

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่นและพฤติกรรมปรับตัวของเด็กปฐมวัย
ของโรงเรียนแสงอรุณ กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

นาย ชรรมนุญ สุนทรพจน์โสภณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ธันวาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.41054

๑๑๔๑๑

๑-๑

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่นและพฤติกรรมปรับตัวของเด็กปฐมวัย
ของโรงเรียนแสงอรุณ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นาย ธรรมบุญ สุนทรพจน์โสภณ

จ.ศ.ม. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ธันวาคม 2548

S 135213

๒ 283539

ธรรมบุญ สุนทรพจน์โสภณ. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่นและพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยของโรงเรียนแสงอรุณ กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นแต่ละรูปแบบ กับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย รวมทั้งเปรียบเทียบปริมาณการเล่นแต่ละรูปแบบ และพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยตามปัจจัยชีวสังคม อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ของบิดาหรือมารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ระดับชั้นอนุบาล 3 ปี การศึกษา 2547. โรงเรียนแสงอรุณ จำนวน 211 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย ซึ่งวัดใน 3 มิติ คือ 1) ความถี่ของการเล่น 2) เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง 3) เวลารวมที่ใช้ในการเล่น และ แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการปรับตัวเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งเป็น 1) ด้านการช่วยเหลือตัวเอง 2) ด้านการเคลื่อนไหว 3) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล 4) ด้านสติปัญญา 5) ด้านรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การทดสอบที และ การทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ดังนี้

1. เวลาในการเล่นแต่ละครั้งแบบจินตนาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านสติปัญญา และ ด้านรวม

2. เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเล่นตามปัจจัยชีวสังคมพบว่า

2.1 เด็กปฐมวัยเพศชายมีปริมาณการเล่นแตกต่างกับเด็กปฐมวัยเพศหญิงในทุกรูปแบบยกเว้นในด้านการเล่นแบบรับสื่อ และ การเล่นแบบอื่นๆ โดยเด็กปฐมวัยเพศชายมีปริมาณการเล่นสร้าง การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง การเล่นต่อสู้อ และ การเล่นก้าวร้าว มากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เดียวกัน เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีปริมาณการเล่นแบบจินตนาการ และ การเล่นเชิงศิลปะ มากกว่าเพศชาย

2.2 เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบไม่แตกต่างกัน

2.3 เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าใช้เวลาในเวลาก่อนเล่นแต่ละครั้งแบบจินตนาการน้อยกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี และเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญาตรีใช้

เวลาในการเล่นแต่ละครั้งของการเล่นแบบออกกำลังกลางแจ้งมากกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ ระดับปริญญาตรี หรือ สูงกว่า

2.4 เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีปริมาณการเล่นไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวตามปัจจัยชีวิตสังคมพบว่า

3.1 เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชายทั้งด้านรวมและด้านย่อย

3.2 เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุมากกว่ามีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทั้งด้านรวมและด้านย่อยดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ระดับอายุน้อยกว่า

3.3 เด็กปฐมวัยที่มีระดับการการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

3.4 เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวไม่ดี – ปานกลางมีการปรับตัวด้านการช่วยเหลือตัวเองดีกว่า เด็กปฐมวัยที่ระดับฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัว ดี- ดีมาก

THE RELATIONSHIP BETWEEN PATTERNS OF CHILDREN'S PLAY
AND ADAPTIVE BEHAVIOR OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN
AT SANG ARUN SCHOOL, BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

Mr. THRUMMNOON SUNTHONPOTSOPON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

September 2004

Thrummnoon Sunthonpotsopon. (2004). *The Relationship Between Patterns of Children's Play and Adaptive Behavior of Earlychildhood at Sang Arun School, Bangkok*. Master Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Teacher Dr. Niyada Chittcharat.

The main objectives of this research were 1) to study the correlation between the frequency of children's play patterns and adaptive behavior of early childhood children, and 2) to compare the frequency of each play pattern and adaptive behavior of early childhood children on the basis of some biosocial factors : sex, age, parents' education, and family's economic status.

The sample for this study included 211 early childhood children, randomly drawn by multi - stage sampling technique from the children at kindergarten level 1, 2 and 3 of Sang Arun School in Bangkok during the academic year 2003. The research instruments for collecting data were (a) a questionnaire on 3 dimensions of children's play: frequency of activities, time requirement for each play activity, and time requirement for all play activities, (b) a questionnaire on 5 aspects of children's adaptive behavior : self – help skill, motor skill, interpersonal skill, cognitive skill, and an overall adaptive behavior. The statistical methods for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product – moment correlation coefficient, t – test, and F – test.

The findings indicated significant results at the .05 level as follows:

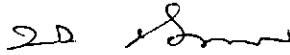
Within a given time requirement limit, it was found that imaginative play activities were positively correlated with cognitive skill aspect of adaptive behavior. On the basis of biosocial factors, there was no significant sex difference in almost all patterns of children's play activities, not including mass media monitoring pattern of play ; the boys' patterns of play activities were construction, computer and electronic board games, outdoor games, active, rough and more aggressive games, whereas the girls' patterns of play activities were more imaginative and more artistic than the boys' games, and no significant age difference was found in the frequency of each children's activity

The children whose parents' education at a baccalaureate level or higher level spent their time on imaginative play less than the children whose parents' education below a baccalaureate level ; those whose parents' education at a diploma level spent their time for playing the outdoor games more than those whose parents' education at a high – school – graduate level, and there was no significant economic difference of families in the frequency of children' s play activities.

On the basis of biosocial factors, the findings indicated that the girls' adaptive behavior as a whole and in each aspect of it was better than the boys' adaptive behavior ; the older children had better adaptive behavior than the younger ones. The children whose fathers' or mothers' highest educational attainments being at different levels were not significantly different in their adaptive behavior, while the children whose families' economic status at poor and moderate levels had a self – help skill aspect of adaptive behavior better than those whose families' economic status at good and very good levels.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

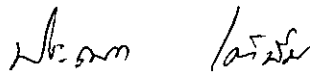
(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

คณะกรรมการสอบ

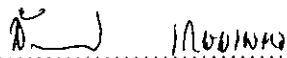
(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม)

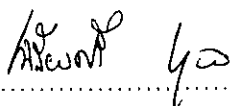
กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียวศรี พิบูลชล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

วันที่ 27 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าจิม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส ที่กรุณาให้ความรู้และคำปรึกษาในการทำสารนิพนธ์ทั้งฉบับ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่โรงเรียนแสงอรุณ และ โรงเรียนอนุบาลอโศกวิทย์ อ่อนนุชที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเพื่อนๆ และ พี่ๆ นิสิตเอกจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจตลอดมา และขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ ในที่ทำงานที่ให้กำลังใจในการศึกษา

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้กับบิดามารดา และบูรพาคณาจารย์ทั้งหลาย ที่ได้อบรมสั่งสอน และปลูกฝังคุณงามความดี ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัยมาจนปัจจุบัน

ธรรมบุญ สุนทรพจน์โสภณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
สมมุติฐานการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปรับตัว.....	14
ความหมายของพฤติกรรมการปรับตัว.....	14
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการปรับตัว.....	16
องค์ประกอบของพฤติกรรมการปรับตัว.....	23
พัฒนาการของพฤติกรรมการปรับตัว.....	28
ลำดับชั้นของพฤติกรรมการปรับตัว.....	30
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปรับตัว.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปรับตัว และปัจจัยชีวสังคม.....	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น.....	36
ความหมายของการเล่น.....	36
ประวัติของการเล่น.....	37
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเล่น.....	38
ลำดับชั้นของพัฒนาการการเล่น.....	40
รูปแบบของการเล่น.....	41
ประโยชน์ของการเล่น.....	47
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเล่น.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับพฤติกรรมการปรับตัว.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นและพฤติกรรมการปรับตัว.....	51
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	63
การหาคุณภาพแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว.....	66
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	103
สมมุติฐานการวิจัย.....	103
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	104
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	116
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก	127
ภาคผนวก ข	129
ภาคผนวก ค.....	132
ภาคผนวก ง	135
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	153

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงพัฒนาการปกติของพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กอายุระหว่าง 8 สัปดาห์ จนถึง 6 ขวบ.....	18
2 จำนวนเด็กปฐมวัยจำแนกตามเพศและระดับชั้น.....	73
3 จำนวนเด็กปฐมวัยจำแนกตามอายุ และระดับชั้น.....	73
4 จำนวนบิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	74
5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	75
6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	75
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณการเล่นแต่ละรูปแบบ (โดยเฉลี่ย ต่อสัปดาห์).....	76
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมและด้านย่อย	78
9 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของการเล่นในแต่ละรูปแบบ กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในด้านรวมและรายด้าน.....	79
10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง กับพฤติกรรม การปรับตัวของเด็กปฐมวัยในด้านรวมและรายด้าน.....	80
11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเวลารวมที่ใช้เล่น กับพฤติกรรมการปรับตัว ของเด็กปฐมวัยในด้านรวมและรายด้าน.....	81
12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ระหว่างเด็กปฐมวัย เพศชาย และเพศหญิง.....	84
13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้แต่ละครั้ง และเวลารวม ที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ระหว่างเด็กปฐมวัยเพศชายและเพศหญิง	85
14 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัยจำแนกตาม ตัวแปรระดับอายุ.....	87
15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่นเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวม ที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับอายุ	88
16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่นเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย จำแนกตาม ตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา.....	90

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา.....	92
18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ระหว่างเวลาที่ใช้เล่นแบบจินตนาการตามตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา.....	94
19 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้งออกกำลังกลางแจ้ง ตามตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา.....	94
20 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่นเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	95
21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	96
22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวระหว่างเด็กปฐมวัย เพศชาย และเพศหญิง.....	98
23 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุแตกต่างกัน.....	99
24 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน.....	102
25 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน.....	102
26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นสร้าง และการเล่นออกกำลังกลางแจ้ง พฤติกรรมการปรับตัวด้านรวมและรายด้าน ในเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี.....	133
27 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นคอมพิวเตอร์ และ เกมอิเล็กทรอนิกส์ กับ พฤติกรรมการปรับตัวด้านรวมและรายด้าน ในเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี.....	134

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความเป็นมาของปัญหา

องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ คือทรัพยากรมนุษย์ เพราะประเทศจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้มากหรือดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของมนุษย์ซึ่งจะมีคุณภาพได้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย เซาว์ปัญญา อารมณ์ และ สังคม และวิธี ที่ดีที่สุดในการพัฒนามนุษย์คือ การส่งเสริม และ การพัฒนาในด้านต่างๆ ตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียนที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตมีความสำคัญที่สุด เพราะเด็กวัยนี้ มีพัฒนาการในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ในวัยต่อมาเป็นอย่างมาก (รัตนวดี รอดภิรมย์. 2533 : 1 ; อ้างอิงจาก Bloom. 1964 : 215) ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวที่ว่า อนาคตของชาติจะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า หรือล้มเหลวเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ของเด็กในวันนี้ การพัฒนา และเสริมสร้างเยาวชนที่ดีของชาติเอาไว้เสียแต่วันนี้เท่ากับเป็นการหา หลักประกันสำหรับความอยู่รอดของชาติในวันข้างหน้า (ศรัญ ดติยาภิตติ. 2544 : 1 ; อ้างอิงจาก ประยูร พรหมพันธ์. 2516 : 32)

การพัฒนาส่งเสริมเด็กให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถควรเริ่มตั้งแต่ใน ระยะเวลาวัยเด็กตอนต้น (3 – 6 ปี) เนื่องจากวัยเด็กตอนต้นเป็นวัยแห่งการวางรากฐานของชีวิต (นฤมล ปิ่นดอนทอง. 2544 : 1 - 2 ; อ้างอิงจาก อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. 2539 : 1) วัยเด็กตอนต้นเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการ การเจริญเติบโตในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยที่ผลรวมของพัฒนาการในด้านต่างๆ เด็กจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการปรับตัว อันเป็น วัตถุประสงค์สำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคล (พิศสมัย อรทัย. 2540 ; อ้างอิงจาก Bracken. 1991 ; citing Ballard and Colleages. 1987)

การที่บุคคลมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึง การแสดงพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมที่บุคคลนั้นดำรงอยู่เพื่อ การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม และมีความสุขนั้น นักการศึกษาและนักจิตวิทยาสรุป สอดคล้องว่าเป็นพฤติกรรมการปรับตัว ซึ่งพฤติกรรมการปรับตัวนั้นก็ให้มีผู้ให้คำนิยามไว้หลากหลาย ด้วย เช่น ดอล (สายวริน จินวุฒิ. 2541 ; อ้างอิงจาก Doll. 1953) กล่าวว่า พฤติกรรมการ ปรับตัวเป็นความสามารถในการทำหน้าที่ด้านการพึ่งพาตนเอง รับผิดชอบทางสังคมของบุคคล ส่วน ชัลเวีย และฮักส์ (สายวริน จินวุฒิ. 2541 ; อ้างอิงจาก Salvia and Hughes. 1990) ให้คำ

จำกัดความของ พฤติกรรมการปรับตัวว่า เป็นการกระทำใดๆ ที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ และสามารถคงอยู่ในสังคม และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่

การปรับตัวนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะการที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมเป็นผลมาจากการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับ แฮร์สัน (พิศสมัย อรทัย. 2540 ; อ้างอิงจาก Bracken. 1991 ; citing Harrison. 1987) กล่าวว่า พฤติกรรมการปรับตัว เป็นความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมถึงความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีในสังคมนั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคลนอกจากนี้พฤติกรรมการปรับตัวยังเป็นการรวมส่วนต่างๆ ของพัฒนาการในด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา สังคม และอารมณ์เข้าด้วยกัน (พิศสมัย อรทัย. 2540 ; อ้างอิงจาก Bracken. 1991 ; citing Ballard and Colleages. 1987) เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2 - 6 ปี เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโต และมีการพัฒนาทางด้าน ร่างกาย ภาษา อารมณ์ สังคม สติปัญญา จิตใจไปพร้อมๆ กัน เป็นวัยที่ชอบเล่นของเล่นมาก เป็นวัยก่อนการรวมกลุ่ม (Pregang) พัฒนาการขึ้นอยู่กับปรับตัวให้คุ้นกับสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมนอกครอบครัว (สุชา จันทร์โฮม. 2542 : 37)

การเล่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเนื่องจากเด็กสามารถเรียนรู้ และมีพัฒนาการในด้านต่างๆ โดยผ่านการเล่น "การเล่น" เป็นกระบวนการส่งเสริมพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ได้ดีที่สุดในด้านร่างกายที่กล้ามเนื้อต่างๆ จะได้ออกกำลังเคลื่อนไหว ในด้านสติปัญญา การเล่นมีส่วนช่วยในด้านการเรียนรู้ การสังเกต เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ ด้านอารมณ์ การเล่นนอกจากจะนำความเพลิดเพลินมาให้เด็กแล้ว ยังเป็นเรื่องของความผ่อนคลาย การระบายอารมณ์ เมื่อรู้สึกโกรธ วิตกกังวลหรือคับข้องใจ ซึ่งเป็นการลดความก้าวร้าวในตัวเด็ก ลดความตึงเครียดทางอารมณ์ได้ พัฒนาการด้านภาษาการพูดคุยกันของเด็กขณะที่เล่นด้วยกันนั้นจะเป็นการช่วยพัฒนาภาษาของพวกเขาได้เป็นอย่างดี ในด้านสังคม แน่แน่นอนว่าการเล่นจะทำให้เขารู้จักที่จะเข้าสังคมกับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะแบ่งปัน รอคอย รวมไปถึงการรู้จักบทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตาม ค่อยๆ ซึมซับระเบียบ กติกาของสังคม นอกจากนี้ยังแฝงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมไว้ด้วย (วิศิษฐ์ หล้าหา. 2546 : 110 -111)

รูปแบบการเล่นของเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน เนื่องจากว่ารูปแบบการเล่นที่มีความเหมาะสมกับอายุ ความสนใจ และความสามารถของเด็กจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเล่น ความสำเร็จจากการเล่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของเด็กอันนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะสติปัญญาที่เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการปรับตัวของเด็กปฐมวัย การเล่นที่ให้ความงอกงามทางปัญญามาก คือการเล่นที่让孩子สร้างและคิดค้นด้วยตนเอง

เช่น เล่นซ่อนหา เล่นหมากเก็บ ซึ่งต้องคิดกลยุทธ์ในการรวบรวม และการใช้กลล่ำนเนื้อเล็กของนิ้ว ในการที่จะเก็บหมากนับเป็นการสร้างความงอกงามทางปัญญาได้มากกว่าการเล่นของเล่นสำเร็จรูป เช่น การกดรีโมตให้รถวิ่งไปมา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 14 - 15)

การเล่นเป็นการกระทำที่เป็นผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็ก เป็นการปรับตัวเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวและนำข้อมูลที่รู้ และเข้าใจนั้นเข้าไปเก็บสะสมไว้ใน โครงสร้างทางสติปัญญา เพื่อปรับขยายโครงสร้างเดิมให้กว้างใหญ่ขึ้น อันเป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ขั้นต่อไปอีก การเล่นเป็นส่วนสำคัญของพัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งเกิดขึ้นต่อเนื่องกัน (สินีนารถ นรินทรสรศักดิ์. 2539 : 2)

โดยสรุป พฤติกรรมการเล่นเป็นพฤติกรรมสำคัญสำหรับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กช่วยพัฒนาอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ช่วยส่งเสริมให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรู้จักเล่น และผูกมิตรกับเพื่อน เป็นทางออกของอารมณ์ตึงเครียด ลักษณะการเล่นและเรื่องราว ชี้ให้เห็นถึงสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ ความสนใจของเด็ก พื้นฐานของครอบครัวและเพศ (ประณต เค้าฉิม. 2545 : 39) นอกจากนี้แล้วการเล่นสามารถทำนายพฤติกรรมปรับตัวได้ การเล่นช่วยให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น (ประณต เค้าฉิม. 2545 : 33 - 34 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงว่าการเล่นมีผลเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเด็กแต่ในประเทศไทยยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับด้านนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่ารูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัยมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยของพิศสมัย อรทัย (2540) และแบบสอบถามรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวความคิดของ วิกกี เจนวี และ ไฮดี เจนวี (Vickill Jenvey and Heidi Jenvey. 2000) เพื่อสอบถามจากพ่อแม่ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่ารูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยหรือไม่ อย่างไร และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่แตกต่างกันมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางชีวสังคม เช่น อายุ เพศของเด็กปฐมวัย อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ หรือไม่ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร เพื่อให้เข้าใจ สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเล่นของเด็กปฐมวัย เลือกจัดรูปแบบการเล่นที่เหมาะสมตามปัจจัยชีวสังคม เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก เช่น ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ช่วยพัฒนาเด็กให้มีการปรับตัวที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นคนดีในสังคมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ทั้งด้านรวม และด้านย่อย
2. หาอำนาจทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจากปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ
3. ศึกษาเปรียบเทียบปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยชีวิตสังคม
4. ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครตามปัจจัยชีวิตสังคม

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบและเข้าใจถึงรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัยว่าเป็นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยหรือไม่ รวมถึงมีปัจจัยชีวิตสังคมด้านใดบ้างที่มีผลต่อรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับพ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ทำการวางแผน และส่งเสริมให้เด็กเล่นได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการปรับตัวได้ดี และส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1, 2 และ 3 โรงเรียนแสงอรุณ กรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1, 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 211 คน โรงเรียนแสงอรุณ กรุงเทพมหานคร
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
ตัวแปรที่ศึกษาสามารถจำแนกตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อ 1, 2, 3, และ 4

ดังนี้

1. ตัวแปรที่ศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อ 1 ในเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ตัวแปรประกอบด้วย

- 1.1 ปริมาณการเล่น
- 1.2 พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

2. ตัวแปรที่ศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อ 2 ในเรื่อง หาอำนาจทำนาย พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจากรูปแบบการเล่น

- ตัวแปรทำนาย คือ ปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัย
ตัวแปรเกณฑ์ คือ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

3. ตัวแปรที่ศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อ 3 และ 4 ในเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเล่น และ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยตามปัจจัยชีวิตสังคม

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยชีวิตสังคม ประกอบด้วย

1. เพศ แบ่งเป็น
 - 1.1 เพศชาย
 - 1.1 เพศหญิง
2. อายุ แบ่งเป็น
 - 2.1 อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี
 - 2.2 อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี
 - 2.3 อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี
3. ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดา แบ่งเป็น
 - 3.1 ระดับประถมศึกษา
 - 3.2 ระดับมัธยมศึกษา
 - 3.3 ระดับอนุปริญญา
 - 3.4 ระดับปริญญาตรี
 - 3.5 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี
4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งเป็น
 - 4.1 ฐานะไม่ดี
 - 4.2 ฐานะไม่ค่อยดี
 - 4.3 ฐานะปานกลาง
 - 4.4 ฐานะดี
 - 4.5 ฐานะดีมาก

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. พฤติกรรมการปรับตัว
2. ปริมาณการเล่น ประกอบด้วย
 - 2.1 การเล่นเกมจินตนาการ (Imaginative)
 - 2.2 การเล่นเกมสร้าง (Construction/manipulative)
 - 2.3 การเล่นเกมรับสื่อบันเทิง (Passive media)
 - 2.4 การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ (Computers & Electronic Board games)
 - 2.5 การเล่นเกมศิลปะ (Artistic)
 - 2.6 การเล่นเกมกลางแจ้ง (Outdoor-active)
 - 2.7 การเล่นเกมต่อสู้ (Rough & tumble)
 - 2.8 การเล่นเกมก้าวร้าว (Aggressive)
 - 2.9 การเล่นเกมอื่นๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 ของโรงเรียนแสงอรุณ
2. บิดาหรือมารดา หมายถึง บิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

นิยามปฏิบัติการ

1. พฤติกรรมการปรับตัว (Adaptive Behavior) หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลเพื่อกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลแสดงออกในสังคมเพื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

พฤติกรรมการปรับตัวที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย พฤติกรรมการปรับตัว 4 ด้านหลักและ 3 ด้านย่อย ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือตนเอง (Self-help Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลเพื่อกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต และความสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งตัว การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล ฯลฯ

2. ด้านการเคลื่อนไหว (Motor Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การยืน การวิ่ง การกระโดด การขึ้น-ลงบันได การขี่จักรยาน การใช้กรรไกร การวาดรูปต่างๆ ฯลฯ

3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ได้แก่ การกล่าวคำทักทาย การรู้จักให้และรับการช่วยเหลือเพื่อต่อผู้อื่น การแบ่งสรรปันส่วนอย่างเหมาะสม การเข้าเล่น/ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น การให้ความร่วมมือต่างๆ ฯลฯ

4. ด้านสติปัญญา / การสื่อความหมาย (Cognitive/Communication Skills)
ด้านหลักนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ได้แก่

4.1 ด้านการแสดงออก (Expressive language Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ภาษาและท่าทางในการแสดงออกเพื่อการตอบสนองหรือการติดต่อสื่อความหมายกับบุคคลอื่น ได้แก่ การพูดประโยคสั้นๆ การใช้สรรพนามแทนตัว การพูดได้อย่างชัดถ้อยชัดคำ การบอกซ้าย-ขวา การนับจำนวน การเล่าประสบการณ์ต่างๆ การเปรียบเทียบขนาด รูปร่าง ระยะทาง ปริมาณ ฯลฯ

4.2 ด้านการรับรู้ (Receptive Language Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจความหมายของภาษา และท่าทางของบุคคลอื่นแสดงกับตนเอง ได้แก่ การตอบคำถามต่างๆ การเข้าใจความหมายของคำที่แสดงตำแหน่ง การเข้าใจคำสั่ง และทำตามคำสั่งได้ การฟังนิทาน แล้วบอกใจความสำคัญของเรื่องได้ การรู้ความหมายของคำ การเข้าใจเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ฯลฯ

4.3 ด้านการเขียนขั้นพื้นฐาน (Basic Writing Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการลากเส้นตามคำสั่ง การเขียนตัวอักษรและตัวเลขต่างๆ ได้แก่ การลากเส้นและการเขียนรูปทรงเรขาคณิตตามแบบ การเขียนพยัญชนะ สระ ตัวเลข การเขียนชื่อ-นามสกุลของตนเอง การเขียนคำตามแบบ ฯลฯ

พฤติกรรมของการปรับตัววัดได้จากแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว ของพิศสมัย อรทัย (2540) ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดของ แฮริสัน (Harison, 1987) โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามบิดาหรือมารดาเกี่ยวกับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย มีทั้งสิ้น 4 ด้านหลัก และ 3 ด้านย่อย ซึ่งแบบสอบถาม ประเมินโดยบิดาหรือมารดา พิจารณาว่าเด็กสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมในแต่ละข้อวัดได้หรือไม่ แล้วประเมินความสามารถในการกระทำพฤติกรรมของเด็กตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าเด็กกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ให้ 1 คะแนน

ถ้าเด็กกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

โดยแบ่งคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวออกเป็น 5 ด้าน

ได้แก่

1. คะแนนด้านการช่วยเหลือตนเอง (Self-help Skills Scores)
2. คะแนนด้านการเคลื่อนไหว (Motor Skills Scores)
3. คะแนนด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills Scores)
4. คะแนนด้านสติปัญญา/การสื่อความหมาย (Cognitive/Communication

Skills Scores)

5. คะแนนที่ได้จากผลรวมของคะแนนด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านการเคลื่อนไหว ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านสติปัญญา/การสื่อความหมาย ซึ่งเรียกว่า คะแนนพฤติกรรม การปรับตัวรวม (Adaptive Behavior Scores)

ในการตีความหมายนั้นสามารถพิจารณาได้จากคะแนนรวมของแบบทดสอบวัด พฤติกรรมการปรับตัว โดยเด็กที่ได้คะแนนรวมมากแสดงว่าเด็กมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กที่ ได้คะแนนรมน้อยกว่า

2. ปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย หมายถึง ปริมาณของการทำกิจกรรมต่างๆ ของ เด็กปฐมวัย ซึ่งก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งเป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับตัวเอง ในการเรียนรู้ และ รับรู้สิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา

ปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัยสามารถวัดได้โดยแบบสอบถามรูปแบบการเล่นซึ่งผู้ วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบความคิดของวิกกี เจนวี และ ไฮดี้ เจนวี (Vickill Jenvey and Heidi Jenvey, 2000) ซึ่งแบ่งเป็นการเล่นในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. การเล่นแบบจินตนาการ (Imaginative) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยเด็กจะแสดงออกโดยการเล่นบทบาทสมมุติทางสังคม เช่น การเล่น เป็นพ่อแม่ลูก เล่นตำรวจจับขโมย เล่นขายของ เล่นละคร

2. การเล่นสร้าง (Construction/manipulative) หมายถึง การที่เด็กนำวัสดุหรือสิ่ง ของที่เขาค้นพบ มาสร้างเป็นสิ่งของตามความคิดและตามแบบฉบับของเขาเอง เช่น การเล่นตัวต่อ เลโก้

3. การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง (Passive media) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้โทรทัศน์ เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง

4. การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ (Computers & Electronic Board Games) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้คอมพิวเตอร์หรือเกมที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การเล่นเกมอินเทอร์เน็ต เล่นเกมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5. การเล่นเกมเชิงศิลปะ (Artistic) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้ศิลปะ เช่น การวาดรูประบายสี

6. การเล่นเกมกลางแจ้ง (Outdoor-active) หมายถึง การเล่นนอกร้านหรือนอกอาคารเรียน เช่น การเล่นในสนามเด็กเล่น เล่นขี่จักรยาน เล่นโรลเลอร์เบลด ว่ายน้ำ เตะฟุตบอล เล่นกีฬา ต่างๆ

7. การเล่นเกมต่อสู้ (Rough & tumble) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้กำลังในการต่อสู้กัน เช่น การเล่นเกมมวยปล้ำ การเล่นเกมดัดพืดเหวี่ยง เป็นต้น

8. การเล่นเกมก้าวร้าว (Aggressive) หมายถึง การเล่นที่เป็นการรุกรานก่อความวุ่นวายให้เกิดความไม่สบายใจไม่ว่าจะเป็นการแกล้ง การขู่ข่ม การเหยียด หรือการทำร้าย เช่น การทำร้ายน้อง การแกล้งเพื่อน

9. การเล่นเกมอื่นๆ หมายถึง การเล่นนอกร้านหรือจากที่กล่าวมา เช่น การทำกาบ้าน คุยกับเพื่อน เล่นกับสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

ปริมาณการเล่นสามารถวัดได้จากแบบสอบถามซึ่ง บิดาหรือมารดาเป็นผู้ตอบ โดยพิจารณาปริมาณการเล่นเป็น 3 ลักษณะคือ

1. ความถี่ของการเล่นในแต่ละรูปแบบ หมายถึง จำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่เด็กปฐมวัยเล่น ในแต่ละรูปแบบในช่วง 1 สัปดาห์

2. เวลาที่ใช้เล่นในแต่ละครั้ง หมายถึง จำนวนเวลา (นาที) โดยเฉลี่ยที่เด็กปฐมวัยเล่นแต่ละครั้ง ในแต่ละรูปแบบในช่วง 1 สัปดาห์

3. เวลาทั้งหมดที่ใช้เล่น หมายถึง เวลาทั้งหมดที่เด็กปฐมวัยเล่นในแต่ละรูปแบบในช่วง 1 สัปดาห์ ซึ่งคำนวณจากการเอาความถี่ของการเล่น คูณกับเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง

3. ปัจจัยทางชีวสังคม หมายถึง ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่

3.1 เพศ หมายถึง เพศของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล 1 อนุบาล 2 อนุบาล 3

โรงเรียนแสงอรุณซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น

3.1.1 เพศชาย

3.1.2 เพศหญิง

3.2 ระดับอายุ หมายถึง ระดับอายุของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2547 โรงเรียนแสงอรุณ เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งทราบจากการสอบถาม บิดามารดา แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.2.1 อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี

3.2.2 อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี

3.2.3 อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี

3.3 ระดับการศึกษาสูงสุด หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

3.3.1 ระดับประถมศึกษา

3.3.2 ระดับมัธยมศึกษา

3.3.3 ระดับอนุปริญญา

3.3.4 ระดับปริญญาตรี

3.3.5 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

3.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยพิจารณาตามการรับรู้ของบิดาหรือมารดาของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ประเมินสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

3.4.1 ฐานะไม่ดี หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีเงินไม่เพียงพอใช้จ่าย ต้องมีการกู้หนี้ยืมสินมาใช้จ่ายในครอบครัว

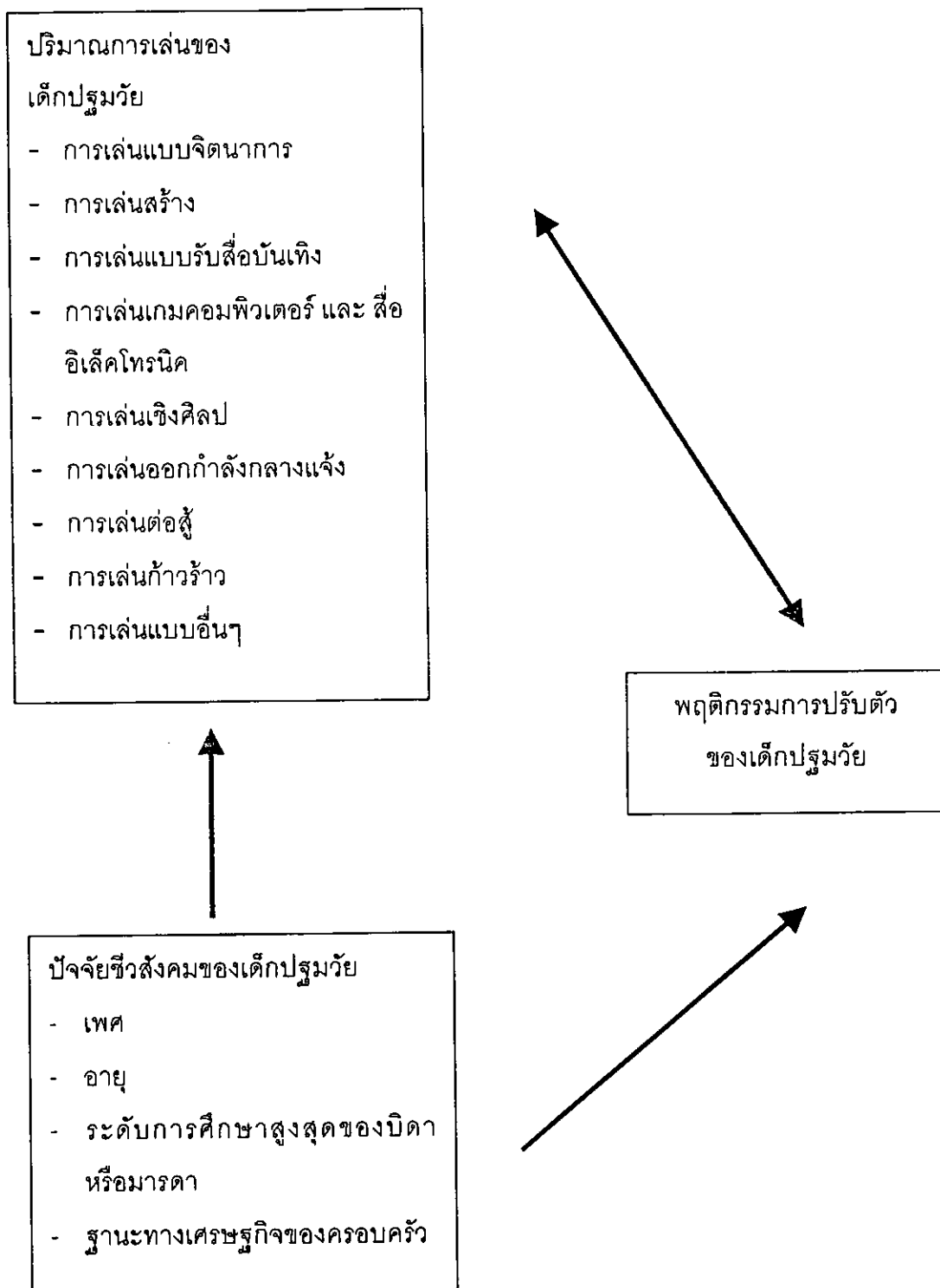
3.4.2 ฐานะไม่ค่อยดี หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีเงินไม่เพียงพอใช้จ่าย แต่ยอมทน อยู่อย่างกระเบียดกระเสียน

3.4.3 ฐานะปานกลาง หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีเงินเพียงพอใช้จ่าย ไม่ขัดสน แต่ไม่มีเงินเก็บ

3.4.4 ฐานะดี หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีเงินเพียงพอใช้จ่าย และมีเงินเหลือเก็บเล็กน้อย

3.4.5 ฐานะดีมาก หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมาก มีเงินเพียงพอใช้จ่ายอย่างสบายตามต้องการ นอกจากนี้ ยังมีเงินเหลือเก็บ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยทั้งด้านรวมและด้านย่อย
2. ปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัยสามารถทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย
3. เด็กปฐมวัยที่มีเพศต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่มีอายุต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
5. เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
6. เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
7. เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชาย
8. เด็กปฐมวัยที่มีอายุมากกว่ามีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีอายุน้อยกว่า
9. เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ
10. เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกำรปรับตัว และรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย เปรียบเทียบรูปแบบการเล่น และพฤติกรรมกำรปรับตัวของเด็กปฐมวัยตามปัจจัยชีวสังคม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเริ่มตั้งแต่รายละเอียดเนื้อหาของพฤติกรรมกำรปรับตัว การเล่น และรูปแบบการเล่น

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.3 องค์ประกอบของพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.4 พัฒนาการของพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.5 ลำดับชั้นของพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.6 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกำรปรับตัวและปัจจัยทางชีวสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น
 - 2.1 ความหมายของการเล่น
 - 2.2 ประวัติของการเล่น
 - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเล่น
 - 2.4 ลำดับชั้นของพัฒนาการการเล่น
 - 2.5 รูปแบบของการเล่น
 - 2.6 ประโยชน์ของการเล่น
 - 2.7 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเล่น
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นและปัจจัยทางชีวสังคม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับพฤติกรรมกำรปรับตัว
 - 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นและพฤติกรรมกำรปรับตัว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว

1.1 ความหมายของพฤติกรรมกรรมการปรับตัว

จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว พบว่า ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไว้ หลายความหมายด้วยกัน เช่น

ลีแลนด์ และคณะ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 11 - 12 ; อ้างอิงจาก Leland ; et. al. : 1967) อธิบายความหมายของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวในเชิงจุดมุ่งหมายเพื่อการวัดพัฒนาการเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของบุคคลที่มีต่อความต้องการของสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาว่าจะแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่เป็นสากล ดังนี้

1. ความสามารถในการพึ่งตนเอง (Independent Functioning) หมายถึง การกระทำด้วยตนเองตามความต้องการของสังคมสำเร็จด้วยดี ซึ่งรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับระดับอายุและเพศ

2. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal Responsibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่รับผิดชอบต่องานชีวิตของตน (Critical Task) ทั้งในส่วนที่เป็นการกระทำที่ต้องขึ้นอยู่กับ การควบคุมดูแลของบุคคลอื่น และการกระทำที่เป็นความรับผิดชอบด้วยตนเอง

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) หมายถึง บุคคลมีความรับผิดชอบต่อในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม และ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความคาดหวังของสังคม การปรับตัวทางสังคมและวุฒิภาวะทางอารมณ์ นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ออกมาในการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจทั้งแบบบางส่วน และแบบสมบูรณ์

นิฮิรา (พิศสมัย อรทัย. 2540 : 22 ; อ้างอิงจาก Nihira. 1976) ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวว่า เป็นประสิทธิภาพของบุคคลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ตัวบุคคลนั้นอยู่ โดยมีองค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวอยู่ 2 ประการ คือ ความสามารถในการพึ่งตนเอง (Personal Independency) และความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal Responsibility)

สปาร์โรว์ แบลลา และซิกเชคตี (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 13 ; อ้างอิงจาก Sparrow, Bella and Cicchetti. 1984 : 6) ได้ให้คำนิยามของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไว้ว่า เป็นการกระทำในกิจกรรมประจำวันที่จำเป็นในส่วนบุคคลและสังคมได้อย่างเหมาะสม และในการนิยามนี้ได้ยึดหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. พฤติกรรมการปรับตัวสัมพันธ์กับอายุ กล่าวคือ บุคคลแต่ละคนมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวที่มากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น และมีการวัดความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของอายุที่แตกต่างกัน เช่น ในเด็กเล็ก กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การแต่งตัว การใช้ห้องน้ำ

การเล่นร่วมกับเพื่อน เป็นต้น ในวัยรุ่นพฤติกรรมกำปรับตัว ได้แก่ ทักษะก่อนวัยทำงาน และ การจัดการเกี่ยวกับการใช้เงิน เป็นต้น ในวัยผู้ใหญ่เช่น การทำงาน และการใช้เงิน เป็นต้น

2. พฤติกรรมกำปรับตัวขึ้นอยู่กับการคาดหวังหรือมาตรฐานของคนอื่นๆ ในสังคม เช่น การตัดสินความเหมาะสมของพฤติกรรมกำปรับตัวของบุคคลจากผู้ที่อาศัยด้วยกันร่วมงานด้วยกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน กล่าวคือ พฤติกรรมกำปรับตัวหลายอย่างที่มีความเป็นสากล แต่บางวัฒนธรรมอาจจะตัดสินพฤติกรรมกำปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป

3. พฤติกรรมกำปรับตัวขึ้นอยู่กับการกระทำ ไม่ใช่ความสามารถ เพราะความสามารถเป็นสิ่งสำคัญต่อการกระทำในชีวิตประจำวัน โดยที่พฤติกรรมกำปรับตัวบางอย่างที่บุคคลมีความสามารถที่จะกระทำได้แต่ถ้าขาดแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจ หรือตัวแบบอาจทำให้บุคคลไม่ปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมนั้นได้ เช่น พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะเบี่ยงทางสังคม

4. พฤติกรรมกำปรับตัวเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

เกรสแฮม และเอลลิต (สายวริน จินวุฒิ. 2541 : 23 ; อ้างอิงจาก Gresham and Elliot. 1987) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นประสิทธิภาพและระดับความสามารถของการเป็นตัวของตัวเอง ในการเข้าสู่สังคม และความรับผิดชอบต่อสังคม

ซิลเวีย และฮักส์ (สายวริน จินวุฒิ. 2541 : 23 ; อ้างอิงจาก Salvia and Hughes. 1990) ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมกำปรับตัวว่า เป็นการกระทำใดๆ ที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถดำรงชีวิต และสามารถคงอยู่ในสังคม และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่

แฮริสัน (พิศสมัย อรทัย. 2540 : 23 ; อ้างอิงจาก Braken. 1991 : 168 ; citing Harrison. 1987) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "พฤติกรรมกำปรับตัว" คือ ความสามารถของบุคคลในการดูแลตนเอง และการเข้ากันได้ดีกับบุคคลอื่น

เมอร์เซอร์ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก Mercer. 1997) ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมกำปรับตัวของเด็กไว้ว่า เป็นความสามารถของเด็กในการกระทำพฤติกรรมตามบทบาททางสังคมได้อย่างเหมาะสมกับระดับอายุ และ เพศ และเป็นการกระทำที่สอดคล้องหรือเป็นไปตามความคาดหวังของในสังคมที่เด็กอยู่

พิศสมัย อรทัย (2540 : 23) ได้สรุปว่า พฤติกรรมกำปรับตัว หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคล และความสามารถทางสังคมของบุคคลเพื่อกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลแสดงออกในสังคมเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

วิภาพร มาพบสุข (2540 : 435) ได้สรุปการกำปรับตัวว่า หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหา

ด้านความต้องการ ด้านอารมณ์ และด้านบุคลิกภาพอื่น ๆ เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปด้วยความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนบุคคลนั้นสามารถจะอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้อย่างมีความสุข

ภาวินี อ่อนนาค (2541 : 14) ได้สรุปถึงพฤติกรรมกรรมการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของบุคคลใน 2 องค์ประกอบ คือ ความสามารถของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองและความสามารถทางสังคมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบของบุคคลในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น สังคมที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของตน โดยที่ความสามารถทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ ต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมกับวัย และเพศของบุคคลนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่ามีผู้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกันไว้มาก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการแสดงพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมที่บุคคลนั้นดำรงอยู่เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 ทฤษฎี และ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว

จากการทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว ยังไม่พบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวโดยตรง แต่พบว่ามีแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวที่สอดแทรกอยู่ในทฤษฎีพัฒนาการเด็กบางทฤษฎี ได้แก่ การเจริญเติบโตตามทศนะของกิเซล (Gesell's Growth Gradients) โดยกิเซล ได้กล่าวถึงพฤติกรรมกรรมการปรับตัวว่า เป็นพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงระดับพัฒนาการของเด็กในวัยต่างๆ อีกด้วย

การเจริญเติบโตตามทศนะของกิเซล (Gesell's Growth Gradients)

อาร์โนลด์ กิเซล (ค.ศ. 1880 - 1961) ได้ศึกษาและ สรุปรวบรวมพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการเด็กในวัยต่างๆ (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. 2535 : 115 ; อ้างอิงจาก Gesell ; & Ilg. 1949 : 2) โดยเนื้อหาของพฤติกรรม มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยกิเซลได้แบ่งพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเป็น 4 ด้านได้แก่

1. ด้านพฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Behavior)

พัฒนาการด้านนี้เป็นความสามารถของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหวเป็นความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ พฤติกรรมส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของระบบประสาทส่วนกลาง พฤติกรรมด้านนี้ได้แก่ ความสามารถในการยืน การนั่ง การคืบ การคลาน การคว่ำ การกระโดด เป็นต้น

2. พฤติกรรมด้านภาษา (Language Behavior)

พฤติกรรมกลุ่มนี้ครอบคลุมด้านการสื่อสาร เช่น การแสดงออกทางใบหน้า การใช้อวัยวะต่างๆ เช่น มือ หรือ ศีรษะถ่ายทอดความคิด การออกเสียง การใช้ภาษาพูด รวมทั้งความเข้าใจจากการสื่อสารของผู้อื่นด้วย

3. พฤติกรรมด้านสังคมและนิสัยส่วนตัว (Personal Social Behavior)

พฤติกรรมกลุ่มนี้ครอบคลุมถึงการตอบสนองของเด็กต่อบุคคลอื่นในด้านวัฒนธรรมและสังคม แบบของพฤติกรรมกลุ่มนี้ เช่น การเลี้ยงดู การฝึกการขับถ่าย การตอบสนองต่อการฝึกหัดในสังคมต่างๆ การเล่น พัฒนาการทางด้านความเป็นเจ้าของ การยิ้ม และการตอบสนองต่อวัตถุบางอย่าง เช่น กระเจ๊กงา เป็นต้น

4. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Adaptive Behavior)

พฤติกรรมกลุ่มนี้ครอบคลุมทางด้านความเชื่อมโยงของการใช้มือ และ สายตา การถือวัตถุ การแก้ปัญหาในด้านการปฏิบัติ การสำรวจ และการจัดกระทำต่อวัตถุตัวอย่าง การจัดกล่องรูปลูกบาศก์ การสั้นระฆัง การวาดภาพ เป็นต้น

ทฤษฎีของกิเซล ได้มองการเจริญเติบโตหลายแง่หลายมุมมากกว่าที่จะเจาะจงพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ลักษณะกลไกของร่างกาย อนามัยส่วนบุคคล การแสดงออกทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเล่น และ งานอดิเรก ฯลฯ เนื้อหาของพฤติกรรมในแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นแบบแผนพฤติกรรมของเด็กซึ่งพัฒนาขึ้นตามช่วงอายุต่างๆ จึงทำให้เป็นที่นิยมของบิดามารดาของเด็กและครูในศตวรรษที่ 20 ตอนกลางเป็นอย่างมาก ถ้าบิดามารดาต้องการทราบว่าบุตรของตนมีพฤติกรรมปกติเหมาะสมกับระดับอายุหรือไม่ ก็สามารถหาคำตอบได้จากหนังสือของกิเซล นอกจากนี้ในวงการศึกษายังได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กด้วย (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. 2535 : 114-115)

สำหรับตารางพัฒนาการปกติของพฤติกรรมปรับตัว (Adaptive Behavior) ของเด็กอายุระหว่าง 8 สัปดาห์ จนถึง 6 ขวบ ที่กิเซลบรรยายไว้ในหนังสือมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงพัฒนาการปกติของพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กอายุระหว่าง 8 สัปดาห์ จนถึง 6 ขวบ

อายุ	พฤติกรรมการปรับตัว (Adaptive Behavior)
8 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● มองตามของที่แกว่งผ่าน ● สามารถใช้มือจับปลายเชือกได้ ● ลอนใจของเล่นชั่วคราวหนึ่ง ● เมื่อสิ้นกระดิ่ง จะแสดงปฏิกิริยาที่สีหน้า
12 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● มองตามวัตถุทันที ● เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวาทำมุม 180 องศา ● จ้องมองของเล่นที่ให้ถือในมือ ● จับก้อนไม้และถ้วยที่ส่งให้เล่นชั่วคราว
16 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● ได้ยินเสียงจะหันมองตรงวัตถุนั้นทันที ● เอื้อมมือคว้าของเล่นทันที และมักจับเข้าปาก ● จับของเล่นมาตรงกลางข้างหน้า ● มองดูเท้าและมือของตนเอง ● สนใจเม็ดลูกกวาดและจับได้
20 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้ 2 มือช่วยกันจับของเล่น ● มองหาของที่ห่างไปจากสายตา ● ขยับก้อนไม้ เปลี่ยนมือจับได้ ● เลือกหยิบก้อนไม้ที่วางอยู่ได้ที่ละอัน
24 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● หยิบคว้าของเล่น เช่น ห่วงวงแหวน กระดิ่ง ได้ ● ถือของเล่นได้อย่างถนัด ● จะมองตามของเล่นที่หล่น และไขว่คว้าจับต้อง ● ถือก้อนไม้ 3 ก้อนทั้งสองมือ ● เล่นของเล่นและจับเข้าปาก ● ถือของเล่น 1 ชิ้น และยังสามารถหยิบได้อีก 1 ชิ้น

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมการปรับตัว (Adaptive Behavior)
28 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● หยิบของเล่นด้วยมือเดียวกำแน่น ● หยิบก้อนไม้หลายก้อน ถือทั้ง 2 มือ ● หยิบกระดิ่งเคาะทำเสียง
28 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● เขย่าของเล่น ก่อ้งกริ่งอย่างตั้งใจ ● ถือของเล่น เปลี่ยนมือกันได้
32 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● กำแท่งไม้ได้ 2 อันในมือเดียว ● สั่นกระดิ่งได้ถนัด ● ถือก้อนไม้อยู่ในขณะเดียวกัน 2-3 ก้อน (2มือ) ● จับก้อนไม้ 2 ก้อนมาเข้าแถวได้
36 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● กำก้อนไม้ 3 ก้อนในมือทั้งสอง ● เอาแท่งไม้คุน ผลักดันอีกก้อนหนึ่งให้เคลื่อนไหว ● เอาแท่งไม้มาเคาะกับถ้วย ● เวลาเล่นขวดลูกกลาดจะหยิบทั้งขวดก่อน ● แกว่งเชือกที่ผูกวงแหวน
40 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● เอาวัตถุสองชิ้นมาเข้าคู่ตรงกลาง ● เวลาเล่นแท่งไม้และถ้วย เอาแท่งไม้ใส่ถ้วย ● แกว่งแระดิ่งทำจังหวะได้
44 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● หยิบก้อนไม้ออกจากถ้วย ● หยิบก้อนไม้ในถ้วยแต่ไม่ปล่อยมือ ● ชี้ลูกกวาดที่ใส่ในขวดได้ถูกต้อง ● เล่นกระดิ่ง และเล่นลูกตุ้มอย่างสนใจ ● เวลาเล่นวงแหวนที่แขวนเชือกจะจับเชือกก่อนแกว่ง

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมปรับตัว (Adaptive Behavior)
48 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● เล่นก้อนไม้สี่เหลี่ยม โดยหยิบและวางเรียงที่ละอัน ● เล่นลูกกวาดในขวดโดยเทจากขวด ● เล่นรูปแท่งไม้ในช่องได้ เช่น แกะรูปวงกลมออกจากแบบได้
52 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● เล่นก้อนไม้ต่อสูงขึ้น แต่มักจะพังลงมา ● เล่นถ้วยและก้อนไม้โดยหยิบใส่ถ้วย ● เล่นลูกกวาดโดยพยายามจะใส่ขวดแต่ไม่สำเร็จ
52 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● แก้ววงแหวนที่ผูกเชือกโดยจับเชือกมั่นคง ● เล่นใส่รูปแบบในช่อง โดยมองหยิบรูปกลมได้
56 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ● เล่นก้อนไม้ใส่ถ้วยได้เองไม่ต้องทำตัวอย่างให้ดู ● เลือกแบบการวาดโดยลากเส้นหยักๆ ขึ้นลง ● ใส่ช่องไม้รูปกลมได้เอง (โดยทำตัวอย่างให้ดู)
15 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● ต่อแท่งไม้สูง 2 ก้อน ● เล่นก้อนไม้และถ้วยโดยหยิบใส่ถ้วยได้ 6 ก้อนและเอาออกทีละก้อน ● เริ่มเลียนแบบโดยการลากเส้นหยักๆ ● ใส่ช่องไม้รูปกลมได้โดยทำแบบให้ดูแล้วเปลี่ยนที่
18 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● ต่อก้อนไม้สูง 3-4 ก้อนในลงถ้วยได้ 10 ก้อน ● เล่นลูกกวาดใส่ขวดโดยใส่และเอาออกเองได้ ● ลากเส้นไปมาไม่เป็นรูปร่าง ● ทำตามโดยลากเส้นซิดยาวๆ ได้ ● ใส่แท่งไม้ลงในช่องได้ 3 ช่อง

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมกาปรับตัว (Adaptive Behavior)
21 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> • ต่อก่อนไม้สูง 5-6 ก้อน • ต่อก่อนไม้เป็นแถวยาวแบบรถไฟแล้วดันให้เลื่อนตามแบบตัว อย่างที่ทำให้ • ใส่รูปแท่งไม้ในช่องได้ถูกต้อง 2-3 ช่อง • ในกล่องของเล่นจะมองหาและดึงลูกบอลออกมาได้ • เวลาเล่นก้อนไม้ ใส่กล่องใส่รูปจตุรัสได้พอดี
24 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างหอคอยโดยใช้ก้อนไม้ 6-7 ก้อนมาต่อกัน • รู้จักใช้แท่งไม้สี่เหลี่ยมมาวางเข้าแถวอาจทำแบบรถไฟ • ลากเส้นตรงและเส้นตามแบบได้
24 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> • พูดยตามได้ 3-4 พยางค์ติดต่อกัน • ใส่รูปสามเหลี่ยมในช่องที่กำหนดได้ถูก
30 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> • ต่อเรียงก้อนไม้เป็นรูปรถไฟ เต็มปล่องไฟบนหลังคา • เขียนแบบเขียนเส้นตรงได้ • รู้จักสีอย่างน้อย 1 สี • พูดยตามตัวเลขได้ 2 ตัวติดกัน
36 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> • ต่อก่อนไม้ได้สูง 9 ก้อน • ต่อก่อนไม้เป็นรูปสะพานได้ • หยิบลูกกวาดใส่ขวดได้ 10 เม็ดในเวลา 30 วินาที • เมื่อให้วาดภาพจะบอกได้ว่าเป็นภาพอะไร • เมื่อให้ดูภาพคนที่ไม่สมบูรณ์สามารถบอกส่วนที่ขาดหายไป ได้ • เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ • เขียนรูปกากบาทได้ • รู้จักสีอย่างน้อย 3 สี • ให้ดูภาพสี่เหลี่ยมต่างๆ ซึ่ได้ถูก 4 รูป • จัดรูปเหลี่ยมใส่ช่องทำได้ถูกต้องตามแบบ • พูดยตามตัวเลขได้ 3 หลัก • ใช้ภาษาพูดเป็นประโยคได้ 6-7 คำติดต่อกัน

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมการปรับตัว (Adaptive Behavior)
42 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● ทำตามแบบวางก้อนไม้เป็นรูปสะพาน ● ซึ่รูปสี่เหลี่ยมต่างๆ ซึ่งเหมือนแบบได้ 6 รูป ● พูดยตามตัวเลขได้ 3 คำ ● รู้ความแตกต่างเรื่องน้ำหนัก
48 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● เลียนแบบวางก้อนไม้เป็นรูปประตู ● วาดรูปคนมีส่วนสำคัญ 2 ส่วน ● วาดรูปกากบาท ● เต็มต่อภาพคนที่ไม่สมบูรณ์ได้ 3 แห่ง
48 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● พับกระดาษได้ 3 ทบ (ตามแบบ) ● พูดยตามประโยคที่มี 12-13 คำพูด ● หาส่วนที่หายไปได้ถูก 1 แห่ง ● นับของได้จำนวน 3
54 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● ต่อก้อนไม้ทำรูปประตูตามแบบ ● วาดรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสตามแบบได้ ● บอกภาพเหมือนต่างๆได้ถูก 9 ภาพ ● วาดวงกลมได้ถูก 3 ขนาด ● นับได้ถึงจำนวน 4 ● ต่อรูปคนที่ไม่สมบูรณ์ได้ 5 แห่ง ● พูดยตัวเลขตามได้ 4 แห่ง
60 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● ต่อก้อนไม้ทำขั้นบันได 2 ชั้น ● วาดรูปคนมีส่วนของร่างกายครบถ้วน ● วาดรูปสามเหลี่ยมเหมือนแบบ ● ต่อเติมรูปคนที่ไม่สมบูรณ์ได้ 7 แห่ง ● นับเลขและสิ่งของได้ถูกต้องถึงจำนวน 10 ● บอกน้ำหนักวัตถุว่าหนักเบากว่ากันได้ 4 อย่าง (ในจำนวน 5 อย่าง อาจผิด 1 อย่าง)

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมกำรปรับตัว (Adaptive Behavior)
72 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ● เล่นต่อก้อนไม้ทำบันไดได้ 3 ชั้น ● วาดรูปคนมีส่วนคอ มือ และใส่เสื้อผ้า ● วาดรูปคนทำท่าขามีส่วนกว้างยาวแบบ 2 มิติ ● ต่อเติมรูปคนที่ไม่สมบูรณ์ได้ 9 แห่ง ● บอกความหนักเบาของวัตถุได้ถูกต้อง 5 อย่าง ● คิดเลขนับมือใช้มือเดียวได้

ที่มา : ดวงเดือน ศาสตรภทธร. (2535) การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. หน้า 117-129

1.3 องค์ประกอบของพฤติกรรมกำรปรับตัว

ดอลล์ และ นิฮิรา (พิศสมัย ฮอร์ทัย. 2540 : 40 - 43 ; Salvia & Hughes. 1990 : 213 - 217 ; citing ; Doll. 1935 ; Nihira. 1969) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมกำรปรับตัวไว้อย่างละเอียด ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบใหญ่ ดังนี้

1. ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน (Daily Living Skills)

ทักษะนี้รวมทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการในชีวิตประจำวันของบุคคล ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ด้านดังนี้

1.1 ทักษะการช่วยเหลือตัวเอง (Self-Help Skills) ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการรับประทานอาหาร การจัดเตรียมอาหาร การแต่งตัว การดูแลสุขภาพและอนามัยส่วนบุคคล ทักษะย่อยเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นด้านย่อยได้อีก เช่น การรับประทานอาหาร สามารถแบ่งย่อยออกเป็นการสั่งอาหารนอกร้าน และเกี่ยวกับการใช้ภาชนะในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

1.2 ทักษะเกี่ยวกับการงานบ้าน (Domestic Skills) ทักษะด้านนี้เกี่ยวกับการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวบุคคลให้อยู่ในลักษณะที่สะอาดและเรียบร้อย โดยที่ทักษะย่อยนี้สามารถแบ่งเป็นด้านย่อย ๆ ได้อีก เช่น ทักษะการซักกรีด การล้างจาน การทำงานบ้านที่เป็นงานประจำ (เช่น การจัดโต๊ะสำหรับรับประทานอาหาร) และการดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของตน เป็นต้น

1.3 ทักษะเกี่ยวกับการเล่นหรือการใช้เวลาว่าง (Play Or Leisure Time Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความบันเทิงใจ (เช่น รู้เกี่ยวกับกฎกติกา ในการเล่นเกม และกีฬาและรู้จักตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น)

1.4 ทักษะเกี่ยวกับการดูแลจัดการทรัพย์สินและเวลา (Resource Management Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการจัดการเกี่ยวกับเวลาและการเงิน

2. ทักษะการสื่อความหมาย (Communication Skills)

ด้านนี้รวมทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการแสดงออกของบุคคลในด้านความคิด ความรู้สึกและความเข้าใจที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่น ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ทักษะการแสดงออกในการสื่อความหมาย (Expressive Skills In Communication) หมายถึง ลักษณะการสื่อความหมาย ได้แก่ การพูด การเขียน การแสดงกิริยาท่าทางและการใช้สื่อที่ทำขึ้นเอง (เช่น กระดานภาษา เป็นต้น)

2.2 ทักษะการรับรู้ในการสื่อความหมาย (Receptive Skills in Communication) หมายถึงความเข้าใจภาษาพูด ภาษาเขียน (ทั้งตัวอักษรและรูปภาพและกิริยาท่าทาง)

2.3 เกณฑ์ในทางปฏิบัติในการสื่อความหมาย (Pragmatic of Communication) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษา เช่น ระยะเวลาการพูด การสบตา น้ำเสียง การออกเสียงต่ำสูง ความเป็นทางการ (เช่น การเขียนจดหมายถึงเพื่อนจะต่างจากจดหมายธุรกิจ) และการแสดงท่าทางประกอบ

3. ทักษะในการเดินทางและการใช้บริการขนส่งสาธารณะ (Locomotion and Transportation Skills)

3.1 การใช้อยานพาหนะที่ใช้พลังกำลังของตนเองขับเคลื่อนได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งการเลือกใช้อยานพาหนะและเครื่องเล่นได้อย่างเหมาะสม เช่น จักรยาน เป็นต้น

3.2 การใช้อยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งการใช้อยานพาหนะสำหรับเดินทางหรือพักผ่อนได้อย่างเหมาะสมปลอดภัย

3.3 การเดินทางโดยการขนส่งสาธารณะประกอบด้วย การรู้จักที่ตั้ง การขึ้นรถ การลงรถ การจ่ายค่าโดยสาร การวางแผนเดินทาง

4. ทักษะเกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่งานอาชีพและการประกอบอาชีพ (Prevocational and Vocational Skills)

เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรารู้ เพื่องานอาชีพและทักษะในการทำงานซึ่งแสดงถึงการพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจเมื่อสู่วัยผู้ใหญ่ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน คือ

4.1 การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ ประกอบด้วยทักษะทั่วไปที่จำเป็นสำหรับการทำงาน เช่น ทักษะในด้านการอ่านออกเขียนได้ และทักษะในด้านการคำนวณและความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ รวมทั้งทักษะทางสังคม เช่น ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการทำงาน การตรงต่อเวลา ความน่าเชื่อถือการปฏิบัติตามคำสั่ง

4.2 การเตรียมตัวทำงานประกอบด้วยการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพและการได้รับใบแสดงสิทธิการเข้าทำงาน เช่น หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี อากร สวัสดิการทางสังคม

4.3 ทักษะการสมัครงาน หมายถึงทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสมัครเข้าทำงาน

4.4 ทักษะการปฏิบัติงานเป็นทักษะเฉพาะที่บุคคลควรได้รับค่าทดแทนในการกระทำงานนั้น เช่น ช่างไม้ควรได้รับค่าทดแทนสำหรับการเลื่อย

5. ทักษะการควบคุมตนเอง (Self – control Skills)

เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 ด้าน ดังนี้

5.1 การเลือกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในที่สาธารณะ และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

5.2 การรู้จักยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง การตระหนักว่าควรกระทำหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมใดทั้งในที่ส่วนบุคคลและที่สาธารณะ รวมทั้งรู้ถึงพฤติกรรมที่เป็นข้อห้ามของสังคม

6. มารยาททางสังคม (Social Graces)

หมายถึง การกระทำและคำพูดที่ใช้อย่างสุภาพ มีมารยาท สุขุม หรืออ่อนโยน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ดังนี้

6.1 ด้านภาษา หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความมีมารยาททางสังคม ได้แก่ การใช้คำศัพท์และวลีที่สุภาพ เช่น ขอบคุณ กรุณา ขอโทษ เป็นต้น การใช้ประโยคที่เหมาะสม

6.2 ด้านการกระทำ หมายถึง การแสดงออกที่แสดงถึงความมีมารยาททางสังคม ได้แก่ การคำนึงถึงบุคคล เช่น ควรเปิดประตูให้ผู้ที่มือไม่ว่าง เป็นต้น

7. ความรับผิดชอบที่พึงปฏิบัติ (Civic Responsibility) หมายถึง การปฏิบัติตาม ข้อตกลงของบุคคล ชุมชน รัฐ และการปกครองของนานาชาติ ในเด็กเล็ก เป็นการตกลงของครอบครัว ในเด็กวัยเรียน เป็นในส่วนที่มีต่อโรงเรียน และชุมชน เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมองค์กรในโรงเรียน ในส่วนบุคคล เป็นส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมาย เป็นส่วนใหญ่ เช่น การเชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมาย การออกเสียงลงคะแนน

8. พฤติกรรมการปรับตัวที่ไม่พึงประสงค์ (Maladaptive Behavior) พฤติกรรมการปรับตัวต้องกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้วยซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรม การปรับตัวหรือถ้ามีมากขึ้นในบุคคลก็จะถูกตัดขาดจากสังคมได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 ด้าน ดังนี้

8.1 พฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการปรับตัว ซึ่งอาจจะมีผลกระทบ ชั่วๆ เช่น สะบัดแขน รวมทั้งมีอาการการกระทำมากเกินไป และการกระทำซ้ำกว่าปกติ หรือทำร้ายตัวเอง

8.2 พฤติกรรมที่นำไปสู่การถูกตัดขาดจากสังคม หรือสังคมรังเกียจ เกิดความรำคาญ ก่อให้เกิดความแปลกประหลาด ใช้วาจาหยาบคาย หรือการกระทำน่ารังเกียจอื่น ๆ เช่น ปลอ่ยให้ร่างกายมีกลิ่นเหม็น เป็นต้น

สปราร์โรว์ แบลลาและซีเซตติ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 ; อ้างอิงจาก Sparrow , Balla and Cichetti. 1984 : 113 -115) ได้กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมการปรับตัวไว้ในแบบวัด พฤติกรรมการปรับตัว VABS (The Vineland Adaptive Behavior Scale) ไว้ด้วยกัน 5 องค์ประกอบใหญ่คือ

1. ด้านการสื่อความหมาย (Communication Domain) หมายถึง ทักษะที่จำเป็น สำหรับการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่น โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย คือ

1.1 ทักษะการรับรู้ทางภาษา (Receptive Skills)

1.2 ทักษะการแสดงออกทางภาษา (Expressive Skills)

1.3 ทักษะการเขียน (Writing Skills)

2. ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน (Daily Living Skills Domain) องค์ประกอบด้านนี้ รวมทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอีก 3 ด้านดังนี้

- 2.1 ทักษะการช่วยเหลือตัวเอง (Self-help skills)
- 2.2 ทักษะเกี่ยวกับงานบ้าน (Domestic Skills)
- 2.3 ทักษะการใช้ชีวิตในชุมชน (Community Skills)
3. ด้านสังคม (Socialization Domain)
 - 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship)
 - 3.2 การเล่นและการใช้เวลาว่าง (Play And Leisure Time Skills)
 - 3.3 ทักษะการจัดการ (Coping Skills)
4. ด้านการเคลื่อนไหว (Motor Skills Domain)
 - 4.1 ทักษะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor Domain)
 - 4.2 ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor Domain)
5. พฤติกรรมการปรับตัวรวม (Adaptive Behavior Composite) เป็นภาพรวมของ

องค์ประกอบใหญ่ทั้ง 4 ด้าน

นอกจากนี้ แฮร์ริสัน (พิศสมัย อรทัย, 2540 ; อ้างอิงจาก Bracken, 1991 : 169 ; citing Harrison, 1987) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัยที่ควรได้รับการประเมินคือ

1. ทักษะด้านการช่วยเหลือตนเอง (Self-help Skills) หมายถึง ความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตและความสามารถช่วยเหลือตนเองในการประกอบกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งตัว การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล ฯลฯ
2. ทักษะด้านการเคลื่อนไหว (Motor Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่และมัดเล็กกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การยืน การเดิน การกระโดด การเดินขึ้น-ลงบันได การขี่จักรยาน การใช้กรรไกร การวาดรูปต่างๆ ฯลฯ
3. ทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) หมายถึง ความสามารถในการสร้าง และรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้แก่ การกล่าวคำทักทาย การรู้จักให้และรับ การแบ่งปันปันส่วนอย่างเหมาะสม การเล่น การให้ความร่วมมือต่างๆ ฯลฯ
4. ทักษะด้านสติปัญญา/การสื่อความหมาย (Cognitive /Communication Skills)

4.1 ทักษะด้านการแสดงออก (Expressive Language Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาและท่าทางในการแสดงออกเพื่อตอบสนองหรือติดต่อสื่อความหมาย

กับบุคคลอื่น ได้แก่ การพูดประโยคสั้น ๆ การใช้สรรพนามแทนตัว การพูดได้อย่างชัดถ้อยชัดคำ การนับจำนวน การบอกซ้าย-ขวา การเปรียบเทียบขนาด รูปร่าง ปริมาณ ระยะทาง ฯลฯ

4.2 ทักษะด้านการรับรู้ (Receptive Language Skills) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมายของภาษาท่าทางที่บุคคลอื่นแสดงกับตนเอง ได้แก่ การเข้าใจคำสั่งและทำตามคำสั่งได้ การฟังนิทานแล้วบอกใจความสำคัญของเรื่องได้ การรู้ความหมายของคำ การเข้าใจเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ฯลฯ

4.3 ทักษะด้านการเขียนขั้นพื้นฐาน (Basic Writing Skills) หมายถึง ความสามารถในการเขียนตัวอักษร และตัวเลขต่างๆ ได้แก่ การเขียนพยัญชนะในภาษาอังกฤษ การเขียนชื่อนามสกุลของตนเอง การเขียนคำตามแบบ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นว่าผู้แบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัยไว้หลายองค์ประกอบ สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยของ พิศสมัย อรทัย (2540) มาเป็นเครื่องมือในการสอบถามบิดามารดาเพื่อวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ซึ่งแบบวัดนี้สร้างจากการพิจารณาองค์ประกอบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของ แฮร์ริสัน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัยของ American Association on Mental Retardation (พิศสมัย อรทัย. 2540 ; อ้างอิงจาก Middleton, Keene and Brown.1990 : 669 ; citing AAMR) ซึ่งเป็นสมาคมที่ศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมการปรับตัวที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

1.4 พัฒนาการของพฤติกรรมการปรับตัว (Development of adaptive behavior)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยของ พิศสมัย อรทัย. 2540 : 48 - 50) ; อ้างอิงจาก Bracken. 1991 : 169 ; citing Harrison. 1987) ที่อ้างถึงคำกล่าวของ แฮร์ริสัน ว่า พัฒนาการของพฤติกรรมการปรับตัวก็คือ พัฒนาการในธรรมชาติ กล่าวคือ พฤติกรรมการปรับตัวมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเด็กมีการเจริญเติบโตหรือมีอายุมากขึ้น ดังคำบรรยายเกี่ยวกับระดับความคาดหวังของสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมการปรับตัวในแต่ละช่วงวัยของ เมอร์เซอร์ (พิศสมัย อรทัย 2540 : 48 - 50 ; อ้างอิงจาก Coulter & Morrow. 1978 : 5 - 9 ; citing Mercer. 1973) ดังนี้

วัยทารก (แรกเกิด - 2 ขวบ)

เมอร์เซอร์ กล่าวว่า การประเมินพฤติกรรมการปรับตัวในช่วงวัยทารกนี้ไม่สามารถประเมินพฤติกรรมของเด็กได้อย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตามก็มีความเป็นไปได้ในการประเมินพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กเพื่อระบุว่าเด็กมีวุฒิภาวะและพัฒนาการเป็นไปตามปกติหรือไม่ นอกจากนี้การประเมินพฤติกรรมการปรับตัวยังเป็นการประเมินทักษะทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งเด็กในวัยนี้ควรจะได้ทำทั้งยังเป็นการวางรากฐานพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กในวัยต่อ ๆ มาอีกด้วย

เด็กก่อนวัยเรียน (3 – 5 ขวบ)

เมอร์เซอร์ กล่าวว่า สังคมได้สันนิษฐานไว้ว่าเด็กในวัยนี้มีความรับผิดชอบมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับ

1. การรับประทานอาหาร
2. การขับถ่าย
3. การรักษาความสะอาดของร่างกาย
4. การแต่งตัว
5. การช่วยเหลืองานบ้านง่าย ๆ
6. การเดินทางในระยะใกล้ ๆ
7. การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิเช่น กรรไกร ดินสอสี ฯลฯ

นอกจากนี้ สังคมยังความหวังไว้ว่าเด็กมีความสามารถในการพึ่งตนเอง หรือมีความเป็นตัวของตัวเองในด้านต่างๆ เช่น

1. การสื่อสารเกี่ยวกับความต้องการของตนเองกับบุคคล
2. การเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง
3. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น

เด็กวัยเรียน (6 –15 ขวบ)

เมอร์เซอร์ กล่าวว่า สังคมคาดหวังไว้ว่าพฤติกรรมกรรมการปรับตัวที่เด็กในวัยนี้ควรทำได้ก็คือ

1. การมีความเข้าใจในโครงสร้างทางสังคม ที่ประกอบไปด้วยความแตกต่างด้านบทบาททางสังคม เช่น แพทย์ ครู พ่อค้า ฯลฯ
2. เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาท และคุณค่าของการเป็นสมาชิกในกลุ่มเพื่อน
3. การกระทำพฤติกรรมตามบทบาทของการเป็นสมาชิกครอบครัวได้อย่างเหมาะสมตลอดจนมีการเรียนรู้ บทบาทใหม่ ๆ ของการเป็นสมาชิกในสังคมที่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น

วัยรุ่นใหญ่ (16 ปีขึ้นไป)

เมอร์เซอร์ กล่าวว่า บทบาทใหม่สำหรับบุคคลในวัยนี้คือ การประกอบภาระงานอาชีพ ดังนั้น พฤติกรรมการปรับตัวที่บุคคลในวัยนี้ได้รับการคาดหวังไว้ว่าสามารถทำได้ก็คือ

1. การสร้างบทบาทใหม่เกี่ยวกับการงานและอาชีพ
2. การจัดการและดูแลด้านสวัสดิภาพทางเศรษฐกิจของตนเอง และครอบครัว

1.5 ลำดับขั้นของพฤติกรรมกรรมการปรับตัว (Sequence Of Adaptive Behavior)

ซัลเวีย และฮักส์ (พิศสมัย อรทัย. 2540 : 50-51 ; อ้างอิงจาก Salvia and Hughes. 1990) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลำดับขั้นของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวเอาไว้ว่าพฤติกรรมกรรมการปรับตัวบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นของพัฒนาการ ตัวอย่างเช่น

1. การเคลื่อนไหวร่างกาย โดยเริ่มจาก การคืบ การคลาน การเดิน การวิ่ง ตามลำดับ
2. การเล่นโดยเริ่มจาก การเล่นตามลำพัง การเล่นแบบคู่ขนาน และท้ายสุดก็พัฒนาไปเป็นการเล่นแบบรวมหมู่รวมพวก ตามลำดับ

แต่ยังมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวอีกหลายพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ มักเป็นพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและบุคคลได้รับการสอนมาโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น ทักษะในการใช้รถประจำทางสาธารณะเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน โดยแบ่งออกเป็นทักษะย่อย ๆ ได้แก่

1. การทราบถึงสถานีขนส่ง สถานีรถประจำทาง ที่หยุดรถประจำทาง
2. การจ่ายค่าโดยสาร
3. การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขณะอยู่บนรถประจำทาง
4. การให้สัญลักษณ์กับคนขับรถเพื่อจะลงจากรถ

ซึ่งทักษะย่อยต่างๆ เหล่านี้สามารถจะนำมาใช้สอนให้กับบุคคลได้โดยตรง โดยไม่ต้องคำนึงถึงลำดับขั้นของทักษะ

1.6 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว

ตัวแปรสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของบุคคล สามารถแบ่งได้เป็น

1. อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการปรับตัว (Cultural Influence)

แฮร์ริสัน (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 33 ; อ้างอิงจาก Bracken. 1991 :169 ; citing Harrison. 1987) ได้แสดงความคิดเห็นว่าโครงสร้างของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวขึ้นอยู่กับความคาดหวังของวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมต่างๆของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของเรสชีย์ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 33 ; อ้างอิงจาก Bracken .1987 : 99 ; citing Reschly. 1982) ที่ว่าพฤติกรรมกรรมการปรับตัวมีองค์ประกอบต่างๆ ทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยและยังสอดคล้องกับความคิดของลีแลนด์ (Bracken.1991 : 169 ; citing Leland. 1983) ที่ว่าในสภาพวัฒนธรรมที่แตกต่างกันความคาดหวังที่มีต่อพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลก็มีความแตกต่างกันไปด้วย โดยลีแลนด์ได้ยกตัวอย่างว่า ในบางประเทศการปัสสาวะในที่สาธารณะถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับได้แต่ใน

อีกบางประเทศพฤติกรรมเดียวกันนี้กลับไม่เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ สแตนลีย์ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลยังมีความแตกต่างกันภายใต้วัฒนธรรมย่อยที่ต่างกัน แม้ว่าจะอยู่ในประเทศเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การแต่งตัว การดูแลด้านอนามัยส่วนบุคคล เป็นต้น

2. อิทธิพลของสถานการณ์เฉพาะอย่างที่มีผลต่อพฤติกรรมการปรับตัว (Situational Specific)

ฮอร์น และฟุชส์ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 34 ; อ้างอิงจาก Bracken.1991 : 169 ; citing Horn and Fuchs. 1987) กล่าวว่า พฤติกรรมการปรับตัวของบุคคลได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสถานการณ์เฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมภายใต้สภาพการณ์นั้นๆ สอดคล้องกับความคิดของเรสชีย์ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 34 ; Reynolds. 1987 : 99 ; citing Reschly.1982) ที่ว่าพฤติกรรมการปรับตัวเป็นพฤติกรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะอย่าง ตัวอย่างเช่น เด็กที่เป็นบุตรคนเดียวของครอบครัวอาจไม่จำเป็นต้องมีพฤติกรรมการเข้าคิว แต่เมื่อเด็กคนเดียวกันนี้เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล เด็กจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการเข้าคิวจึงจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ในโรงเรียนได้

ดังนั้น พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่มี สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม สภาพปัจจัยต่างกัน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ การเล่นที่แตกต่างกัน ก็อาจจะมีพฤติกรรมปรับตัวที่แตกต่างกัน

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปรับตัว และ ปัจจัยชีวสังคม

1.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปรับตัว และ ปัจจัยด้านเพศ งานวิจัยในประเทศ

จินตนา เนียมเปีย (2522 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดพิษณุโลก และสุโขทัย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 คน เป็นหญิง 58 คน ชาย 62 คน ศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก พบว่า เด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยค ดีกว่าเด็กชาย

พิศสมัย อรทัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษากับนักเรียนอนุบาล 1 - 3 ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ช่วงอายุ 3 - 6 ปี พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับเพศของเด็กปฐมวัย

ภาวิณี อ่อนนาค (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเด็กอนุบาลในโรงเรียนเอกชนและเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับเพศของเด็กก่อนวัยเรียน กล่าวคือ เด็กก่อนวัยเรียนที่เป็นเพศหญิงมีคะแนนพฤติกรรมกรรมการปรับตัวสูงกว่าเพศชาย

วิภาวี สติรังกูร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ที่มารับบริการที่งานบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราชจำนวน 382 คน โดยใช้แบบสอบถาม Vineland Adaptive Scales, Survey Form ฉบับภาษาไทย เมื่อเทียบระหว่างเพศพบว่าเพศหญิงมีคะแนนสูงกว่าเพศชาย ที่ช่วงอายุ 1-0-0 ถึง 1-11-30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

สุดิมา วงศ์วัจนกุล. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในเด็กอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 จำนวน 226 คน ใช้แบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของพิศสมัย อรทัย พบว่า

1. เด็กปฐมวัยเพศชาย และ เพศหญิง ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน โรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอังกฤษและโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอเมริกันมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน
2. ในโรงเรียนแต่ละประเภท พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันตามตัวแปรเพศ กล่าวคือ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันที่ระดับอายุ 3-4 ปี แต่ในระดับอายุ 4-5 ปี และ 5-6 ปี พบว่าในบางกลุ่มโรงเรียนคือโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัว ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและด้านการรับรู้ภาษาดีกว่าเพศชาย

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมการปรับตัว และ ตัวแปรเพศ พบว่าโดยภาพรวมแล้วพบว่าเพศชาย และ เพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวที่แตกต่างกัน ซึ่งมีแนวโน้มว่าเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเพศชาย และในการวิจัยครั้งนี้ เพศหญิงก็น่าที่จะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเพศชายด้วยเช่นกัน

1.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว และ ปัจจัยด้านอายุ งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์มาดาห์ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 . 85 อ้างอิงจาก Hamadah. 1993) ซึ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการปรับตัวกับอายุ พบว่าพฤติกรรมกรรมการปรับตัวกับอายุมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้นพฤติกรรมกรรมการปรับตัวก็สูงขึ้นตามไปด้วย

งานวิจัยในประเทศ

จินตนา เนียมเปีย (2522 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 คน เป็นหญิง 58 คน ชาย 62 คน ศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก พบว่า เด็กที่มีอายุมากกว่ามีพัฒนาการภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยค ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

ประไพจิตร สุขสวัสดิ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการ ด้านการรับรู้ขนาดของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีพัฒนาการด้านการรับรู้ขนาดวัดตามเกณฑ์การรับรู้เพิ่มขึ้นตามระดับอายุนั้น คือ เด็กอายุ 3 ปี , 4 ปี และ 5 ปี มีการรับรู้ขนาดวัดตามเกณฑ์การรับรู้มากกว่าเด็กอายุ 2 ปี แต่ระหว่างเด็กอายุ 3 ปี , 4 ปี และ 5 ปี มีการรับรู้ขนาดวัดตามเกณฑ์การรับรู้ไม่แตกต่างกัน

พิศสมัย อรทัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษากับนักเรียนอนุบาล 1-3 ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ช่วงอายุ 3-6 ปี พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับอายุ

วิภาวี สติรังกูร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กแรกเกิด ถึง 5 ปี ที่มารับบริการที่งานบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 382 คน โดยใช้แบบสอบถาม Vineland Adaptive Scales, Survey Form ฉบับภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า คะแนนพฤติกรรมกรรมการปรับตัวจะสูงขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ทั้งในพฤติกรรมกรรมการปรับตัวรวม ทุกด้านหลักและด้านย่อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุติมา วงศ์วิจกุล. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในเด็กอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 จำนวน 226 คน ใช้แบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของพิศสมัย อรทัย พบว่า

1. เด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน โรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอังกฤษ และโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอเมริกันที่มี อายุ ในระดับที่ใกล้เคียงกันมีพฤติกรรมกำปรับตัวไม่แตกต่างกัน

2. ในโรงเรียนแต่ละประเภท พฤติกรรมกำปรับตัวของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันตามตัวแปร อายุ กล่าวคือ พฤติกรรมกำปรับตัวทั้งในด้านรวมและด้านย่อยมีค่าเพิ่มขึ้นตามระดับอายุในทุกกลุ่มโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกำปรับตัว และ ตัวแปรด้านอายุ พบว่าโดยภาพรวมแล้ว เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุที่แตกต่างกันพฤติกรรมกำปรับตัวมีความแตกต่างกันด้วย ซึ่งมีแนวโน้มว่า เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุมากกว่าจะมีพฤติกรรมกำปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุน้อยกว่า และ ในการวิจัยครั้งนี้ เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุมากกว่าก็น่าจะมีพฤติกรรมกำปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุน้อยกว่า

1.7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกำปรับตัว และ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา

งานวิจัยในประเทศ

จินตนา เนียมเปีย (2522 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 คน เป็นหญิง 58 คน ชาย 62 คน ศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก พบว่า เด็กที่มีบิดามารดามีการศึกษาดีมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยค ดีกว่าเด็กที่มีบิดามารดามีการศึกษาระดับต่ำ

พิศสมัย อรทัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมกำปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษากับนักเรียนอนุบาล 1-3 ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ช่วงอายุ 3-6 ปี พบว่า พฤติกรรมกำปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของบิดาและมารดาของเด็กปฐมวัย

ภาวิณี อ่อนนาค (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมกำปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเอกชนและเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่า พฤติกรรมกำปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของบิดามารดา พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาในระดับสูงกว่ามีคะแนนพฤติกรรมกำปรับตัวสูงกว่าเด็กที่บิดามารดามีการศึกษาในระดับต่ำ

สุติมา วงศ์วัจนกุล. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในเด็กอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 จำนวน 226 คน ใช้แบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของพิศสมัย อรทัย พบว่า

1. เด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน โรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอังกฤษ และ โรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอเมริกันที่การศึกษาของบิดามารดาในระดับที่ใกล้เคียงกันมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

2. ในโรงเรียนแต่ละประเภท พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันตามตัวแปร ระดับการศึกษาของบิดามารดา กล่าวคือในระดับการศึกษาของบิดามารดาต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวบางด้านต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมการปรับตัว และ ตัวแปรด้านระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา หรือ มารดา พบว่า โดยภาพรวมแล้วระดับการศึกษาของบิดา หรือ มารดามีผลต่อพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีแนวโน้มว่าเด็กปฐมวัยที่มีบิดา หรือ มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีบิดา หรือ มารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ และในการวิจัยครั้งนี้ เด็กปฐมวัยที่มีบิดา หรือ มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงก็น่าจะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีบิดา หรือ มารดาที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำ

1.7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัว และ ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

งานวิจัยในประเทศ

จินตนา เนียมเปีย (2522 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 คน เป็นหญิง 58 คน ชาย 62 คน ศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก พบว่า เด็กที่มีสถานภาพฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยค ดีกว่าเด็กที่มีสถานภาพฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ภาวิณี อ่อนนาค (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเอกชนและเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของบิดามารดา โดย เด็กก่อนวัยเรียนที่บิดามารดามีสถาน

ภาพทางเศรษฐกิจในระดับสูงกว่า มีคะแนนพฤติกรรมกรรมการปรับตัวสูงกว่าเด็กที่บิดามารดามีสถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับต่ำกว่า

สุติมา วงศ์วัจนกุล. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในเด็กอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 จำนวน 226 คน ใช้แบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของพิศสมัย อรทัย พบว่า

1. เด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน โรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอังกฤษ และโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรอเมริกันที่มี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับที่ใกล้เคียงกันมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

2. ในโรงเรียนแต่ละประเภท พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันตามตัวแปร สถานภาพทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวบางด้านต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมการปรับตัว และ ตัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ในภาพรวมพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวก็จะมี ความแตกต่างกัน ซึ่งมีแนวโน้มว่า เด็กปฐมวัยที่มีครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และในการวิจัยครั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

2.1 ความหมายการเล่น

จากการศึกษาได้มีผู้ให้ความหมายของการเล่นไว้หลากหลาย ดังเช่น

การเล่น คือ การรักษาตนเองโดยวิธีธรรมชาติ ซึ่งเด็กจะใช้การเล่นเพื่อต่อสู้หรือเพื่อเอาชนะความทุกข์ทรมาน และความคับแค้นใจ (สุวดี ศรีเลนวัติ. 2534 ; อ้างอิงจาก Erikson, 1940)

การเล่น เป็นพฤติกรรมอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะเจริญเติบโตมาในวัฒนธรรมใด บุคคลแต่ละคนย่อมรู้จักการเล่นทั้งสิ้น ซึ่งการเล่นเป็นการเรียนรู้ระเบียบสังคม เรียนรู้การสร้างสรรค์สัมพันธ์ การสนองอารมณ์อยากสนุกอยากเล่น มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ความคิด การรับรู้ การปรับตัวและสังคม การเล่นอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรม (วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน . 2531 : 158-162)

นักการศึกษา มองว่า การเล่น เป็นวิธีการ หรือ สื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และมักจะใช้การเล่นในการเรียนการสอนของเด็กวัยก่อนวัยเรียน (เด็กปฐมวัย) ดังนั้นจึงมี คำกล่าวว่ “การเล่น คือ การเรียนรู้ของเด็ก” ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับเด็กวัยก่อนวัยเรียน การเล่นไม่ได้ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ แต่เป็นการทำให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม

(วรารภรณ์ รักวิชัย. 2540 : 122)

สุชา จันทร์หอม (2543 : 81) ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็น กิจกรรม หรือการกระทำใด ๆ ที่ให้ความสนุกสนานแก่เด็ก โดยที่เด็กไม่คำนึงถึงผลของมัน เกิด จากความสมัครใจ ไม่มีการบังคับใดๆ ทั้งสิ้น การเล่นแตกต่างจากการทำงานเพราะว่าการทำงาน นั้นต้องทำให้สำเร็จ เด็กสามารถแยกการเล่นกับการทำงานได้ เป็นต้นว่าเด็กรู้ว่าการทำงานนั้น ได้ แก่ การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน หรือการเรียนหนังสือ เป็นการทำให้เกิดประโยชน์มากกว่าการเล่น เด็กยังรู้ด้วยว่าการทำงานนั้นยากกว่าการเล่น เพราะการทำงานต้องให้ความสนใจและต้องการผล ประโยชน์จากงานนั้น

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้คำจำกัดความของ คำว่า “การเล่น” หมายถึง ทำเพื่อสนุก หรือผ่อนคลาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 1031)

จากคำจำกัดความดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า การเล่น คือ กิจกรรมที่แสดงออก อย่างเป็นอิสระไม่มีข้อกำหนด กฎเกณฑ์ที่ชี้เฉพาะเจาะจง ซึ่งสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้ แก่ผู้เล่น ซึ่งการเล่นของเด็กนั้นเป็นการแสดงออกตามธรรมชาติ ที่จะส่งผลต่อพัฒนาการในด้าน ต่างๆ นอกจากนี้แล้วการเล่นยังช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ จากการทำเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ดังคำกล่าวที่ว่า “การเล่น” คือ การเรียนรู้ของเด็ก

2.2 ประวัติของการเล่น

การเล่นมีประวัติมาตั้งแต่แรกเริ่มมนุษยชาติ ที่ใดมีเด็กที่นั้นก็ย่อมต้องมีการเล่นเป็น ของคู่กัน เครื่องเล่นจะบ่งชี้ถึงเพศ เช่น เด็กผู้หญิงก็จะเล่นตุ๊กตา และเครื่องใช้ในครัวเรือนที่จำลอง เล็กๆ สำหรับเด็กผู้ชายก็มีพวกอาวุธสงคราม อาวุธสำหรับล่าสัตว์ พวกปืนผาน้ำไม้ และการเล่น เกม ซึ่งเป็นการเล่นเพื่อส่งเสริมสุขภาพและอนามัย

เครื่องเล่นที่เก่าแก่ที่สุดเป็นของพวกอียิปต์ ซึ่งยังเก็บรักษาไว้ ทำด้วยงา ดินเหนียว กระจก แก้ว และหิน ส่วนที่ทำด้วยไม้ ตะกั่ว และเหล็กมีจำนวนน้อย ตุ๊กตาที่เก่าแก่ ประมาณ

110 ก่อนศตวรรษ ที่น่าสนใจเป็นชาวเปอร์เซียทำด้วยสารส้มเป็นรูปตัวสัตว์ที่มีสิ่งลากจูงด้วย นอกจากนี้ยังมีตุ๊กตาตัวสัตว์ ได้แก่ เสือ จระเข้ ที่ส่วนต่างๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวได้ด้วย

ตุ๊กตามีประวัติอันยาวนานที่เกี่ยวข้องกับความชื่นชมยินดี และความยิ่งใหญ่ ตุ๊กตาเมื่อแรกเริ่มพัฒนาเป็นตุ๊กตาเกี่ยวกับบรรพบุรุษ เครื่องราง แบบอย่างการแต่งกาย สัญลักษณ์ สิ่งแปลกใหม่ สิ่งกระโดดได้และหนี ตุ๊กตาเหล่านี้ทำด้วยเซลลูโลส ยาง สนุ และเหล็ก สำหรับปัจจุบันที่ทันสมัยจะประดิษฐ์สิ่งต่างๆ รูปและขนาดต่างๆ กัน การแต่งตัวตามท้องถิ่น เป็นพวกดารา ขนาดเล็กๆ ขนาดเท่าตัวจริง และตุ๊กตาเด็กอ่อน

สำหรับการเล่นของไทยเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด เพียงแต่สันนิษฐานกันว่าคงจะเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยตุ๊กตาบรรพบุรุษ แต่จากการศึกษาวรรณคดีพอจะมีหลักฐานยืนยันได้ว่า การเล่นเป็นเอกลักษณ์ของไทยนั้นมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเรื่อยๆ จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์นี้ ซึ่งได้วิเคราะห์จากบทละครและในวรรณคดี ในสมัยสุโขทัย เล่นว่าว สมัยกรุงศรีอยุธยาเล่นลิงชิงเส้าและปลาลงอวน ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์กล่าวว่ามีการเล่นตะกร้อ จ้องเต (ตังเต) ซี่ม้า รำอย่างชวา เป็นต้น การเล่นของเด็กไทยเท่าที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีนั้น ส่วนมากเป็นการเล่นเพื่อออกกำลังกายที่ไม่ต้องใช้วัสดุมากนัก สำหรับการเล่นบางชนิดที่ต้องใช้วัสดุมักเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายๆ ในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เช่น เมล็ดผลไม้ ดอกไม้ ใบหญ้า ก้านกล้วย เป็นต้น การเล่นเหล่านี้ยังได้กระทำสืบต่อมาจนทุกวันนี้ (สุวดี ศรีเลนวัติ. 2534 : 83-84 อ้างอิงจาก ประภาพรณ สุวรรณศุข. 2525 : 147-149)

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

จากการทบทวนเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพบว่า ได้มีผู้พยายามอธิบายว่า เด็กเล่นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการ และ การปรับตัวอย่างไร ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้ (สุวดี ศรีเลนวัติ. 2534 : 86 - 87 ; อ้างอิงจาก Tackett and Hunsberger. 1981 : 157 -159)

1. ทฤษฎีระบายพลังที่เหลือ (Surplus-energy Theory)

นักปรัชญาชาวอังกฤษ (Herbert Spencer) อยู่ในระยะกลางศตวรรษที่ 19 ได้ตั้งสมมติฐานว่า เด็กเล่นเพราะมีพลังเหลืออยู่มาก ดังนั้นการเล่นจึงเป็นการระบายพลังงานที่เหลืออยู่ในตัวเด็กเป็นไปตามธรรมชาติ เพื่อเขาจะได้เจริญเติบโตต่อไป

2. ทฤษฎีความสนุกสนานเพลิดเพลิน (Enjoyment or hedonic)

Herlock และ Sutton-Smith เชื่อว่า การเล่นจะต้องสนุกเพลิดเพลิน ผลประโยชน์ที่จะได้รับน้อยมาก กิจกรรมใดๆ ที่ผู้เล่นไม่รู้สึกรู้สึกสนุกถ้าการปฏิบัตินั้นบรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรม

นั้นเรียกว่า การทำงาน ดั่งนั้นกิจกรรมใดๆ ที่ทำให้เกิดความสำเร็จเพื่อการเรียนจะทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานได้ทั้งนั้น

1. ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinctive-practice)

นักปรัชญาชาวเยอรมัน Karl Gross (ศตวรรษที่ 19 ตอนปลาย) ได้มองการเล่นเป็นไปโดยสัญชาตญาณเป็นการเตรียมตัวเพื่อดำรงชีวิตแบบผู้ใหญ่ ดั่งนั้นการเล่นจึงเป็นการฝึกทักษะเกี่ยวกับสิ่งจำเป็นในชีวิตของผู้ใหญ่ เขาให้ความสำคัญในจินตนาการของเด็กโดยเฉพาะ อธิบายว่าการเล่นเป็นการทดลองทำหน้าที่ผู้ใหญ่

2. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic)

Freud และ Erikson เน้นถึงความสำคัญของผลประโยชน์ที่เด็กได้รับจากการระบายโดยการเล่น ฟรอยด์กล่าวว่า เมื่อเด็กเล่นเด็กจะทำทุกสิ่งทุกอย่างซ้ำๆ ซากๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความประทับใจในชีวิตจริง เช่น เด็กถูกทำโทษเนื่องจากวิ่งไปในถนนที่มีรถยนต์วิ่งไปมาชวักไขว่ เมื่อเด็กเล่นตุ๊กตา เด็กจะใช้คำพูดตุ๊กตาในลักษณะท่าทางที่เขาได้ถูกทำโทษ ทำให้เด็กสบายใจขึ้น ซึ่งการได้ทำซ้ำๆ ทำให้เด็กได้ระบายความรู้สึกที่ไม่ดีออกมาและเด็กจะทำนายได้ว่าถ้าเขาวิ่งออกไปในถนนอีกเขาจะถูกดู ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าการที่เด็กได้เล่น ได้แสดงความรู้สึกกังวลออกมาช่วยให้เด็กเอาชนะความกลัว ความรู้สึก บุคคล และสิ่งของได้ วิธีการรักษาโดยการเล่น (Play Therapy) จึงช่วยรักษาเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ได้ ..

สำหรับ อิริคสัน (วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน. 2531 : 163 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1963 : 222) การเล่นมีบทบาทที่สำคัญสำหรับอีโก้ (Ego) การเล่นช่วยให้เด็กสามารถควบคุมเหตุการณ์ที่ยากลำบากหรือประสบการณ์ไม่น่ายินดีที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กสร้างสถานการณ์ขณะการเล่นเลียนแบบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง วางแผนและทดลองปฏิบัติ เด็กจะสามารถเข้าถึงความเป็นจริงของสถานการณ์ที่เผชิญได้ (Master of reality)

1. ทฤษฎีความคิดความเข้าใจ (Cognitive)

การเล่น คือ การสำรวจและซึมซับเข้าไปในโครงสร้างของจิตใจ เพียเจท์ (Piaget) ได้บอกถึง ความแตกต่างของการเล่น และการเลียนแบบไว้ คือ เมื่อเด็กเล่นจะเกิดกระบวนการซึมซับขึ้น (assimilation) ตรงข้ามเมื่อเด็กปรับโครงสร้าง (Accomodation) ก็เกิดการเลียนแบบ เมื่อการซึมซับและการปรับโครงสร้างสมดุลกันก็เกิดการปรับตัวด้านสติปัญญาขึ้น เช่น เมื่อเด็กค้นพบว่าเขาจะเอาลูกเกดออกจากขวดโดยการเทออก เป็นการปรับตัวด้านสติปัญญา เมื่อชำนาญขึ้นและทำซ้ำๆ เกิดความสุขสนุกสนาน ช่วยผ่อนคลายความเครียดของอารมณ์ และถ้าเด็กได้สังเกตคนอื่นเล่นแล้วทำตามเป็นการเลียนแบบ เป็นการทดลองสวมบทบาทใหม่ ทดสอบสถานการณ์ใหม่ ขณะเล่นเด็กมีโอกาสฝึกซ้อมและเพิ่มพูนรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะการเล่น การ

เลียนแบบ หรือการปรับตัวด้านสติปัญญา จากการสังเกตในช่วงสั้นๆ จะไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่า เด็กกำลังทำอะไร ทฤษฎีนี้การเล่นสัมพันธ์กับการพัฒนาสติปัญญา

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีอื่นๆ (สุชา จันทร์เอม. 2543 : 83) ดังเช่น

1. ทฤษฎีการเล่นเป็นการเลียนแบบบรรพบุรุษ คือ เด็กมักจะเล่นอะไรตามแบบอย่างของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ที่ เด็กเคยเห็นมา เช่น เด็กหญิงเล่นตุ๊กตาหรือหุงข้าวเพราะเห็นแม่เลี้ยงเด็กและหุงข้าว ซึ่งเป็นการเตรียมบทบาทกิจกรรมในอนาคตสำหรับเด็ก

2. ทฤษฎีการเล่นชดเชยสิ่งที่ขาด เด็กบางคนไม่สมหวังในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็อาจแสดงออกมาโดยการเล่น เช่น เด็กผู้หญิงที่อยากมีน้องอุ้มแต่ไม่มี ก็จะหาตุ๊กตามาสมมติเป็นน้อง เอามาอุ้ม มาอาบน้ำ แต่งตัวให้ ฯลฯ เด็กชายบางคนอยากเป็นทหาร ก็จะสมมติตุ๊กตาเป็นทหาร ตัวเองทำหน้าที่ออกคำสั่งบังคับบัญชาตามแบบทหาร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ามีแนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเล่นอยู่หลายแนวคิด หลายทฤษฎี แต่โดยภาพรวมแล้วในแต่ละแนวคิด ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่น ตัวอย่างเช่น อิริคสัน (วรวรรณ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน. 2531 : 163 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1963 : 222) การเล่นมีความสำคัญ ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมเหตุการณ์ที่ยากลำบากหรือประสบการณ์ไม่น่ายินดีที่เกิดขึ้น ช่วยให้เด็กเข้าถึงความเป็นจริงของสถานการณ์ที่เผชิญได้ นอกจากนี้การเล่นยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ช่วยให้เด็กมีการปรับตัวที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 ลำดับขั้นของพัฒนาการการเล่น

อิริคสัน (Erikson) ได้แบ่งขั้นของพัฒนาการการเล่นไว้ 3 ขั้น ดังนี้ (ดวงพร สถาปนกุล. 2545 : 36 ; อ้างอิงจาก ประภาพรรณ สุวรรณสุข. 2525 : 124 - 127)

ขั้นที่ 1. การเล่นเกี่ยวกับตนเอง เริ่มตั้งแต่แรกเกิดโดยศูนย์กลางการเล่นอยู่ที่ตัวเด็กเอง เด็กจะเล่นโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายและส่งเสียงซ้ำ ๆ อยู่ตลอดเวลา ต่อมาจะมุ่งสนใจในการเล่นออกไปสู่คนอื่น หรือสิ่งของอื่น การเล่นกับตนเองนี้เป็นการเริ่มที่จะเรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของโลกที่เด็กอยู่

ขั้นที่ 2. การเล่นในโลกใบเล็กๆ ของเด็ก เด็กจะเล่นของเล่นและสิ่งของที่ถูกรอบ ๆ ตัว ช่วยให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อมบางอย่างที่เด็กต้องเรียนรู้ ถ้าเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้โลกใบเล็กของเขาได้ เด็กจะกลับไปสู่การเล่นแบบแรก

ขั้นที่ 3. การเล่นในสังคม เป็นช่วงที่จะช่วยเรียน เด็กจะเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น รู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่น ความสำเร็จของการพัฒนาขั้นนี้ เป็นผลมาจากความสำเร็จในการพัฒนาสองขั้นแรก

เพียเจท์ (ประณต คำจิม. 2545 : 36) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการของการเล่น ดังนี้

1. ขั้นใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor) เด็กเล็กมักถือตนเองเป็นหลัก เล่นคนเดียวโดยใช้ประสาทสัมผัส ค่อยๆ เริ่มเล่นจากตัวเอง เล่นกับนิ้วมือ แขนขา และจะเล่นกับสิ่งรอบๆ ตัว เด็กจะจับสิ่งของ ดู เอาเข้าปาก สังเกต เขย่าฟังเสียง จะทำซ้ำ ๆ ในขั้นนี้เด็กจะมีการเล่นที่เรียกว่า Practice Play เกิดในช่วงอายุ แรกเกิด - 2 ขวบ

2. ขั้นการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) เป็นขั้นก่อนการปฏิบัติการ (Preoperational) พบในวัยก่อนวัยเรียน อายุ 2 - 7 ขวบ ซึ่งเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นตามวุฒิภาวะแล้ว เด็กจะสามารถกำหนดสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการของตน เช่น ใช้กาบกล้วยแทนม้าหรือปืน ไม้บล็อกแทนรถไฟ การเล่นเป็นพ่อ แม่ ลูก ซึ่งจำลองจากสถานการณ์จริง

3. ขั้นการสื่อความคิด ความเข้าใจ เป็นขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (Concrete Operation) พบในวัยเข้าเรียน อายุ ประมาณ 7 - 11 ขวบ เด็กมีประสบการณ์ และความคิดรวบยอดสะสมมากขึ้น ทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้น มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น ทำให้สามารถสื่อความหมาย ความเข้าใจกับบุคคลอื่นในเรื่องการเล่น มีการวางแผนใช้หลักเหตุผล ยอมรับกฎเกณฑ์ เด็กในขั้นนี้จึงมีการเล่นที่เป็นกฎ กติกาอย่างง่าย ๆ เรียกรการเล่น แบบ Games with rule

จะเห็นได้ว่า การเล่นเป็นสิ่งที่ช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เพราะการเล่นช่วยให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน และ ยังทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก โดยการเล่นของเด็กนั้นจะเริ่มต้นจากการที่เด็กเล่นคนเดียวโดยใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลาง จากนั้นจึงค่อยพัฒนาไปสู่การเล่นกับบุคคลที่อยู่รอบข้างเด็ก โดยในช่วงเริ่มต้นนั้นเด็กจะเริ่มเล่นโดยใช้ประสาทสัมผัส จากนั้นในช่วง 2-7 ขวบ เด็กจะเริ่มรู้จักการใช้สัญลักษณ์ เพื่อกำหนดสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ ความคิดของเด็กเอง และ สุดท้ายแล้วการเล่นของเด็กจะพัฒนาไปสู่ ลักษณะความคิด ความเข้าใจ ในเหตุผลเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม สามารถสื่อสารความคิดของตนเองได้

2.5 รูปแบบของการเล่น

ประเภทของการเล่นของเด็กนั้นได้มีผู้สนใจศึกษาจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ สโตน และ เซอร์ซ (สุวดี ศรีเลนวัติ. 2534 : 92 ; อ้างอิงจาก Stone and Church. 1973) ได้จำแนกประเภทการเล่นที่เป็นประโยชน์ออกเป็น 6 ประเภทด้วยกัน คือ

1. สังคม (social affective)
2. ความรู้สึกพึงพอใจ (sense pleasure)
3. ทักษะ (skill)
4. เล่นละคร (dramatic)
5. ระเบียบแบบแผน (formal)
6. แข่งขัน (competitive)

แต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

1. เด็กจะเริ่มเล่นด้วยสังคม พ่อแม่จะกระตุ้นเด็กทารกโดยทำเสียงอ้อแอ้หยอกล้อ แสดงความรักและเล่นกับเด็กด้วยท่าทางต่างๆ เด็กจะได้ตอบโดยแสดงความพึงพอใจ เป็นการให้รางวัลแก่พ่อแม่ จะเป็นวงจรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ

2. เล่นด้วยความรู้สึกพึงพอใจ เด็กจะถูกกระตุ้นโดยสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น สี เสียง การเคลื่อนไหว รส ความหายาละเอียดของสิ่งของ เมื่อเด็กได้พบกับสิ่งเหล่านี้ เด็กจะมีความรู้สึกพึงพอใจ

3. การเล่นฝึกทักษะ เกิดขึ้นเมื่อเด็กสามารถเอื้อมมือออกไป และไปจับต้องของเล่นได้ เด็กจะทำซ้ำๆ เกี่ยวกับทักษะใหม่ๆ ที่สามารถทำได้ เด็กต้องการเรียนรู้การทำงานให้สำเร็จมากกว่าการเล่นเพื่อความพึงพอใจเท่านั้น

4. การเล่นละคร เด็กจะพยายามเลียนแบบบทบาทชีวิตในบ้านก่อน และต่อไปจึงจะเกี่ยวข้องกับโลกกว้าง การเล่นเลียนแบบจะเห็นได้ชัดเมื่อเด็กเลียนแบบการพูดโทรศัพท์ของผู้ใหญ่ ทำท่าทางแต่งตัว ด้วยเสื้อผ้าของผู้ใหญ่ ด้วยการเล่นละคร เด็กจะเลียนแบบบุคลิกลักษณะของบุคคลสำคัญ

5. การเล่นเกม เด็กจะเริ่มเล่นเกมที่ไม่เป็นการแข่งขันก่อน เช่น เล่นจ๊ะเอ๋ เล่นซ่อนหา เป็นต้น เมื่อเด็กโตขึ้น จึงเล่นเกมที่แข่งขันกัน

6. เกมแข่งขันจะเริ่มตั้งแต่การเล่นเกมนบนโต๊ะ เช่น ปิงปอง ไปจนถึงการเล่นกีฬา

สำหรับเฮอร์ลิค (ประณต เค้าจิม. 2545 : 33 อ้างอิงจาก Hurlock. 1978) แบ่งการเล่น เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. Active Play เป็นการเล่นซึ่งความพอใจเกิดจากบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำ
2. Passive Play หรือ Amusement เป็นการเล่นซึ่งความพอใจเกิดจากกิจกรรมของคนอื่นๆ เช่น การดูหนัง การดูทีวี การฟังดนตรี การดูกีฬา การดูผู้อื่นเล่น

นอกจากนี้การเล่นของเด็กได้แบ่งเป็นหลายชั้นตามระดับอายุดังนี้ (วราภรณ์ รักวิชัย. 2540 : 136)

1. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) คือการเล่นคนเดียวเล่นของใกล้ตัว ได้แก่ เด็กอายุแรกเกิด – 8 เดือน
2. การดูคนอื่นเล่น (Spectation Play) การนั่งดูคนอื่นเล่น ได้แก่ เด็กอายุ 9 เดือน – 2 ขวบ
3. การเล่นโดยต่างคนต่างเล่น (Parallel Play) การเล่นโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่แบ่งกันเล่น เล่นแบบคู่ขนาน ได้แก่ เด็กอายุ 2 – 3 ขวบ
4. การเล่นด้วยกัน (Partner Play) การเล่นด้วยกัน เด็กในวัยนี้เด็กมักจะแย่งของเล่นกัน จะตีกันเพราะแย่งของเล่น ได้แก่ เด็กอายุ 4 – 6 ขวบ
5. การเล่นเป็นกลุ่ม (Group Play) การเล่นแบบนี้ เล่นเป็นกลุ่มเป็นทีม ได้แก่ เด็กอายุ 9 – 12 ขวบ

สุชา จันทร์อม (2543) กล่าวว่า ชนิดของการเล่นของเด็กขึ้นอยู่กับอายุของเด็กเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้กล่าวถึงต่อไปนี้

1. การเล่นที่เป็นไปตามธรรมชาติและเป็นอิสระ ไม่มีกฎเกณฑ์ไม่เล่นประจำ เป็นการเล่นคนเดียวมากกว่าที่จะเล่นกับเพื่อน
2. การเล่นแบบสมมติ การเล่นชนิดนี้เด็กจะได้เรียนรู้จากเด็กที่โตกว่า เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมในชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมในระแวกนั้น จัดเป็นการเล่นที่เด็กสมมติขึ้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่เด็กได้พบมา
3. การเล่นแบบสร้างสรรค์ ได้แก่
 - 3.1 แบบของการสร้าง การปั้น
 - 3.2 การวาดเขียน
 - 3.3 การระบายสี
 - 3.4 ดนตรี
 - 3.5 การเขียน งานเขียน เช่น เขียนนิทาน
4. การรวบรวมสิ่งของ สิ่ง que เด็กเก็บรวบรวมได้ มักจะเก็บไว้ในกระเป๋าเสื้อหรือกางเกง หรืออาจจะหาที่ซ่อนของตนเองแห่งหนึ่งแห่งใดก็ได้
5. การเล่นเกมและการแข่งขัน เด็กจะชอบเล่นเกมกับแม่ก่อน เช่น การเล่นซ่อนหา การเล่นกับกระจก เมื่อเด็กอายุ 4 – 5 ขวบ จะเล่นกับเด็กอื่นโดยไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น อาจเป็นการเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ เช่น การเล่นตำรวจจับผู้ร้าย เมื่ออายุ ประมาณ 5 ขวบขึ้นไป เด็กจะ

เล่นกระโดดเชือก เล่นเตะฟุตบอล และเมื่อเด็กโตมากขึ้น จะเล่นกีฬาที่มีกฎ กติการ่วมกัน มีการแข่งขัน

6. การอ่าน เด็กแต่ละวัยจะมีการอ่านที่แตกต่างกัน เช่น ในปีแรก เด็กจะชอบฟังเสียงทำนองต่างๆ เมื่ออายุ 2 ขวบ เด็กชอบดูภาพจากในหนังสือต่างๆ เรียนรู้คำบางคำจากในหนังสือในวัยเด็กเล็กจะอ่านหนังสือที่พ่อแม่จัดมาให้ เด็กจะชอบอ่านหนังสือที่มีภาพการ์ตูน ภาพบุคคลที่คุ้นเคย เช่นพ่อแม่ พี่น้อง ครู ชอบให้ผู้อื่นอ่านหนังสือที่เป็นคำกลอนให้ฟัง

7. ภาพยนตร์

8. วิทยุ

9. โทรทัศน์

2.5.1 รูปแบบการเล่นของวัยเด็กตอนต้น

ประณต คำจิม (2544 : 29-31) ได้สรุปลักษณะการเล่นของวัยเด็กตอนต้น หรือวัยก่อนเข้าเรียนที่พบได้บ่อย ดังนี้ คือ

1. การเล่นของเล่น (Toy play) วัยเด็กตอนต้นมักได้ชื่อว่าเป็นวัยของเล่น (The toy age) ที่เป็นเช่นนี้เพราะในวัยนี้การเล่นของเล่นมีบทบาทที่สำคัญมากต่อประเภทการเล่นที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับเด็ก ในครั้งแรกเด็กจะพินิจพิเคราะห์ดูของเล่นว่ามันทำงานอย่างไรต่อมาเด็กจะเล่นกับของเล่นนั้นประหนึ่งว่ามันมีชีวิตเหมือนคนหรือสัตว์ที่สามารถพูดได้ ทำได้ และรู้สึกได้ ความสนใจในการเล่นกับของเล่นจะมีมากไปจนถึงอายุ 6 - 7 ขวบ หลังจากนั้นก็จะลดลง ทั้งนี้เพราะความสามารถในด้านเหตุผลพัฒนาขึ้น เด็กต้องการเล่นกับเด็กอื่นเพิ่มขึ้น และเป็นเพราะการเล่นของเล่นเป็นลักษณะของเด็กเล็ก เมื่อเด็กถึงวัยเข้าโรงเรียน เด็กต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าเขาโตแล้วทำให้การเล่นกับของเล่นลดลง ประการสุดท้าย เมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจะชอบเล่นเกมที่เป็นการแข่งขันมากกว่าการเล่นที่ไม่มีการแข่งขันทำให้การเล่นกับของเล่นค่อยๆ ลดลง

2. การเล่นแบบละคร (Dramtization) การเล่นแบบละครเริ่มเมื่ออายุ 2 - 3 ปี บรรดา ตุ๊กตา ทหาร สัตว์ของเล่น จะกลายเป็นสิ่งมีชีวิตสำหรับเด็ก ส่วนบรรดารถบรรทุก บ้านตุ๊กตา รถไฟ หรือ อื่นๆ เด็กจะใช้ประกอบเป็นภาพเหตุการณ์ ลักษณะการเล่นแบบละครในเด็กวัยนี้มักจะเป็นการจำลองตามแบบ (Stereotypes) เช่น ตามแบบ แม่ ลูก ครู เด็กจะเอาเสื้อผ้าของแม่มาสวม และคิดว่าเขาเป็นแม่ของตุ๊กตา หรือไม่ก็แต่งตัวตุ๊กตาให้เหมือนผู้ใหญ่และใช้แทนแม่ ส่วนตุ๊กตาตัวอื่นๆ ก็กลายเป็นลูก

การเล่นแบบละครดำเนินไปตามแบบแผนที่แน่นอน การพูดกับตุ๊กตาหรือสัตว์ของเล่นจะพบมากก่อนอายุ 3 ขวบ หลังจากนั้นเด็กจะเล่นสมมุติ (Make-believe) กับวัตถุสิ่งของเช่นตุ๊กต่าน้ำ จากถ้วยเปล่าๆ หลังจากนั้นในเด็กอายุ 4 ขวบ หรือมากกว่านี้ เด็กจะเล่นสถานการณ์สมมุติร่วมกับเพื่อนๆ และใช้วัตถุสิ่งของ เช่น เล่นเกี่ยวกับบ้านหรือไม่กี่สร้างสถานการณ์การเล่นตามแบบที่ได้เห็นจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือหนังสือ ในการเล่นแบบละครเด็กมักจะชอบแสดงตัวตามแบบบุคคลที่เขาชื่นชอบ

มีความแตกต่างในด้านการเล่นแบบละคร เด็กที่ฉลาดมักจะเล่นแบบละครมากกว่าเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่า โดยมีการสร้างสรรค์และต่อเติมรายละเอียดให้มากขึ้น เด็กชายมักจะมีความคิดในการเล่นแบบนี้มากกว่าเด็กหญิง นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างเพศในเรื่องราวการเล่นด้วย เช่น แม้ว่าเด็กชายและเด็กหญิงจะเล่นเกี่ยวกับบ้านทั้งคู่ แต่เด็กชายจะเล่นเป็นพ่อ และ เด็กหญิงจะเล่นเป็นแม่ เด็กชายจะไม่เล่นเป็นนางพยาบาล และเด็กหญิงจะไม่เล่นเป็นคาวบอย หรือ ตำรวจ ถ้าเล่นเกี่ยวกับห้างร้านเด็กชายมักจะเป็นคนชาย ส่วนเด็กหญิงจะเล่นเป็นคนซื้อ

3. การเล่นแบบก่อสร้าง (Construction) เด็กเล็กใช้เวลาส่วนมากทำสิ่งต่างๆ จากทราย ดิน โคลน บล็อก ลูกปัด สี ดินสอ กรรไกร และ แป้ง ยกตัวอย่างเช่น เด็กจะใช้บล็อกสร้างเป็นสะพาน อุโมงค์ บ้าน เป็นต้น การสร้างของเด็กส่วนมากจะเลียนแบบสิ่งที่เขาเห็นในชีวิตประจำวัน การวาด และ การระบายสีของเด็กเล็กๆ เป็นเพียงสัญลักษณ์ ไม่ใช่การลอกแบบวัตถุต่างๆ โดยตรง เด็กจะสนใจในสีมากกว่ารูปร่าง เด็กมักจะใส่รายละเอียดในส่วนที่เขาสนใจ การวาดของเด็กส่วนมากจะเป็นการวาดรูปคน บ้าน ต้นไม้ รถไฟ สัตว์ และดอกไม้

4. การเล่นเกม (Game) ประมาณอายุ 4-5 ขวบ เด็กเริ่มสนใจการเล่นเกมกับเด็กเพื่อนบ้าน เช่น เล่นงูกินหาง ซ่อนหา ฯลฯ เกมของเด็กวัยนี้เป็นแบบง่ายๆ มีกฎเกณฑ์ไม่มากนัก และเป็นเกมที่รู้จัก นอกจากนี้ยังมีเกมที่ใช้ทดสอบทักษะ เช่น กระโดดเชือก โยนลูกบอล

5. การอ่าน (Reading) ก่อนที่เด็กจะอ่านได้ เด็กมักชอบดูภาพในหนังสือนิทานโดยมีคนอ่านเรื่องราวให้ฟัง นิทานงายๆ เป็นสิ่งที่เด็กในวัยนี้ชอบมาก นอกจากนี้ยังชอบดูภาพยนตร์ตลกและชอบให้ผู้ใหญ่อ่านเรื่องตลกให้เขาฟัง ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ ในบรรดาภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เด็กส่วนมากจะใช้เวลากับโทรทัศน์มากที่สุด ดังนั้นภาพยนตร์และวิทยุจึงมีอิทธิพลต่อเด็กน้อยกว่าโทรทัศน์ โทรทัศน์มีผลต่อเด็กมาทั้งผลดีและผลเสีย ดังนั้นการให้เด็กดูโทรทัศน์จึงควรอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้ใหญ่

พาร์เทน (ประณต เค้าจิม. 2545 : 32 อ้างอิงจาก Parten. 1932) แบ่งการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. Unoccupied Play เด็กไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเด็กคนอื่น ๆ มักเฝ้าดูการเล่นของเด็กอื่น ๆ อย่างไม่สนใจ หรือไม่ก็เดินไปเดินมาอย่างไร้จุดหมาย
2. Solitary Play เด็กไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ เด็กมักเล่นตามลำพังเล่นคนเดียวอย่างอิสระ จุดประสงค์หลักคือการเล่นกับของเล่นของตน
3. Onlooker เด็กสังเกตการเล่นของเด็กคนอื่น ๆ ในขณะที่เล่น และมักจะเสนอแนะหรือหัวเราะในสิ่งที่ได้เห็น เด็กเข้าไปอย่างกระตือรือร้นมากกว่าในแบบที่ 1
4. Parallel Play เด็กเล่นอยู่ใกล้ ๆ กับคนอื่น ๆ ด้วยการเล่นอย่างเดียวกันหรือทำกิจกรรมที่เหมือน ๆ กัน อย่างไรก็ตามการเล่นยังเป็นการเล่นอย่างอิสระ ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเด็กอื่น ๆ .
5. Associative Play เด็กเล่นอยู่ใกล้ ๆ กัน มีการแลกเปลี่ยนทางสังคมกับหลาย ๆ อย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับเพื่อน ๆ เช่น มีการสนทนาคำถามซึ่งกันและกัน อดความสำเร็จของตน มีการยืมและให้ยืมของเล่นกัน
6. Cooperative Play เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกันทางสังคมที่ซับซ้อนมีเป้าหมายเหมือนกัน มีบทบาทต่อกันและกัน มีส่วนร่วมกับกลุ่มและหัวหน้า และมักจะตั้งกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการในการเล่นเกมส์ต่างๆ

เจนวี (Vickill Jenvey and Heidi Jenvey. 2000) ได้สรุปรูปแบบการเล่นไว้ทั้งหมด 9 ประเภทด้วยกันคือ

1. การเล่นเกมจินตนาการ (Imaginative) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยเด็กจะแสดงออกโดยการเล่นบทบาทสมมุติทางสังคม เช่น การเล่นเกมเป็นพ่อแม่ลูก เล่นตำรวจจับขโมย เล่นขายของ เล่นทำกับข้าว เล่นละคร
2. การเล่นเกมสร้าง (Construction/manipulative) หมายถึง การที่เด็กนำวัสดุหรือสิ่งของที่เขาค้นพบ มาสร้างเป็นสิ่งของตามความคิดและตามแบบฉบับของเขาเอง เช่น การเล่นเกมตัวต่อเลโก้
3. การเล่นเกมรับสื่อบันเทิง (Passive media) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้โทรทัศน์ เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง
4. การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ (Computers & Electronic Board games) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ หรือเกมที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การเล่นเกมอินเทอร์เน็ต เล่นเกมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5. การเล่นเชิงศิลปะ (Artistic) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้ศิลปะ เช่น การวาดรูป ระบายสี

6. การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง (Outdoor-active) หมายถึง การเล่นนอกบ้านหรือนอกอาคารเรียน เช่น การเล่นในสนามเด็กเล่น เล่นขี่จักรยาน เล่นโรลเลอร์เบลด ว่ายน้ำ เตะฟุตบอล กีฬาต่างๆ

7. การเล่นต่อสู้ (Rough&tumble) หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้กำลังในการต่อสู้กัน เช่น การเล่นมวยปล้ำ การเล่นกอดรัดพิดเหยียง เป็นต้น

8. การเล่นก้าวร้าว (Aggressive) หมายถึง การเล่นที่เป็นการรุกรานก่อวินาศกรรมให้เกิดความไม่สบายใจไม่ว่าจะเป็นการแกล้ง การขู่ข่ม การเหยียด หรือการทำร้าย เช่น การทำร้ายน้อง การแกล้งเพื่อน

9. การเล่นแบบอื่นๆ หมายถึง การเล่นนอกเหนือจากที่กล่าวมา เช่น การทำการบ้าน คุยกับเพื่อน คุยกับเพื่อน เล่นกับสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่าได้มีนักวิจัย และ นักการศึกษาได้แบ่งรูปแบบการเล่นไว้แตกต่างกัน ทั้งตามลักษณะ และ วิธีการเล่นตลอดจนแบ่งตามสถานที่ จุดมุ่งหมาย และ จำนวนผู้เล่น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษารูปแบบการเล่นตามแนวความคิดของ เจนวี (Jenvey. 2000) เนื่องจากแนวความคิดของเจนวีมีความทันสมัย และเป็นสากล ซึ่งมีความเหมาะสมกับรูปแบบการเล่นของเด็กไทยในปัจจุบัน ที่สื่อและเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่นจากอดีต ที่การเล่นบางอย่างได้ลดความนิยมลง ดังนั้นแนวความคิดของ เจนวีจึงมีความสอดคล้อง และครอบคลุมรูปแบบการเล่นของเด็กไทยในปัจจุบันมากที่สุด

2.6 ประโยชน์ของการเล่น

การเล่นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก ซึ่งสามารถสรุปประโยชน์ของการเล่น ได้ดังนี้ (สุชา จันทรเอม. 2543 : 81-82)

1. การเล่นจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายให้แข็งแรง ช่วยให้เด็กรู้สึกสบาย ร่าเริงแจ่มใส เป็นการออกกำลังกายที่ดี
2. การเล่นช่วยให้เด็กรู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม รู้จักแยกแยะว่าอะไรเป็นความจริง อะไรเป็นความฝัน ได้รู้จักตัวเองมากขึ้น
3. ช่วยให้เด็กรู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักการให้และการรับ และการร่วมมือกับผู้อื่น

4. การเล่นเป็นสื่อในการสร้างมิตรภาพระหว่างเด็ก ลดความเป็นศัตรูระหว่างกัน
 5. ในการเล่นระหว่างพี่น้องในครอบครัว จะทำให้พี่น้องไม่รู้สึกอิจฉากัน
 6. การเล่นที่เด็กได้สมมติตนเองเป็นบุคคลต่างๆ เช่น ครู หมอ พยาบาล ตำรวจ ฯลฯ ทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของบุคคลต่างๆเป็นการสร้างจินตนาการในงานอาชีพ และเป็นการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

7. การเล่นเป็นการชดเชยสิ่งที่เด็กขาดไป ทำให้เด็กได้ระบายอารมณ์ และความรู้สึกผ่านการเล่น อันเป็นการผ่อนคลายไม่ให้เกิดเครียดจนเกินไป

8. การเล่นเป็นการฝึกฝนมารยาทของเด็กได้เป็นอย่างดี เด็กรู้จักผิด รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักการให้อภัยกัน รู้จักความยุติธรรม รู้จักความซื่อสัตย์ การควบคุมตนเองและฝึกฝนให้เป็นคนที่มีความอดทน

นอกจากนี้ วราภรณ์ รักวิจัย (2540 : 124 - 129) ได้กล่าวถึง คุณค่าและประโยชน์ของการเล่นที่มีต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก โดยสรุปดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

การเล่น ทำให้เด็กได้เคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกาย ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง และมีการทำงานประสานกับกล้ามเนื้อต่าง ๆ จะทำให้เป็นคนคล่องแคล่วว่องไวมีสุขภาพแข็งแรง การเล่นที่ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกายได้แก่ การเล่นกลางแจ้ง เช่น เล่นชิงช้า การวิ่ง ซึ่งเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เช่น แขน ขา ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ส่วนการเล่นตัดกระดาษ การประดิษฐ์ เป็นการเล่นที่พัฒนาการทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก เช่น นิ้วมือ

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

เด็กยังอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตัวเองและการปรับตัวยังไม่ดี พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจยังไม่มั่นคง มีอารมณ์ต่างๆ เช่น กลัว อิจฉา โมโห คับข้องใจ เครียด ฯลฯ อารมณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับเด็กทุกคน ซึ่งการเล่นทำให้เด็กได้ผ่อนคลายระบายอารมณ์เหล่านั้นออกมา และจะทำให้เด็กปรับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้

3. พัฒนาการด้านสังคม

การเล่นสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักให้อภัย ฝึกความสามัคคี และทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักเสียสละและยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ฝึกการรอคอย ความอดทน สามารถยอมรับ ความจริงได้ ปรับตัวเข้ากับสังคม ทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

4. พัฒนาด้านสติปัญญา

การเล่นทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ชีวิตให้กับตนเอง เช่น ได้เรียนรู้ เรื่องขนาด รูปร่างน้ำหนัก ความเหมือน ความต่าง ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว การเล่นสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ที่เด็กมีต่อสิ่งรอบตัว และช่วยให้เด็กได้รู้จักปรับความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ตรงกับความจริง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเล่นนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างมาก เพราะการที่เด็กเล่นนั้น ช่วยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ นอกเหนือจากนี้แล้ว การเล่นยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม สภาพสังคมที่อยู่รอบตัวเด็กได้อย่างมีความสุข .

2.7 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

ในเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนั้น สุชา จันทร์หอม (2543 : 93 - 94 อ้างอิงจาก Hurlock .1968 : 359-364) ได้สรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเล่น ดังนี้

1. ประเพณี เช่น เด็กหญิงชอบเล่นตุ๊กตา เด็กชายชอบเล่นเป็นทหาร ตำรวจหรือเครื่องยนตกลไกต่างๆ ซึ่งการเล่นต่าง ๆ ถูกถ่ายทอดมาสู่รุ่นลูกรุ่นหลานมาทุกยุคทุกสมัย ในหมู่เด็กที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำประเพณีต่างๆ ในการเล่นจะมีอิทธิพลต่อการเล่นของเด็กมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้สูง

2. ฤดูกาล เด็กเล่นสิ่งต่างๆมักขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย เช่น หน้าร้อน เด็กเล่นกีฬาประเภทว่ายน้ำแข่งเรือ หน้าหนาวเล่นว้าว เล่นกระโดดเชือก เป็นต้น

จิวรรณ กีนาวงศ์ (2533 : 152 -1 54) ได้สรุปตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเล่นของเด็กไว้ดังนี้

1. เพศ เมื่อยังเล็กการเล่นของเด็กหญิงและเด็กชายไม่แตกต่างกันมากนัก ความแตกต่างระหว่างเพศในการเล่นจะเริ่มต่อเมื่อเด็กหญิง และเด็กชายแยกกลุ่มกันแล้ว แต่เมื่อเด็กยังเล็กถ้าจัดให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และจัดของเล่นที่แตกต่างกันให้การเล่นของเด็กจะเริ่มแตกต่างกันออกไปตั้งแต่อยู่ในวัยเด็กเล็ก เด็กหญิงจะชอบตุ๊กตาที่มีสิ่งประดับประดาสวยงาม ส่วนเด็กชายจะชอบเล่นรถไฟ รถยนต์ เครื่องบินและเครื่องจักรกลต่างๆ เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กชายจะชอบเล่นฟุตบอล ม้าโยกตำรวจจับขโมย ส่วนเด็กหญิงจะชอบเล่นกระโดดเชือก ซ่อนหา ขายของหรือเล่นเกี่ยวกับบ้านและโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะเล่นสิ่งของอย่างเดียวกันเด็กชายและเด็กหญิงจะ

เล่นแตกต่างกัน เมื่อถึงวัยเด็กตอนปลายเด็กจะเริ่มเล่นเฉพาะเพศเดียวกัน และจะมีรูปแบบการเล่นที่แตกต่างกัน

2. ประเพณี ประเพณีมีอิทธิพลต่อการเล่นของเด็กมาก เช่น เด็กหญิงจะต้องเล่นตุ๊กตา หรือ การบ้าน การครัว ส่วนเด็กชายจะเล่นเป็นทหาร ตำรวจ หรือเล่นพวกเครื่องบินตกลูกต่างๆ แบบแผนของการเล่นมักจะเหมือนกันทั่วๆ ไปในโลก คือ เด็กหญิงจะชอบเล่นตุ๊กตา ประเพณีจะมีอิทธิพลต่อเด็กที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำมากกว่าเด็กในครอบครัวที่มีรายได้สูง

3. ฐานะทางเศรษฐกิจ เด็กที่มีบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันจะเล่นต่างกันทั้งประเภทและวิธีการเล่น เด็กในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยมักจะมีของเล่นดีๆ ราคาแพง ส่วนมากจะเป็นของเล่นประเภทส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือ เล่นเกมที่มีค่าใช้จ่ายสูง เช่น เทนนิส วาโยน้ำ เป็นต้น ซึ่งเด็กที่มีฐานะยากจนไม่สามารถทำได้ นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็กมีอิทธิพลต่อการอ่านหนังสือ การดูภาพยนตร์และการพักผ่อนของเด็กอีกด้วย

4. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่เด็กอยู่มีอิทธิพลต่อชนิดของการเล่นของเด็กมาก เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีจะมีการเล่นน้อยกว่าเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีเครื่องเล่นเพียงพอ มีเวลาน้อย และสถานที่ไม่เพียงพอได้ เด็กชนบทมักจะเล่นน้อยกว่าเด็กในเมือง ทั้งนี้เพราะมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์การเล่นน้อย

5. ของเล่นที่ใช้ในการเล่น เด็กจะมีโอกาสเล่นเพียงใดขึ้นอยู่กับของเล่นด้วย เด็กที่พ่อแม่ซื้อตุ๊กตาให้เล่นก็จะเล่นตุ๊กตาเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการเล่นของเด็กเป็นการสร้างสรรค์ เด็กจึงต้องการของเล่นทุกชนิดทั้งในบ้านและนอกบ้าน

เซอร์ลอค (ประณต คำจิม. 2544 : 33 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978) กล่าวว่า ความแตกต่างในการเล่นของเด็ก ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น สุขภาพ พัฒนาการของกล้ามเนื้อ สติปัญญา เพศ สิ่งแวดล้อม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เวลาว่าง อุปกรณ์การเล่น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ตัวแปรที่เป็นผลมาจากตัวเด็กเอง คือ การที่เด็กจะมีรูปแบบการเล่นแบบใดนั้น เกิดขึ้นจากการที่เด็กเป็นผู้กำหนดขึ้น เช่น เพศ ซึ่งเราพบว่าในช่วงแรกนั้นการเล่นของเด็กยังไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก แต่เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว พบว่าเด็กชาย และ เด็กหญิงนั้นก็จะมีการเล่นที่ แตกต่างกันโดยที่ เด็กชายนั้นชอบเล่น รถไฟ รถยนต์ เครื่องยนต์กลไก เครื่องจักรกลต่างๆ เป็นต้น ส่วนเด็กหญิงนั้นพบว่าชอบเล่น ตุ๊กตา สิ่งของเครื่องประดับที่มีสีสันสวยงาม เป็นต้น

2. ตัวแปรที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมของเด็ก คือ การที่เด็กจะมีรูปแบบการเล่น เป็นแบบใดนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากการที่เด็กเป็นผู้กำหนด แต่จะเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมที่อยู่

รอบตัวเด็ก เช่น ประเพณี วัฒนธรรม โดยที่ประเพณี วัฒนธรรมนั้นพบว่า ส่วนใหญ่แล้วเป็นสิ่งที่กำหนดให้เด็กผู้ชายชอบเล่นชุกชน ปืนต้นไม้ แต่สำหรับเด็กหญิงนั้นถือว่าเป็นการเล่นที่ไม่เหมาะสม เด็กหญิงสมควรที่จะเข้าครัวหัดทำอาหาร เย็บปักถักร้อย เป็นต้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น และปัจจัยทางชีวสังคม

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านเพศ

งานวิจัยต่างประเทศ

ซูบริทสกี้ (สุดา ชั้นไพศาลศิลป์. 2543 : 6 ; อ้างอิงจาก Zubritzky. 1991) ได้ศึกษาความชอบของเล่นเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 48 คนพบว่า ความชอบของการเล่นของเด็กจะตรงกับเพศของตนเอง โดยเด็กชายจะชอบเล่นสมมุติบทบาทของความเป็นชาย เช่น บทบาทของพ่อ ทหาร ตำรวจ ส่วนเด็กหญิงจะชอบเล่นสมมุติบทบาทของความเป็นหญิง เช่น บทบาทของแม่ คุณครู และ นางพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าของเล่นที่เด็กชอบจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศด้วยโดยเด็กชายและจะชอบเล่นประเภท ปืน รถถัง ส่วนเด็กหญิงจะชอบเล่นของเล่นประเภท ตุ๊กตา เครื่องสำอาง และยังพบว่า เด็กอายุ 5 ปีจะมีความมั่นคงในความชอบของเล่นที่ตรงตามเพศของตนมากกว่าเด็กอายุ 3 ปี

บราวน์ (วิมลลัก สรรคพงษ์. 2538 : 27 ; อ้างอิงจาก Brown. 1956) ได้สร้างแบบทดสอบที่เรียกว่า "It" เป็นตุ๊กตาที่ตัดออกมาได้ (cut out doll) โดยนำมาใช้เพื่อให้เด็กได้เลือกที่จะนำไปเล่นตามความสนใจของตนเอง พบว่า เด็กผู้หญิงจะนำไปเล่นกับกิจกรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้หญิง เช่น นำไปเล่นเป็นตุ๊กตา และเล่นเกี่ยวกับเครื่องประดับ ในขณะที่เด็กผู้ชายจะเล่นเกี่ยวกับปืน และของเล่นที่กลิ้งไปมา (roll toys) ในการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสนใจของเล่นของเด็กนั้นพบว่าเด็กผู้ชายมีความชอบประเภทไม้บล็อก ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะชอบเล่นของเล่นประเภทตุ๊กตาและเครื่องใช้ในครัว (Clark, et.al, 1969)

ฮาร์ทัพ และซูก (วิมลลัก สรรคพงษ์. 2538 : 28 ; อ้างอิงจาก Hartup & Zook. 1960) ได้นำแบบทดสอบ "It" ของบราวน์ (brown, 1956) มาใช้ทดสอบเด็กที่มีอายุ 3-10 ปี พบว่าเด็กที่อยู่ในวัยอนุบาลจะมีความสนใจการเลือกของเล่นตามเพศของตนเองอย่างเด่นชัด กล่าวคือ เด็กผู้หญิงจะเลือกของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นหญิง ในขณะที่เด็กผู้ชายก็จะเลือกของเล่นที่บ่งบอกความเป็นผู้ชาย

คาเตอร์ และเลวี (สุชา ชั้นไพศาลศิลป์. 2543 : 6 ; อ้างอิงจาก Carter & Levy. 1988) ได้ทำการศึกษาการวัดจำนวนเวลาที่เด็กใช้ในการเลือกคู่ของเล่นที่มีความแตกต่างกันในของเล่นของเด็กชาย เด็กหญิง เช่น คู่ของเล่นที่แสดงความเป็นชาย (masculine sex-type toy) กับ

ของเล่นที่แสดงความเป็นหญิง (feminine sex-type toy) เช่น (รถบรรทุกกับตุ๊กตา) หรือ คู่ของเล่นที่เหมือนกันในของเล่นของเด็กชายและเด็กหญิง เช่น คู่ของเล่นที่แสดงความเป็นชายทั้งคู่ (รถบรรทุกกับรถถัง) หรือคู่ของเล่นที่แสดงความเป็นหญิงทั้งคู่ (เช่น ตุ๊กตากับเครื่องสำอาง) พบว่าเด็กจะใช้เวลาน้อยในการเลือกคู่ของเล่นที่มีความแตกต่างกันแต่ใช้เวลานานกว่าในการเลือกของเล่นที่มีลักษณะเหมือนกันและสามารถเลือกของเล่นได้ตรงตามลักษณะเพศของตน โดยเด็กชายจะเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายสูง และเด็กหญิงจะเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นหญิงสูง

แมคคาร์ธี (สุดา ชั้น โปศาศิลป์. 2543 : 28 ; อ้างอิงจาก McCarthy. 1980) ได้อธิบายว่าของเล่นที่แสดงความเป็นชายและของเล่นที่แสดงความเป็นหญิงมีรายละเอียดดังนี้ ของเล่นที่แสดงความเป็นชายหรือของเล่นที่เด็กชายชอบเล่น ได้แก่ รถไฟ รถยนต์ รถบรรทุก รถแทรกเตอร์ รถจักรยาน จรวด ตุ๊กตาที่ใช้ต่อสู้กัน (action doll) ปืนต่างๆ เครื่องมือช่าง และอุปกรณ์กีฬา เป็นต้น ส่วนของเล่นที่แสดงความเป็นหญิงหรือเด็กหญิงชอบเล่น ได้แก่ ของเล่นที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน การดูแลเด็ก และ งานฝีมือ ชุดถ้วยจาน เครื่องใช้สำหรับประกอบอาหาร ไม้กวาด ไม้ถูบ้าน รวมทั้งตุ๊กตาซึ่งตุ๊กตาที่เด็กเล่นนั้นเป็นการเตรียมบทบาทของความเป็นแม่ นอกจากนี้ของเล่นของเด็กหญิงยังรวมถึงอุปกรณ์ในการเสริมสวย เช่น ชุดเครื่องสำอาง น้ำหอม ยาทาเล็บ เป็นต้น

ฮอนซิก (วิมลลักษณ์ สรรคพงษ์. 2538 : 25 ; อ้างอิงจาก Honzik. 1951) กล่าวว่าของเล่นที่เด็กผู้ชายชอบเล่นคือไม้บล็อก รถยนต์และตุ๊กตาที่แต่งเครื่องแบบมากกว่าเด็กผู้หญิง ส่วนเด็กผู้หญิงชอบเล่นเฟอร์นิเจอร์และตุ๊กตาที่แต่งตัวสวยๆ และลักษณะการเล่นของเด็กผู้ชายชอบเล่นสร้างที่ต้องออกแรงตลอดจนใช้วัสดุหลายๆ ชนิด ในขณะที่เด็กผู้หญิงชอบเล่นในร่มและเล่นอย่างเงียบๆ ตลอดจนชอบเล่นของเล่นที่เกี่ยวกับเครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์และการเล่นที่จะเกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัวเป็นหลัก

มิทเชล (วิมลลักษณ์ สรรคพงษ์. 2538 : 25 ; อ้างอิงจาก Mitchell. 1973) กล่าวว่าของเล่นของเด็กจะมีรูปแบบต่างกันไปตามเพศของเด็ก โดยของเล่นสำหรับเด็กผู้หญิงจะเป็นของเล่นที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ของใช้ในบ้านโดยเด็กผู้หญิงจะใช้เวลาไปในการเล่นของเล่นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของความเป็นแม่ ซึ่งได้แก่ของเล่นประเภทตุ๊กตาทารก และของใช้สำหรับทารก เช่น เปลเด็ก รถเข็นเด็ก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีของเล่นที่ส่งเสริมความเป็นแม่บ้าน เช่น เครื่องดูดฝุ่น จักรเย็บผ้า และเครื่องใช้ในครัวต่างๆ จะเห็นได้ว่าของเล่นสำหรับเด็กผู้หญิงนั้นจะส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้บทบาทของความเป็นแม่และความเป็นแม่บ้านโดยไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นสร้างหรือการเล่นชอมแซมสิ่งต่างๆ เลย ในขณะที่ของเล่นของเด็กผู้ชายจะเป็นของเล่นที่สอนให้เด็กรู้จักผสมผสานสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน การเล่นสร้าง รวมทั้งการเล่นอย่างรุนแรงที่มีการทำลาย

ด้วย ดังนั้น ของเล่นสำหรับเด็กผู้ชายจึงเป็นของเล่นเกี่ยวกับเครื่องมือช่าง เครื่องยนต์กลไก ยานพาหนะที่ต้องใช้กำลังในการขับเคลื่อน ปืนต่างๆ และอาวุธสงคราม

เจนวี (Jenvey. 2000 : 2) ศึกษาพบว่า เด็กต่างเพศกันจะมีรูปแบบการเล่นต่างกัน จากการสังเกตการเล่นของเด็กหญิงและเด็กชายพบว่า เด็กชายจะมีการเล่นแบบใช้กำลังต่อสู้มากกว่าเด็กหญิง และพบว่ามี ความแตกต่างระหว่างเพศในการเล่นแบบจินตนาการด้วยเนื่องจากการเล่นเป็นวิธีเตรียมตัวสำหรับบทบาทในอนาคตทำให้พฤติกรรมการเล่นของเด็กชายและเด็กหญิงต่างกัน ความแตกต่างระหว่างเพศนี้เกิดขึ้นเองตั้งแต่ช่วงแรกของพัฒนาการบวกกับความคาดหวังทางสังคมที่แตกต่างกันสำหรับเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย ทำให้พฤติกรรมการเล่นของเด็กชายและเด็กหญิงต่างกัน

แจ็กคลิน แม็คโคบีและดิก (Jacklin, Maccoby & Dick. 1975) พบว่าความแตกต่างระหว่างเพศในการเล่นของเด็กเริ่มตั้งแต่ช่วง 13-14 เดือน

โกลด์เบอร์ก และ เลวิส (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Goldberg & Lewis. 1969) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศของเด็กอายุ 13 เดือน ในการแสดงออกต่อแม่และการเล่น พบว่าเด็กผู้หญิงนั้นจะมีลักษณะไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่มีพฤติกรรมค้นหา ชอบการเล่นเงียบๆ ส่วนเด็กผู้ชายส่วนใหญ่ชอบแสดงความเป็นตัวของตัวเอง แสดงพฤติกรรมค้นหา ชอบเล่นของที่เป็นเครื่องยนต์

โรเซนเบอร์กและสมิท (ภรณ์ี คุรุรัตน์. 2535 : 8 ; อ้างอิงจาก Rosenberg & Sutton Smith. 1960) ได้สำรวจกิจกรรมการเล่นของเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง พบว่าลักษณะการเล่นนั้น แสดงความแตกต่างทางเพศ และเด็กผู้หญิงจะมีแนวโน้มที่จะสนใจในกิจกรรมของผู้ชายมากกว่าในอดีตด้วย

เฟิน และคณะ (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Fein, et.al. 1975) ได้ศึกษาของเล่นของเด็กอายุ 20 เดือน พบว่าของเล่นที่เด็กชอบเล่นและเป็นเจ้าของนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศ และพบว่าเด็กผู้หญิงจะมีของเล่นที่เป็นของเด็กผู้ชายอยู่ด้วย แต่เด็กผู้ชายจะไม่ค่อยมีของเล่นที่เป็นของเด็กผู้หญิง

ฮาว (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Howes, 1992) ศึกษาพบว่าเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะเล่นแบบจินตนาการกับเพื่อนสนิทมากกว่าเพื่อนที่คบผิวเผิน

เรนโกลด์และคูก (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Rheingold & Cook.1975) พบว่ามีความแตกต่างทางเพศในความชอบของเล่นโดยสังเกตจากของเล่นที่พบในห้องนอนของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายและในจดหมายขอของเล่นที่ส่งถึงซานตาของของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย

อัลมัวควิส (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Almouquist.1969) พบว่าในเด็กก่อนวัยเรียนส่วนมากมักจะสนใจของเล่นที่เพศเดียวกันและฐานะเท่ากันสนใจเป็นพิเศษ

แรกค์ (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Raag. 1999) กล่าวว่า ความแตกต่างทางเพศสามารถสังเกตได้จากการเลือกของเด็กตามบทบาททางเพศของพวกเขาและความเข้าใจบทบาททางเพศที่ได้รับจากผู้ใหญ่เป็นต้นแบบ

เซอร์วิน, โบฮ์ลินและเบอร์ลิน (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Servin, Bohlin & Berlin.1999) กล่าวว่า ความแตกต่างของความชอบของเล่นของเด็กจะชัดเจนตั้งแต่พัฒนาการขั้นทารก และได้ให้เหตุผลว่าเป็นความแตกต่างทางชีวภาพระหว่างเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายที่มีแนวโน้มว่าแต่ละเพศจะเล่นของเล่นที่เหมาะสมกับเพศของเขา ซึ่งเป็นวิธีในการเตรียมตัวสู่บทบาททางเพศที่แตกต่างในการบรรลุวุฒิภาวะทางเพศของเขา

เบเรนเปียม และไฮนส์ (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Berenboim & Hines. 1994) กล่าวว่ากระบวนการของบทบาททางเพศเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกๆ หลังจากเกิดและมีผลอย่างรวดเร็ว มีความคงทน และมีความแตกต่างกัน

จากงานวิจัยในเรื่องรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านเพศ พบว่า โดยภาพรวม เด็กปฐมวัยมีเพศต่างกัน มีลักษณะรูปแบบการเล่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานว่า เด็กปฐมวัยที่มีเพศต่างกันมีรูปแบบการเล่นแตกต่างกัน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านอายุ

งานวิจัยต่างประเทศ

บาร์เนต (ประณต คำฉิม 2544 : 31 ; อ้างอิงจาก bames.1971) ได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเล่นของเด็กก่อนวัยเรียนในยุคปัจจุบันโดยแบ่งการเล่นไว้ 6 ประเภทตามพาร์เทน (Parten.1932) ผลปรากฏว่า การเล่นของเด็กอายุ 3 และ 4 ขวบเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับการศึกษาของพาร์เทน เขาพบว่าการเล่นของยุคปัจจุบันมีลักษณะในเชิงสังคมลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญและการเล่นแบบคู่ขนานก็ลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญ

เซียง (อนงค์ แสงเงิน 2533 : 34 ; อ้างอิงจาก Chiang. 1985 : 181) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างด้านพัฒนาการในการใช้วัสดุการเล่นในสนามเด็กเล่น กับเด็กอายุ 3 - 5 ปี และ 7 ปี จำนวน 57 คน โดยใช้เครื่องมือ เทคนิคการสังเกตตามธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันของการเล่นในเด็กที่มีอายุต่างกัน โดยที่ เด็กอายุ 3 ปี มักจะเล่นคู่ขนาน (Parallel Functional Play) เด็กอายุ 5 ปี มักจะเล่นสรรค์สร้างแบบคู่ขนาน (Paralle-Constructive

Play) เด็กอายุ 7 ปีมักจะเล่นสรรค์สร้างเป็นกลุ่ม (Group-Constructive Play) เช่น เล่นละครช่วยกันเป็นกลุ่ม หรือเล่นเกมที่มีกติกาเป็นกลุ่ม

ได้เป็นอย่างดี

ซูบริทสกี (สุดา ชั้นไพศาลศิลป์. 2543 : 6 ; อ้างอิงจาก Zubritzky. 1991) ได้ศึกษาความชอบของเล่นเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 48 คนพบว่าเด็กอายุ 3 ปี ชอบการเล่นก่อสร้างเช่นไม้บล็อก ซึ่งพบได้ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง ส่วนเด็กอายุ 3 ปีชอบการเล่นก่อสร้างเช่นไม้บล็อก ซึ่งพบได้ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง ส่วนเด็กอายุ 5 ปี ชอบเล่นสมมุติ

จากงานวิจัยในเรื่องรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านอายุ พบว่า โดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีอายุต่างกัน มีลักษณะรูปแบบการเล่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานว่า เด็กปฐมวัยที่มีอายุต่างกันมีรูปแบบการเล่นแตกต่างกัน

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาบิดาหรือ มารดา

งานวิจัยในประเทศ

ศรีสมวงศ์ วรรณศิลป์ (2520 : 181) ได้ศึกษาความแตกต่างของครอบครัวกับการเล่นวัยเด็ก พบว่าเด็กในครอบครัวที่ บิดามารดามีระดับการศึกษาสูง เด็กชายจะชอบเล่นเกมที่ใช้ความคิด เด็กหญิงจะชอบว่ายน้ำหรือเล่นกีฬา ส่วนเด็กในครอบครัว ที่บิดามารดามีระดับการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การเล่นมักจะเป็นแบบออกกำลังกายส่วนใหญ่ และเล่นกับเพื่อน เช่นเด็กชายเล่นต่อสู้ เด็กหญิงเล่นหม้อข้าวหม้อแกง และเด็กในครอบครัวที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำ การเล่นของเด็กจะมีวงแคบมากกว่า คือ การเล่นอยู่ 2-3 ชนิด และไม่มีเครื่องมือประกอบ เช่นเด็กชายเล่นวิเศษ เด็กหญิงเล่นกระโดดเชือก

ปราณี ศักดิ์ภรณ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติของบิดามารดาเกี่ยวกับการเล่นของบุตรวัย 2-4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความรู้ ทัศนคติกับการปฏิบัติของบิดามารดาเกี่ยวกับการเล่นของบุตรวัย 2-4 ปี

สินีนารถ นริทร์ศักดิ์ (2539:172 - 173) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่อยู่ในกลุ่มที่มีการศึกษาสูง มีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและความสำคัญของเด็ก จึงมีการจัดหาการเล่นและของเล่นให้เด็กเพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการอย่างเต็มที่

จากงานวิจัยในเรื่องรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาของบิดามารดา พบว่า โดยภาพรวม เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีลักษณะรูปแบบการเล่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานว่า เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีรูปแบบการเล่นแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น และ ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

งานวิจัยต่างประเทศ

แมคโคบีและแฟกเกิท (Jenvey. 2000 : 2 ; citing Maccoby. 1988 & Fagot. 1978) กล่าวว่าความแตกต่างทางเพศในการเล่นของเด็กเกิดจากแรงเสริมจากการหาได้ง่ายของเล่นที่มีอิทธิพลต่อเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย และแรงเสริมจากอำนาจการจ่ายเพื่อซื้อของเล่นให้ลูกของพวกเขาโดยมีแนวทางในการซื้อของเล่นที่สามารถสนับสนุนการเล่นที่เหมาะสมกับเพศ

งานวิจัยในประเทศ

ศรีสมวงศ์ วรรณศิลป์ (2520 : 181) ได้ศึกษาความแตกต่างของครอบครัวกับการเล่นวัยเด็ก พบว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะดี เด็กชายจะชอบเล่นเกมที่ใช้ความคิด เด็กหญิงจะชอบว่ายน้ำหรือเล่นกีฬา ส่วนเด็กในครอบครัวฐานะปานกลาง การเล่นมักจะเป็นแบบออกกำลังกายส่วนใหญ่ และเล่นกับเพื่อน เช่นเด็กชายเล่นต่อสู้ เด็กหญิงเล่นหม้อข้าวหม้อแกง และเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจน การเล่นของเด็กจะมีวงแคบมากกว่า คือ การเล่นอยู่ 2-3 ชนิด และไม่มีเครื่องมือประกอบ เช่นเด็กชายเล่นวิ่งแข่ง เด็กหญิงเล่นกระโดดเชือก

จากงานวิจัยในเรื่องรูปแบบการเล่น และปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า โดยภาพรวม เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามี ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีลักษณะรูปแบบการเล่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานว่า เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีรูปแบบการเล่นแตกต่างกัน

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นและการปรับตัว

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ยังไม่พบเอกสารที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นและการปรับตัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอเอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และ สังคม ด้วยวิธีการเล่น เนื่องจากพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และ สังคมนั้นต่างก็เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมปรับตัว

วิศิษฐ์ หล้าหา ได้กล่าวถึง การเล่นดังนี้ การเล่นเป็นกระบวนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆได้ดีที่สุด โดยการเล่นส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย การเล่นทำให้กล้ามเนื้อต่างๆได้ออกกำลังกายเคลื่อนไหว
2. พัฒนาการด้านสมอง และ สติปัญญา การเล่นทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การสังเกต การเปรียบเทียบ สิ่งต่างๆ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องขนาด สี สัน รูปทรง ผิวสัมผัส มิติต่างๆ โดยอาศัยการเล่น

3. พัฒนาการด้านอารมณ์ การเล่นนอกจากนำความเพลิดเพลินมาให้เด็กแล้ว ยังเป็นเรื่องของความผ่อนคลาย การระบายอารมณ์เมื่อรู้สึกโกรธ วิตกกังวล หรือ คับข้องใจ ซึ่งเป็น การลดความก้าวร้าวในเด็ก ลดความตึงเครียดในอารมณ์ได้ ดังที่ ซิกมันด์ فروยด์ ได้กล่าวว่า "การเล่นเป็นสิ่งที่มีความหมายในแง่ของการบำบัด" ที่สำคัญยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อารมณ์ของตนเอง อีกด้วย

4. พัฒนาการทางภาษา การพูดคุยกันของเด็กขณะที่เล่นด้วยกันนั้นจะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะทางด้านภาษา

5. พัฒนาการทางสังคม แน่แน่นอนว่าการเล่นจะทำให้เขารู้จักที่จะเข้ากับสังคมกับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น แบ่งปัน และรอคอย รู้จักบทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตาม ค่อยๆ ซึมซับระเบียบ กติกาของสังคม นอกจากนี้การเล่นยังแฝงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมเอาไว้ด้วย

จากเอกสารเอกสารดังกล่าวข้างต้น พบว่าการเล่นนั้นได้ส่งผลต่อพัฒนาการด้าน อารมณ์ สังคม สติปัญญา และการเจริญเติบโตด้านร่างกาย ซึ่งพัฒนาด้านต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็น องค์ประกอบของการปรับตัว ดังนั้นแล้ว การเล่นของเด็กนั้นก็น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปรับตัวด้วยเช่นกัน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น และ พฤติกรรมการปรับตัว

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรการปรับตัว และ รูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัยนั้นยังไม่พบว่าม้งานวิจัยที่ทำการศึกษากี่ยวข้องโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอ งานวิจัยในเรื่องของการเล่น ที่มีผลต่อสติปัญญา และ พฤติกรรมชอบทางสังคมเนื่องจากว่า สติปัญญา และ พฤติกรรมชอบสังคมนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมการปรับตัว

เซียง (อนงค์ แสงเงิน. 2533 : 34 ; อ้างอิงจาก Chiang, 1985 : 181) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างด้านพัฒนาการในการใช้วัสดุการเล่นในสนามเด็กเล่น กับเด็กอายุ 3 - 5 ปี และ 7 ปี จำนวน 57 คน โดยใช้เครื่องมือ เทคนิคการสังเกตตามธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า

ประเภทของการเล่น และวัสดุอุปกรณ์การเล่นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการด้านสังคม และสติปัญญาของเด็ก

ลินอร์แมน (Fewell, Rebecca R., Ogura, Tamiko and Notari Syverson, Angela. 1997 ; Citing Lenorman. 1986) ศึกษาการเล่นแบบสัญลักษณ์ของเด็กชาวฝรั่งเศสอายุ 2 – 4 ปี พบว่า การเล่นแบบสัญลักษณ์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางภาษา

ฟานทูโซ (Fantuzzo, John W. ; Mcwayne, Christy 2002 : Absact) ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวของเด็กที่มีเพื่อนเล่น และ ความพร้อมในด้านการรับรู้ทางการเรียนของเด็กปฐมวัยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ พบว่า การที่เด็กอยู่ที่บ้านแล้วได้เล่นกับเพื่อน หรือ คนในครอบครัว เด็กจะให้ความร่วมมือ หรือ ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งส่งผลให้เด็กมีความพร้อมทางด้านการเรียน นอกจากนี้แล้วการเล่นของเด็กยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย

โคล์เฮน (Coolahan, Kathleen ; Fantuzzo, John ; Mendez, Julia 2000 : Absact) ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับเพื่อน และ พฤติกรรมการรับรู้และปัญหาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จำนวน 556 คน ผลการวิจัยพบว่าการเล่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในการเรียนโดยที่ เด็กที่เล่นกับเพื่อนสูงทำให้เด็กการเรียนรู้สูงด้วยและในขณะเดียวกันปัญหาพฤติกรรมพบน้อยมาก นอกจากนี้พบว่าเด็กหญิงที่มีอายุเพิ่มขึ้นจะมีความสามารถในการเข้าสังคมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

งานวิจัยในประเทศ

อารมณ์ ทักษิณ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีการเล่นต่างกัน พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการเล่นที่ใช้อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเล่นโดยตรง มีความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 3 ด้าน คือความคิดคล่อง ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดละออ แตกต่างจากเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการเล่นที่ใช้อุปกรณ์พื้นบ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิจิตรา เอื้อจิตราเจริญ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงผลของการเล่นตามสถานการณ์ที่มีต่อพัฒนาการทางถ้อยคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ด้อยทักษะทางถ้อยคำ

1. การเล่นตามสถานการณ์ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางถ้อยคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเรียนตามปกติทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางถ้อยคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่มีการเล่นตามสถานการณ์มีพัฒนาการทางด้อยค่าสูงกว่านักเรียนที่มีการเรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รักตวรรณ ศิริภาพร (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนระของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนระของผู้อื่นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทวีพร ณ นคร (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบอิสระกับแบบกึ่งชี้แนะที่มีผลต่อความสามารถในการสังเกต และการจำแนกของเด็กปฐมวัย พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบอิสระมีความสามารถในการสังเกตแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบกึ่งชี้แนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบกึ่งชี้แนะ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสังเกตสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบอิสระ

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบอิสระมีความสามารถในการจำแนกแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบกึ่งชี้แนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบกึ่งชี้แนะ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการจำแนกสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบอิสระ

อนงค์ แสงเงิน (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถามและการเล่นสรรค์สร้างแบบไม่ใช้คำถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีจำนวน 44 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถามมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบไม่ใช้คำถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่เด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถามมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบไม่ใช้คำถาม นอกจากนี้พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถามและการเล่นสรรค์สร้างแบบไม่ใช้คำถามมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เยาวพรรณ ทิมทอง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมการศึกษาแบบปกติตามหน่วยการสอน มีการพัฒนาสติปัญญาแตกต่างกัน

สุดาทิพย์ ภูพานิช (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อย ที่มีต่อความสามารถในการรับรู้และความเข้าใจในทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อย มีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นเพิ่มขึ้น

ขจิตพรรณ ทองคำ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นและการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติตามปกติมีความสามารถในการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขวัญตา แต่พงษ์ไสรธ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครุมีปฏิสัมพันธ์ และแบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครุมีปฏิสัมพันธ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อิชยา แสงบรรเจิดศิลป์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงการเล่นมุมไม้บล็อกเพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นมุมไม้บล็อกแบบเต็มรูปแบบมีความสามารถทางสติปัญญาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นมุมไม้บล็อกแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐฐาพร พงษ์สิงห์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมชอบสังคมนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ขวบ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย พบว่า พฤติกรรมชอบทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาสนา บุญจันทร์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนอนุบาล 1 อายุ 4 - 5 ปี ที่มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความสุภาพอ่อนน้อมและความมีระเบียบวินัยต่ำ โรงเรียนปริณายก กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน เป็นการศึกษาเชิงทดลอง โดยการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทยในกิจกรรมในวงกลม กิจกรรมศิลปะศึกษาและกิจกรรมการเล่นตามมุม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความสุภาพอ่อนน้อมและความมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

วราลี โกศัย (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงผลการเล่นเกมแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียนมีพฤติกรรมชอบทางสังคมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกตินอกห้องเรียนมีพฤติกรรมชอบทางสังคมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกตินอกห้องเรียนมีพฤติกรรมชอบทางสังคมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมชาย บ้านไร่ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทย ให้แก่เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนโสตศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหลังจากจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทย มีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการสังเกต ด้านการเปรียบเทียบ ด้านจำนวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีรพงศ์ บุญประจักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นการศึกษาเชิงทดลอง โดยการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยให้แก่เด็กปฐมวัยโรงเรียนศิริรักษ์วิทยา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมเปรียบเทียบก่อนการจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์แยกพฤติกรรมทางสังคมเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือและแบ่งปัน ความร่วมมือ

และความเห็นอกเห็นใจ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคม ทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นที่แตกต่างกันจะมีองค์ประกอบในตัวแปรทางด้านสติปัญญา และพฤติกรรมชอบสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ตัวแปรรูปแบบการเล่น และพฤติกรรมการเล่นก็น่าจะมีความสัมพันธ์กันด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณการเล่น และ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3 ปี – 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษา อยู่ในชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนแสงอรุณ มาเป็นกรณีศึกษา โดยโรงเรียนแสงอรุณเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน เปิดสอนในระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3 ปี-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 โรงเรียนแสงอรุณ ปีการศึกษา 2547 จำนวน 211 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว ปัจจัยทางชีวสังคมของนักเรียนและบิดามารดา

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 แบบวัดปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย

ลักษณะแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวปัจจัยชีวสังคมของนักเรียนและบิดามารดา เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และข้อมูลบิดาหรือมารดา เกี่ยวกับระดับการศึกษาของบิดา หรือ มารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจตามการรับรู้ของบิดามารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยใช้แบบวัด ของ พิศสมัย อรทัย (2540) ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดของ แพตตี แอล แฮร์สัน โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามบิดาหรือมารดา เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็ก ประกอบด้วยข้อวัด (Items) 147 ข้อ ซึ่งวัดด้านหลัก 4 ด้าน และวัดด้านย่อย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือตนเอง	จำนวน 28 ข้อ	ได้แก่ข้อ 1-28
2. ด้านการเคลื่อนไหว	จำนวน 21 ข้อ	ได้แก่ข้อ 29-49
3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	จำนวน 25 ข้อ	ได้แก่ข้อ 50-74
4. ด้านสติปัญญาและการสื่อความหมาย	จำนวน 73 ข้อ	ได้แก่ข้อ 75-147
4.1 ด้านการแสดงออกทางภาษา	จำนวน 33 ข้อ	ได้แก่ข้อ 75-107
4.2 ด้านการรับรู้ทางภาษา	จำนวน 11 ข้อ	ได้แก่ข้อ 108-118
4.3 ด้านการเขียนพื้นฐาน	จำนวน 29 ข้อ	ได้แก่ข้อ 119-147

แบบสอบถามประเมินโดยให้บิดาหรือมารดา พิจารณาว่าเด็กสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมในแต่ละข้อวัดได้หรือไม่ แล้วประเมินความสามารถของเด็กตามเกณฑ์การให้คะแนน

ลักษณะแบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

ให้ผู้ตอบอ่านข้อวัดแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าเด็กที่ได้รับการประเมินมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมในแต่ละข้อวัดได้หรือไม่ แล้วเลือกขีดเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องระดับของความสามารถของเด็ก ดังตัวอย่าง

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำ ไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้ หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
0) 00)	การช่วยเหลือตนเอง ดื่มน้ำจากแก้วได้เอง โดยไม่หก ใช้ช้อนตักอาหารกินเอง (โดยไม่หก)
0) 00)	การเคลื่อนไหว เปิด-ปิดฝาจากเกลียวได้ โยนลูกบอลให้เพื่อนรับได้
0) 00)	สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล บอกได้ว่าชอบเพื่อนคนใดมากกว่าคนใด รู้จักใช้วิธีการทำให้ผู้อื่นถูกใจ พอใจ เช่น พูดจาไพเราะ พยายามช่วยเหลืองานบ้าน เป็นต้น
0) 0) 0)	สติปัญญา/การสื่อความหมาย : การแสดงออกทางภาษา ใช้สรรพนามแทนตัว เช่น เรา เค้า หนู ฉัน แทนใช้ชื่อได้ : การรับรู้ ตั้งใจฟัง/สนใจเรื่องที่ผู้ใหญ่เล่า ได้อย่าง น้อย 5 นาที : การเขียนพื้นฐาน ลากเส้นตรงตามแนวตั้งได้ (เอียงไม่มาก กว่า 30 องศา) ได้

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าเด็กกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ให้ 1 คะแนน

ถ้าเด็กกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

การหาคุณภาพแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว

พิศสมัย อรทัย (2540) ได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวโดยใช้สูตร KR-20 กับกลุ่มเด็กปฐมวัยในระดับอายุ 3 - 4 ปี 4 - 5 ปี และ 5 - 6 ปี และรายงานค่าความเชื่อมั่นไว้ดังนี้

พฤติกรรมการปรับตัวทั้งฉบับ	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .9528 และ .9445
ด้านการช่วยเหลือตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .7059 และ .8000
ด้านการเคลื่อนไหว	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .6778 และ .7630
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .7342 และ .8051
ด้านสติปัญญา/สื่อความหมาย	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .9194 และ .9334
: การแสดงออกทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .8045 และ .8535
: การรับรู้ทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .7107 และ .7808
: การเขียนขั้นพื้นฐาน	มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .8942 และ .9356

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค่าความเชื่อมั่นแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

พฤติกรรมการปรับตัวทั้งฉบับ	มีค่าความเชื่อมั่น = .9669
ด้านการช่วยเหลือตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่น = .8219
ด้านการเคลื่อนไหว	มีค่าความเชื่อมั่น = .8141
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	มีค่าความเชื่อมั่น = .7881
ด้านสติปัญญา/สื่อความหมาย	มีค่าความเชื่อมั่น = .9609
: การแสดงออกทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่น = .8829
: การรับรู้ทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่น = .7822
: การเขียนขั้นพื้นฐาน	มีค่าความเชื่อมั่น = .9599

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย

เป็นแบบสอบถามปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีลักษณะให้บิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยพิจารณาว่า ลักษณะการเล่นแต่ละรูปแบบนั้น เด็กมีพฤติกรรมการเล่นบ่อยครั้งเพียงใด โดยประเมินออกมาเป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับ คือ ไม่เคยปฏิบัติ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง สัปดาห์ละ 4 - 5 ครั้ง มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนช่องนอกสุดจะให้บิดา หรือ มารดาเป็นผู้ตอบว่าในการเล่นแต่ละครั้ง เด็กจะใช้เวลาในการเล่นโดยเฉลี่ยนานกี่นาที ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถามปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย

โปรดตอบแบบสอบถามโดยในแต่ละข้อเป็น 2 กรณีดังนี้

1. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาลูกของท่านได้เล่นตามลักษณะที่ระบุบ่อยครั้งเพียงใด โดยขีดเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องแบบมาตรวัด โดยเลือกเพียงช่องใดช่องหนึ่ง
2. ถ้าเล่น โดยเฉลี่ยเล่นครั้งละกี่นาที

ข้อ ที่	ลักษณะการเล่น	ไม่เคย ปฏิบัติ	สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 4-5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	โดยเฉลี่ยลูก ของท่านเล่น ครั้งละกี่นาที
1.	<p>การเล่นแบบจินตนาการ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยเด็กจะแสดงออกโดยการเล่นบทบาทสมมติทางสังคม เช่น เล่นตำรวจจับผู้ร้าย, เล่นเป็นหมอรักษาคนไข้, เล่นขายของ, เล่นเป็นพ่อแม่ลูก เล่นละคร, เล่นตุ๊กตา, เล่นเป็นดารา เล่นเป็นนักร้อง หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>						
2.	<p>การเล่นสร้าง หมายถึง การที่เด็กนำวัสดุหรือสิ่งของที่เขาค้นพบ มาสร้างเป็นสิ่งของตามความคิด และตามแบบฉบับของเขาเอง เช่น เล่นเลโก้, เล่นบล็อก, เล่นต่อตัวต่อ หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>						

ข้อ ที่	ลักษณะการเล่น	ไม่เคย ปฏิบัติ	สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 4-5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	โดยเฉลี่ยลูก ของท่านเล่น ครั้งละกี่นาที
3.	เล่นแบบรับสื่อ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้โสต ทัศน์ เช่น ดูโทรทัศน์, ฟังวิทยุ ฟังเพลงจากซีดี เทป, ดวีดีไอ, ดูซีดีหนัง, ดูซีดีการ์ตูน, ดูซีดี คอนเสิร์ต, อ่านหนังสือการ์ตูน, อ่านนิตยสารอ่านนิทาน, ฟังพ่อ แม่เล่านิทาน หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ.....						
4.	เล่นคอมพิวเตอร์ สื่อ อิเล็ก ทรอนิกส์ หมายถึง การเล่นที่ต้อง ใช้คอมพิวเตอร์ หรือเกมที่เป็นอิ เล็กทรอนิกส์ เช่น เล่นอินเทอร์เน็ต, เล่นวาดรูปจากคอม, เล่นเกม คอมพิวเตอร์ หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ.....						

เกณฑ์การให้คะแนนปริมาณการเล่น แยกเป็น 3 ด้านคือ

1. ความถี่ของการเล่น ถ้าบิดาหรือมารดาตอบว่า

ไม่เคยปฏิบัติ	ให้	0 คะแนน
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	ให้	1 คะแนน
สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	ให้	2 คะแนน
สัปดาห์ละ 4-5 ครั้ง	ให้	3 คะแนน
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	ให้	4 คะแนน

2. เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง ใช้เวลาโดยเฉลี่ยที่บิดาหรือมารดาระบุไว้ในแบบสอบถาม
3. เวลารวมที่ใช้เล่น เป็นการนำเอาคะแนนความถี่ คูณกับ เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย

1. ผู้วิจัยศึกษา แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่น ตามแนวคิดของ วิกกี เจนวี และ ไฮดี้ เจนวี รวมทั้งผลการวิจัยของ วรานันท์ มนเพ่งพิณี ที่ได้ศึกษารูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย ในจังหวัด นครปฐม ว่าเด็กปฐมวัยนั้นรูปแบบการเล่นอย่างไรบ้าง นำมาสร้างเป็นข้อคำถาม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ และ ครูโรงเรียนอนุบาลกลุ่มตัวอย่างทำการตรวจสอบว่ารูปแบบการเล่นนั้น ครอบคลุมหรือไม่ แบบวัดปริมาณการเล่นเพื่อให้ครอบคลุมรูปแบบการเล่น 9 รูปแบบ ดังนี้

- 1.1 การเล่นแบบจินตนาการ
- 1.2 การเล่นสร้าง
- 1.3 การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง
- 1.4 การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์
- 1.5 การเล่นเชิงศิลปะ
- 1.6 การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง
- 1.7 การเล่นต่อสู้
- 1.8 การเล่นก้าวร้าว
- 1.9 การเล่นอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

2. นำแบบสอบถามที่สร้างและปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีดังนี้

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ (รายนามอยู่ในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาของข้อวัดแต่ละข้อ ตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา โดยศึกษากับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอโศกวิทย์อ่อนนุช จำนวน 30 คนแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีแบบวัดซ้ำ (test-retest) โดยเว้นระยะเวลา 2 สัปดาห์ปรากฏว่าได้ค่าดังนี้

1. การเล่นเกมจินตนาการ	มีค่าความสัมพันธ์ = .942
2. การเล่นเกมสร้าง	มีค่าความสัมพันธ์ = .974
3. การเล่นเกมรับสื่อบันเทิง	มีค่าความสัมพันธ์ = .796
4. การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	มีค่าความสัมพันธ์ = .990
5. การเล่นเกมศิลปะ	มีค่าความสัมพันธ์ = .941
6. การเล่นเกมกำลังกลางแจ้ง	มีค่าความสัมพันธ์ = .373
7. การเล่นเกมต่อสู้	มีค่าความสัมพันธ์ = .984
8. การเล่นเกมก้าวร้าว	มีค่าความสัมพันธ์ = .922
9. การเล่นเกมอื่นๆ	มีค่าความสัมพันธ์ = .784

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ คือ

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนแสงอรุณ เขต กรุงเทพมหานคร
2. ติดต่อโรงเรียนแสงอรุณ เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล นัดหมายวัน เวลา กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เป็นตัวแทนผู้บริหารที่ได้ติดต่อไว้ เพื่อนำแบบสอบถามไปให้ทางโรงเรียนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ และ นัดหมายวัน เวลา ในการกลับไปรับแบบสอบถาม
4. กลับไปเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่ทำการนัดหมายไว้แล้ว
5. นำข้อมูลที่ได้รับกลับมาจำนวน 192 ชุด จากจำนวน 211 ชุด มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์จำนวน 185 ชุด คิดเป็น 87.6 เปอร์เซ็นต์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ของเครื่องมือแล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. คำนวณค่าสถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 การทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม คือ ปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson product - moment coefficient correlation

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อ 2, โดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อใช้วิเคราะห์หาอำนาจการทำนาย ส่วนสมมติฐานในข้อ ส่วนสมมติฐานในข้อ 3 และ ข้อ 7 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการปรับตัว และปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย โดยใช้ t-test ส่วนสมมติฐานในข้อ 4, 5, 6, 8, 9, 10 ใช้การวิเคราะห์แบบ F-test ในตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุของเด็กปฐมวัย ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจตามการรับรู้ของบิดามารดา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผล และความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson
t	แทน	ค่าสถิติ t
F	แทน	ค่าสถิติ F
Tukey	แทน	วิธีสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่
p	แทน	ค่าของระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานที่แสดง ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ และ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในด้านรวม และด้านย่อย

ตอนที่ 3 การหาอำนาจทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจากปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบปริมาณการเล่นแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัย ตามตัวแปร ปัจจัยชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวตามตัวแปรปัจจัยชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานที่แสดง ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 จำนวนเด็กปฐมวัยจำแนกตามเพศ และ ระดับชั้น

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	43 (23.3%)	13 (7.0%)	56 (30.3%)
อนุบาล 2	33 (17.8%)	29 (15.7%)	62 (33.5%)
อนุบาล 3	34 (18.4%)	33 (17.8%)	67 (36.2%)
รวม	110 (59.5%)	75 (40.5%)	185 (100.0%)

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 185 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเด็กปฐมวัยเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 เป็นเด็กปฐมวัยเพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และเมื่อจำแนกตามระดับชั้น พบว่า เป็นเด็กอนุบาล 1 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 เป็นเด็กอนุบาล 2 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 และเป็นเด็กอนุบาล 3 จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2

ตาราง 3 จำนวนเด็กปฐมวัยจำแนกตามอายุ และ ระดับชั้น

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	รวม
อนุบาล 1	27 (14.6%)	29 (15.7%)	-	56 (30.3%)
อนุบาล 2	3 (1.6%)	30 (16.2%)	29 (15.7%)	62 (33.5%)
อนุบาล 3	-	1 (0.5%)	66 (35.7%)	67 (36.2%)
รวม	30 (16.2%)	60 (32.4%)	95 (51.4%)	185 (100%)

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 185 คน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี จำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 16.2 เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4

ตาราง 4 จำนวนบิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา	จำนวน
ระดับประถมศึกษา	22 (11.9%)
ระดับมัธยมศึกษา	46 (24.9%)
ระดับอนุปริญญา	40 (21.6%)
ระดับปริญญาตรี	68 (36.8%)
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	7 (3.8%)
ไม่ระบุ	2 (1.1%)
รวม	185 (100.0%)

จากตาราง 4 พบว่า บิดาหรือมารดาของกลุ่มตัวอย่างที่ระบุระดับการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 183 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9 ไม่ระบุระดับการศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดแบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 ระดับอนุปริญญา มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีมีจำนวนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำไปรวมกับกลุ่มตัวอย่างที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้กลุ่มตัวอย่างบิดาหรือมารดามีระดับการศึกษاپริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5

ตาราง 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ลักษณะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ฐานะไม่ดี	7	3.8
ฐานะไม่ค่อยดี	5	2.7
ฐานะปานกลาง	49	26.5
ฐานะดี	110	59.5
ฐานะดีมาก	13	7.0
ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	185	100.0

จากตาราง 5 พบว่า ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของเด็กปฐมวัย ที่ระบุมีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 99.5 ไม่ระบุจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จำแนกออกเป็นฐานะไม่ดี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ฐานะไม่ค่อยดีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ฐานะปานกลาง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ฐานะดี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 ฐานะดีมาก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าบิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจในระดับ ไม่ดี ไม่ค่อยดี และ ระดับดีมาก มีจำนวนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างใหม่ ดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ลักษณะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	61	33.0
ฐานะดี - ฐานะดีมาก	123	66.5
ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	185	100.0

จากตาราง 6 พบว่า ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของเด็กปฐมวัย จำแนกออกเป็นฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 ฐานะดี - ฐานะดีมาก จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 66.5

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณการเล่นแต่ละรูปแบบ (โดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์)

รูปแบบการเล่น	ความถี่ในการเล่น			เวลา (นาที) ที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง			เวลา (นาที) รวมที่ใช้เล่น		
	N	\bar{X}	SD.	N	\bar{X}	SD.	N	\bar{X}	SD.
1. การเล่นแบบจินตนาการ	180	2.30	1.11	154	23.89	23.89	154	61.37	77.26
2. การเล่นสร้าง	179	1.84	1.03	152	20.41	19.19	152	43.84	48.87
3. การเล่นแบบรับสื่อ บันเทิง	179	3.24	0.95	150	50.36	33.63	150	164.07	127.70
4. การเล่นคอมพิวเตอร์ และเกมอิเล็กทรอนิกส์	177	1.38	1.16	160	31.48	45.73	160	66.04	130.17
5. การเล่นเชิงศิลปะ	180	2.50	0.99	145	28.11	25.24	145	79.11	96.00
6. การเล่นออกกำลัง กลางแจ้ง	178	2.51	1.14	140	42.11	37.91	140	109.31	116.27
7. การเล่นต่อสู้	180	2.08	1.35	155	17.67	21.45	155	50.29	68.76
8. การเล่นแบบก้าวร้าว	178	1.26	1.31	153	6.84	22.50	153	17.01	67.28
9. การเล่นแบบอื่นๆ	179	2.21	1.29	145	21.11	25.96	145	62.30	100.94

จากตาราง 7

เด็กปฐมวัยมีปริมาณความถี่ของการเล่นแบบรับสื่อบันเทิงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง และ การเล่นเชิงศิลปะ ส่วนที่มีปริมาณความถี่ของการเล่นน้อยที่สุดคือ การเล่นแบบก้าวร้าว และ การเล่นคอมพิวเตอร์ และ เกมอิเล็กทรอนิกส์

เด็กปฐมวัยใช้เวลาในการเล่นแต่ละครั้งแบบรับสื่อบันเทิงมากที่สุดมี รองลงมาได้แก่ การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง และ การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนที่มีปริมาณการเล่นแต่ละครั้งน้อยที่สุดคือ การเล่นแบบก้าวร้าว และ การเล่นแบบต่อสู้

เด็กปฐมวัยมีเวลารวมในการเล่นแบบรับสื่อบันเทิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง และการเล่นเชิงศิลปะ ส่วนที่มีปริมาณการล่นน้อยที่สุดคือ การเล่นแบบก้าวร้าว และการเล่นสร้าง

จากการศึกษารายละเอียดในส่วนที่เป็นปลายเปิด พบว่า ผู้ปกครองรายงานว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยมีลักษณะการเล่น ในแต่ละรูปแบบ ดังนี้

1. การเล่นจินตนาการ มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ เล่นตำรวจจับผู้ร้าย เล่นเป็นหมอรักษาคนไข้ เล่นขายของ เล่นเป็นพ่อแม่ลูก เล่นละคร เล่นตุ๊กตา เล่นเป็นอุลตราแมน เล่นเป็นยอดมนุษย์สู้กับสัตว์ประหลาด เล่นเป็นตุ๊กตา เล่นเป็นดารานักแสดง เล่นตุ๊กตาต่อสู้กัน เล่นเป็นนางฟ้า เล่นเลียนแบบการ์ตูน เล่นสมมติเป็นเพื่อนกับสุนัข เล่นเป็นหุ่นยนต์ เล่นเป็นเพื่อนกับสัตว์ เล่นเป็นคนขับเครื่องบิน เล่นเป็นสามเณร เล่นบ้านของเล่น
2. การเล่นสร้าง มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ ก่อกระดาษมาต่อ ประดิษฐ์ของเหลือใช้ ต่อตัวอักษรเป็นรูปหุ่นยนต์ ตัดกระดาษเป็นโมเดล นำกระดาษมาพับเป็นรูปต่างๆ เล่นต่อตัวต่อ เล่นเลโก้ เล่นบล็อก เอหมอนหรือหมอนข้างมาต่อเป็นรูปตัวอักษร เป็นรถไฟ และต่อเป็นบ้าน เล่นปั้นดินน้ำมัน เล่นทราย
3. การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ ดูCDการ์ตูน ดูซีดีคอนเสิร์ต ดูซีดีหนัง ดูโทรทัศน์ ดูวีดีโอ ฟังพ่อแม่เล่านิทาน ฟังเพลงจากซีดี ฟังเพลงจากเทป ฟังวิทยุ อ่านนิยายสารนิทาน อ่านหนังสือการ์ตูน
4. การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ เล่นเกมกด เล่นเกมจากโทรศัพท์มือถือ เล่นเกมคอมพิวเตอร์ เล่นเกมเพลสเดชั่น เล่นเกมบอย เล่นวาดรูปจากคอมพิวเตอร์เน็ต
5. การเล่นเชิงศิลปะ มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ เล่นดนตรี เล่นระบายสี เล่นร้องเพลง เล่นวาดรูป เล่นระบายสีการ์ตูน
6. การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ ขี่จักรยานเตะฟุตบอล เล่นกีฬา เล่นเสกิต เล่นม้าหมุน เล่นชิงช้า เล่นสนามเด็กเล่น วาดน้ำ วิ่งแข่ง วิ่งไล่จับ วิ่งเล่น
7. การเล่นต่อสู้ มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ เล่นกอดรัดพาดเหยียง เล่นฟันดาบ เล่นต่อสู้กับพ่อแม่ เล่นต่อสู้ กับเพื่อน เล่นต่อสู้ตามโทรทัศน์ เล่นต่อสู้ตามหนังสือการ์ตูน เล่นมวยปล้ำ
8. การเล่นก้าวร้าว มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ พี่แหย่น้อง น้องแหย่พี่ แกล้งน้อง แกล้งพี่ แกล้งเพื่อน แกล้งแมวไม่ให้แมวนอน ใช้คำพูดโต้เถียงกัน เล่นยั่วยุ หยอกล้อกับพี่สาว

9. การเล่นเกมอื่นๆ มีรูปแบบการเล่น ดังนี้ ปลุกต้นไม้ ต่อหุ่นยนต์ ทำการบ้าน ทำงานบ้าน รดน้ำต้นไม้ เขียนหนังสือ เล่นกับสัตว์เลี้ยง เล่นชักผ้า เล่นต่อจิ๊กซอ เล่นเกมเศรษฐี เล่นล้างขาม เล่นหันผัก เลี้ยงปลา เล่นหุ่นยนต์ เล่นพับผ้า ห้องบอลของเล่นในห้าง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกำรปรับตัวโดยรวมและด้านย่อย

พฤติกรรมกำรปรับตัว	พิสัยคะแนน ของแบบวัด	N	\bar{X}	S.D.
ด้านการช่วยเหลือตนเอง	0 - 28	185	21.60	4.12
ด้านการเคลื่อนไหว	0 - 21	185	15.58	3.72
ด้านสัมพันธ์ภพระหว่างบุคคล	0 - 25	185	21.04	3.34
ด้านสติปัญญา	0 - 73	184	53.59	14.50
ด้านรวม	0 - 147	184	111.77	22.68

จากตาราง 8 พบว่า พฤติกรรมกำรปรับตัวด้านรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 111.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 22.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการช่วยเหลือตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.12 ด้านการเคลื่อนไหว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.72 ด้านสัมพันธ์ภพระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.34 ด้านสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.50

ตอนที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่น กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในด้านรวม และ รายด้าน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า ปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัยในแต่ละรูปแบบมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยทั้งด้านรวมและรายด้าน

ตาราง 9 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของการเล่นในแต่ละรูปแบบ กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในด้านรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการปรับตัว	ความถี่ของการเล่นแต่ละรูปแบบ										
	การเล่นแบบจินตนาการ	การเล่นสร้าง	การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	การเล่นเชิงศิลปะ	การเล่นออกกำลังกาย	การเล่นตอสู้	การเล่นก้าวร้าว	การเล่นแบบอื่นๆ		
ด้านกาช่วยเหลือตนเอง	-.041 (.581)	-.013 (.864)	-.017 (.822)	.027 (.724)	.116 (.122)	.021 (.786)	.034 (.646)	-.070 (.352)	-.047 (.534)		
ด้านการเคลื่อนไหว	-.012 (.872)	.056 (.458)	-.026 (.734)	.127 (.093)	.096 (.202)	.078 (.304)	.051 (.497)	-.042 (.578)	.020 (.794)		
ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	-.045 (.548)	-.003 (.964)	.027 (.716)	.039 (.606)	.012 (.868)	.022 (.775)	.030 (.694)	-.104 (.166)	.043 (.566)		
สติปัญญา	-.046 (.538)	-.019 (.805)	-.024 (.754)	.136 (.072)	-.005 (.950)	-.017 (.819)	-.017 (.826)	-.125 (.098)	.003 (.972)		
ด้านรวม	-.043 (.571)	-.003 (.965)	-.017 (.817)	.119 (.115)	.034 (.648)	.005 (.947)	.008 (.911)	-.112 (.138)	-.001 (.989)		

ตาราง 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการปรับตัว	เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้งในแต่ละรูปแบบ										
	การเล่นแบบ จินตนาการ	การเล่นสร้าง	การเล่นแบบรับ สื่อบันเทิง	การเล่นคอมพิวเตอร์ และเกมอิเล็กทรอนิกส์	การเล่น เชิงศิลปะ	การเล่นออก กำลังกลางแจ้ง	การเล่น ต่อสู้	การเล่น ก้าวร้าว	การเล่น แบบอื่นๆ		
ด้านการช่วยเหลือ ตนเอง	.128 (.113)	.020 (.804)	.003 (.972)	-.052 (.516)	.046 (.583)	.058 (.495)	.016 (.844)	.062 (.446)	.031 (.712)		
ด้านการเคลื่อนไหว	.133 (.101)	-.029 (.723)	-.007 (.930)	.050 (.526)	.096 (.250)	.042 (.625)	.056 (.488)	.096 (.239)	.022 (.793)		
ด้านสัมพันธ์ภาพ ระหว่างบุคคล	.115 (.156)	.082 (.313)	-.053 (.522)	-.063 (.432)	.070 (.401)	-.101 (.236)	.004 (.960)	-.021 (.798)	-.023 (.788)		
สติปัญญา	.161* (.047)	.091 (.265)	.047 (.567)	.077 (.333)	.131 (.117)	.010 (.907)	.015 (.852)	.039 (.632)	.095 (.254)		
ด้านรวม	.163* (.044)	.068 (.406)	.021 (.803)	.038 (.637)	.117 (.161)	.009 (.920)	.022 (.784)	.050 (.545)	.067 (.425)		

ตาราง 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเวลารวมที่ใช้เล่น กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กรุ่นวัยในด้านรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการปรับตัว	เวลารวมที่ใช้เล่นแต่ละรูปแบบ									
	การเล่นแบบ จินตนาการ	การเล่นสร้าง	การเล่นแบบรับ สื่อบันเทิง	การเล่นคอมพิวเตอร์ และเกมอิเล็กทรอนิกส์	การเล่น เชิงศิลปะ	การเล่นออก กำลังกลางแจ้ง	การเล่น ต่อสู้	การเล่นก้าว ร้าว	การเล่นแบบ อื่นๆ	
ด้านการช่วยเหลือตนเอง	.106 (.189)	-.073 (.369)	.021 (.802)	-.099 (.212)	.051 (.545)	.055 (.520)	.042 (.605)	.051 (.531)	.048 (.568)	
ด้านการเคลื่อนไหว	.111 (.171)	-.063 (.443)	.008 (.921)	-.018 (.821)	.105 (.208)	.063 (.463)	.059 (.465)	.099 (.224)	.021 (.804)	
ด้านสัมพันธ์ภาพ ระหว่างบุคคล	.071 (.380)	.050 (.537)	.001 (.988)	-.080 (.316)	.053 (.524)	-.084 (.326)	.071 (.381)	-.037 (.648)	-.031 (.709)	
สติปัญญา	.128 (.114)	.041 (.621)	.049 (.549)	.005 (.946)	.136 (.102)	-.007 (.935)	.017 (.836)	.040 (.622)	.088 (.290)	
ด้านรวม	.130 (.108)	.011 (.893)	.036 (.661)	-.029 (.718)	.120 (.149)	.003 (.971)	.038 (.638)	.046 (.572)	.064 (.445)	

จากตาราง 9-11 พบว่า โดยภาพรวมปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวม และ ด้านย่อย ยกเว้นการเล่นแบบจินตนาการซึ่งพบว่า ปริมาณเวลาที่เล่นในแต่ละครั้งของการเล่นแบบจินตนาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวมและด้านสติปัญญา

อย่างไรก็ดีสำหรับส่วนที่ไม่พบความสัมพันธ์กัน หากพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ก็เป็นที่น่าสนใจพบว่าแบบแผนความสัมพันธ์ของปริมาณการเล่นทั้ง 3 รูปแบบไม่เหมือนกัน กล่าวคือ

ในด้านความถี่ของการเล่น พบว่า

การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ มีแนวโน้มสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านสติปัญญา และ ด้านรวม

การเล่นเชิงศิลปะ มีแนวโน้มสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านการช่วยเหลือตนเอง

การเล่นก้าวร้าว มีแนวโน้มสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านสติปัญญา และ ด้านรวม

ในด้านปริมาณเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง พบว่า

การเล่นแบบจินตนาการนอกจากมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวม และ ด้านสติปัญญาแล้วยังพบว่า มีแนวโน้มสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านการเคลื่อนไหวด้านช่วยเหลือตนเอง และ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

การเล่นเชิงศิลปะมีแนวโน้มสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวม และ ด้านสติปัญญา

ในด้านเวลารวมที่ใช้เล่น พบว่า

การเล่นแบบจินตนาการมีแนวโน้มสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวม ด้านสติปัญญา และ ด้านการเคลื่อนไหว

การเล่นเชิงศิลปะมีแนวโน้มสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวม และ ด้านสติปัญญา

ตอนที่ 3 หาอำนาจทำนายพฤติกรรมการปรับตัวจากรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่ารูปแบบการเล่นสามารถทำนายพฤติกรรมการปรับตัว

เนื่องจากผลสหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบกับพฤติกรรมการปรับตัวทั้งด้านรวม และ ด้านย่อย ไม่พบความสัมพันธ์ จึงทำให้การวิเคราะห์ในส่วนของการทำนาย ไม่พบว่าตัวแปรปริมาณการเล่นสามารถทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยทั้งในด้านรวม และด้านย่อยใดๆ ได้เลย

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบปริมาณการเล่นแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัย ตามตัวแปร ปัจจัยชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา และฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3-6 ที่เด็กปฐมวัยที่มีปัจจัยชีวสังคมต่างกัน มีปริมาณการเล่นแตกต่างกัน

4.1 การเปรียบเทียบ ความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง เวลารวมที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบการเล่น) ระหว่างเด็กปฐมวัยเพศชาย และเพศหญิง ดังตาราง 12 และ 13

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ระหว่างเด็กปฐมวัย เพศชายและเพศหญิง

รูปแบบการเล่น	เพศ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่น แต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การเล่นแบบ จินตนาการ	ชาย	2.27	1.19	20.06	17.10	50.94	54.18
	หญิง	2.34	0.98	29.72	30.81	77.28	101.47
การเล่นสร้าง	ชาย	2.00	1.05	20.22	20.45	47.17	54.99
	หญิง	1.63	0.97	20.71	17.26	38.72	37.49
การเล่นแบบ รับสื่อบันเทิง	ชาย	3.33	0.94	50.87	34.11	170.61	128.60
	หญิง	3.12	0.97	49.56	33.14	153.70	126.67
การเล่นคอมพิวเตอร์ และเกมอิเล็กทรอนิกส์	ชาย	1.52	1.21	38.46	54.76	86.03	160.17
	หญิง	1.18	1.05	21.01	23.87	36.05	50.58
การเล่นเชิงศิลปะ	ชาย	2.33	0.99	23.18	18.91	59.09	61.91
	หญิง	2.73	0.94	35.71	31.40	110.00	127.06
การเล่นออกกำลัง กลางแจ้ง	ชาย	2.66	1.15	44.31	36.89	121.69	125.36
	หญิง	2.29	1.11	39.00	39.41	91.81	100.51
การเล่นต่อสู้	ชาย	2.54	1.09	24.15	24.58	70.81	80.22
	หญิง	1.41	1.42	8.93	11.71	22.61	33.69
การเล่นก้าวร้าว	ชาย	1.53	1.41	5.86	6.84	14.35	21.25
	หญิง	0.87	1.05	8.24	34.21	20.82	102.10
การเล่นแบบอื่นๆ	ชาย	2.20	1.23	20.34	20.56	59.45	78.16
	หญิง	2.22	1.37	22.15	31.96	66.12	125.76

ตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น
ที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ระหว่างเด็กปฐมวัยเพศชายและเพศหญิง

รูปแบบการเล่น	เพศ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่น แต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		t	P	t	p	t	p
การเล่นแบบจินตนาการ	ชาย หญิง	-.393	.695	-2.234*	.028	-2.092*	.038
การเล่นสร้าง	ชาย หญิง	2.379*	.018	-.155	.877	1.043	.299
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	ชาย หญิง	1.425	.156	.230	.818	.789	.431
การเล่นคอมพิวเตอร์และ เกมอิเล็กทรอนิกส์	ชาย หญิง	1.917	.057	2.754*	.007	2.852*	.005
การเล่นเชิงศิลปะ	ชาย หญิง	-2.719*	.007	-2.711*	.008	-2.816*	.006
การเล่นออกกำลังกลาง แจ้ง	ชาย หญิง	2.117*	.036	.814	.417	1.505	.135
การเล่นต่อสู้	ชาย หญิง	5.762*	.000	5.110*	.000	5.094*	.000
การเล่นก้าวร้าว	ชาย หญิง	3.548*	.000	-.644	.521	-.585	.560
การเล่นแบบอื่นๆ	ชาย หญิง	-.127	.899	-.415	.679	-.392	.696

จากตาราง 12 และ 13 พบว่า

ด้านความถี่ของการเล่น

เพศชายมีความถี่ของการเล่นสร้าง การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง การเล่นต่อสู้ การเล่นก้าวร้าว
มากกว่า เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพศหญิงมีความถี่ของการเล่นเชิงศิลปะ มากกว่า เพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

ด้านเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง

เพศชายใช้เวลาเล่นคอมพิวเตอร์ เกมอิเล็กทรอนิกส์ และ การเล่นต่อสู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากกว่า เพศหญิง

เพศหญิงใช้เวลาเล่นจินตนาการ และ เล่นเชิงศิลป์ มากกว่า เพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านเวลารวมที่ใช้เล่น

เพศชายใช้เวลาเล่นรวมในการเล่นคอมพิวเตอร์ เกมอิเล็กทรอนิกส์ และ เล่นต่อสู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากกว่า เพศหญิง

เพศหญิงใช้เวลาเล่นรวมในการเล่นจินตนาการ และ การเล่นเชิงศิลป์ มากกว่า เพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การเปรียบเทียบความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบการเล่น) ของเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุแตกต่างกันดังตาราง 14 และ ตาราง 15

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัยจำแนกตามตัวแปรระดับอายุ

รูปแบบการเล่น	ระดับอายุ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การเล่นแบบจินตนาการ	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	2.51	1.03	20.32	15.19	54.50	43.95
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	2.34	1.08	19.10	16.17	49.17	40.69
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	2.21	1.14	27.82	28.91	70.67	98.34
การเล่นสร้าง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	2.13	0.86	19.10	11.20	42.30	27.59
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	1.94	1.14	17.16	18.79	42.05	56.68
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	1.69	1.00	22.60	21.13	45.29	49.77
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	3.46	0.68	51.48	41.41	182.22	160.63
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	3.33	0.95	45.98	37.54	158.43	148.68
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	3.11	1.01	52.34	28.37	160.99	101.84
การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	1.43	1.23	36.92	62.85	95.38	234.92
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	1.24	1.21	19.77	26.71	35.07	48.08
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	1.45	1.12	36.57	47.54	74.92	115.86
การเล่นเชิงศิลปะ	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	2.43	0.93	23.44	17.41	59.48	50.52
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	2.55	0.82	23.45	19.90	66.61	65.23
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	2.48	1.10	32.34	29.38	92.98	118.59
การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	2.51	1.08	39.44	46.19	101.57	102.53
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	2.53	1.12	33.35	22.44	91.00	80.75
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	2.49	1.19	48.10	40.81	122.64	136.19
การเล่นต่อสู้	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	2.40	1.13	21.48	19.44	62.12	61.02
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	2.16	1.27	13.83	10.62	38.27	35.22
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	1.93	1.45	18.52	25.88	52.95	83.07
การเล่นก้าวร้าว	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	1.46	1.35	5.55	5.19	12.57	16.13
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	1.25	1.28	4.28	7.11	9.80	17.90
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	1.20	1.33	8.76	30.46	22.69	91.49
การเล่นแบบอื่นๆ	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	2.40	1.19	24.72	44.79	80.09	182.64
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	2.28	1.22	16.23	11.63	46.04	42.55
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	2.10	1.36	22.53	22.47	64.97	82.10

ตาราง 15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับอายุ

รูปแบบการเล่น	ระดับอายุ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		F	P	F	p	F	p
การเล่นแบบจินตนาการ	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	.904	.407	2.371	.097	1.280	.281
การเล่นสร้าง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	2.435	.091	1.239	.293	.078	.925
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	1.909	.151	.514	.599	.335	.716
การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	.613	.543	2.355	.098	2.281	.106
การเล่นเชิงศิลปะ	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	.153	.859	2.287	.105	1.731	.181
การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	.023	.977	2.092	.127	1.042	.356
การเล่นต่อสู้	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	1.492	.228	1.215	.300	1.151	.319
การเล่นก้าวร้าว	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	.444	.642	.684	.532	.608	.546
การเล่นแบบอื่นๆ	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	.712	.492	1.118	.330	.990	.374

จากตาราง 14 และ 15 พบว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุแตกต่างกันมีความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบ) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

4.3 การเปรียบเทียบความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบการเล่น) ของเด็กปฐมวัยที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาแตกต่างกัน ดังตาราง 16 และ ตาราง 17

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับ การศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา

รูปแบบการเล่น	ระดับอายุ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่น แต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การเล่นแบบ จินตนาการ	ระดับประถมศึกษา	2.30	1.26	21.83	23.80	68.00	101.06
	ระดับมัธยมศึกษา	2.33	1.04	22.85	17.08	55.64	39.91
	ระดับอนุปริญญา	2.53	0.94	33.27	38.30	85.39	125.67
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	2.13	1.18	19.04	13.46	47.03	41.72
การเล่นสร้าง	ระดับประถมศึกษา	2.15	1.11	27.80	33.01	68.46	81.05
	ระดับมัธยมศึกษา	1.75	1.09	21.80	22.63	48.67	64.35
	ระดับอนุปริญญา	2.05	1.12	23.67	18.29	49.26	42.99
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	1.75	0.90	15.66	10.53	32.28	24.87
การเล่นแบบ รับสื่อบันเทิง	ระดับประถมศึกษา	3.57	0.60	45.38	29.33	172.30	121.58
	ระดับมัธยมศึกษา	3.27	1.03	48.93	20.42	158.25	84.60
	ระดับอนุปริญญา	3.17	0.93	51.21	37.01	158.33	126.60
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	3.18	1.00	51.47	38.10	169.03	148.48
การเล่นคอมพิวเตอร์ และเกมอิเล็กทรอนิกส์	ระดับประถมศึกษา	1.10	1.28	38.08	80.24	96.17	288.13
	ระดับมัธยมศึกษา	1.23	1.30	20.75	24.54	42.68	54.13
	ระดับอนุปริญญา	1.76	1.17	33.30	35.52	67.37	88.54
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	1.37	1.02	35.38	48.83	72.40	120.12
การเล่นเชิงศิลปะ	ระดับประถมศึกษา	2.57	0.96	27.04	22.93	82.27	82.74
	ระดับมัธยมศึกษา	2.40	0.94	27.25	21.66	65.39	62.60
	ระดับอนุปริญญา	2.70	1.01	32.39	36.27	101.82	150.15
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	2.45	1.02	26.18	19.81	74.76	77.71

ตาราง 16 (ต่อ)

รูปแบบการเล่น	ระดับอายุ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่น แต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การเล่นออกกำลัง กลางแจ้ง	ระดับประถมศึกษา	2.94	1.17	32.77	17.15	95.55	59.65
	ระดับมัธยมศึกษา	2.53	1.14	37.41	20.13	104.19	87.51
	ระดับอนุปริญญา	2.38	1.15	64.21	62.40	153.47	181.25
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	2.43	1.15	34.78	25.84	91.40	88.68
	ระดับประถมศึกษา	2.65	1.20	17.70	15.13	45.62	32.99
การเล่นต่อสู้	ระดับมัธยมศึกษา	2.17	1.23	19.60	19.34	53.94	65.90
	ระดับอนุปริญญา	1.92	1.42	19.78	31.91	56.28	95.74
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	2.00	1.40	15.95	16.80	47.31	59.48
	ระดับประถมศึกษา	1.90	1.65	5.71	6.68	18.57	24.21
	ระดับมัธยมศึกษา	1.18	1.27	5.91	8.11	13.89	26.08
การเล่นก้าวร้าว	ระดับอนุปริญญา	1.42	1.37	13.01	44.08	34.98	132.14
	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	1.05	1.17	4.10	5.70	8.23	12.56
	ระดับประถมศึกษา	2.55	1.46	32.88	37.80	113.84	144.32
	ระดับมัธยมศึกษา	1.86	1.26	15.61	15.41	40.20	48.72
	ระดับอนุปริญญา	2.17	1.25	23.77	43.46	75.74	172.68
การเล่นแบบอื่นๆ	ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	2.35	1.22	20.75	13.64	57.99	53.42

ตาราง 17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา

รูปแบบการเล่น	ระดับอายุ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		F	P	F	p	F	p
การเล่นแบบจินตนาการ	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	1.137	.336	2.904*	.037	2.047	.110
การเล่นสร้าง	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	1.394	.246	2.581	.056	2.541	.059
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	.938	.424	.144	.934	.094	.963
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	.938	.424	.144	.934	.094	.963
การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	1.957	.122	1.019	.386	.771	.502

ตาราง 17 (ต่อ)

รูปแบบการเล่น	ระดับอายุ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		F	P	F	p	F	p
การเล่นเชิงศิลปะ	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	.727	.537	.458	.712	.862	.463
การเล่นออกกำลัง กลางแจ้ง	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	1.160	.327	5.161*	.002	2.150	.097
การเล่นต่อสู้	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	1.499	.217	.350	.789	.177	.912
การเล่นก้าวร้าว	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	2.455	.065	1.289	.280	1.285	.282
การเล่นแบบอื่นๆ	ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่า	1.903	.131	1.511	.214	1.909	.131

จากตาราง 16 และ 17 พบว่าโดยภาพรวมแล้วเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมี ความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมทั้งหมดที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบ) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการเล่นแบบจินตนาการ และการเล่นออกกำลังกลางแจ้งของเด็กปฐมวัยมีปริมาณเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำมาเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ Tukey ผลแสดงดังตาราง 18 และ 19

ตาราง 18 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างเวลาที่ใช้ในการเล่นแบบจินตนาการตามตัวแปร ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา

รูปแบบการเล่น	ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา	\bar{X}	21.83	22.85	33.27	19.04
การเล่นแบบจินตนาการ	ระดับประถมศึกษา	21.83	-	1.02	11.44	-2.79
	ระดับมัธยมศึกษา	22.85		-	10.42	-3.81
	ระดับอนุปริญญา	33.27			-	-14.23*
	ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	19.04				-

จากตารางพบว่า เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าใช้เวลาเล่นแบบจินตนาการน้อยกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีการศึกษาระดับอนุปริญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครึ่งออกกำลังกลางแจ้ง ตามตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา

รูปแบบการเล่น	ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา	\bar{X}	32.77	37.41	64.21	34.78
การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง	ระดับประถมศึกษา	32.77	-	4.64	31.44	2.00
	ระดับมัธยมศึกษา	37.41		-	26.79*	-2.63
	ระดับอนุปริญญา	64.21			-	-29.43*
	ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	34.78				-

จากตารางพบว่า เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีการศึกษาระดับอนุปริญญาใช้เวลาเล่นออกกำลังกลางแจ้งมากกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบการเล่น)ของเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ดังตาราง 20 และ ตาราง 21

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

รูปแบบการเล่น	ระดับฐานะเศรษฐกิจ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การเล่นแบบจินตนาการ	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	2.20	0.97	25.40	27.84	66.90	108.03
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	2.34	1.17	23.08	22.05	58.30	57.81
การเล่นสร้าง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	1.65	0.95	18.57	15.05	34.11	29.88
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	1.96	1.05	21.07	20.54	47.96	54.75
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	3.25	0.96	47.55	29.48	162.16	115.32
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	3.24	0.95	51.89	35.42	166.54	133.81
การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	1.35	1.22	27.99	44.99	67.35	173.55
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	1.40	1.14	33.17	46.43	65.53	105.55
การเล่นเชิงศิลปะ	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	2.61	1.04	34.12	34.63	104.30	138.16
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	2.45	0.96	25.84	19.80	69.51	69.72
การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	2.47	1.27	35.58	42.85	102.37	120.88
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	2.52	1.08	43.60	36.11	112.21	115.51
การเล่นต่อสู้	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	2.07	1.42	16.79	18.34	49.40	64.64
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	2.09	1.32	18.17	22.77	51.04	70.93
การเล่นก้าวร้าว	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	1.31	1.29	11.56	38.10	28.76	114.00
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	1.23	1.33	4.55	6.38	11.31	20.07
การเล่นแบบอื่นๆ	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	1.98	1.32	23.05	38.13	69.88	150.53
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	2.31	1.26	20.27	18.31	58.78	68.99

ตาราง 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ความถี่ของการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และเวลารวมที่ใช้เล่น) แต่ละรูปแบบการเล่น ของเด็กปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

รูปแบบการเล่น	ระดับฐานะเศรษฐกิจ	ความถี่ของการเล่น		เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง		เวลารวมที่ใช้เล่น	
		t	p	t	p	t	p
การเล่นแบบจินตนาการ	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	-.891	.374	.556	.579	.639	.524
การเล่นสร้าง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	-1.942	.054	-.747	.456	- 1.625	.106
การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	.014	.989	-.720	.473	-.191	.849
การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	-.266	.791	-.663	.508	.082	.935
การเล่นเชิงศิลปะ	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	1.010	.314	1.469	.148	1.568	.123
การเล่นออกกำลังกายกำลังกลางแจ้ง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	-.276	.783	-.698	.487	-.446	.657
การเล่นต่อสู้	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	-.081	.936	-.363	.717	-.135	.893
การเล่นก้าวร้าว	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	.368	.713	1.291	.202	1.074	.288
การเล่นแบบอื่นๆ	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง ฐานะดี - ฐานะดีมาก	-1.645	.102	.466	.643	.609	.544

จากตาราง 20 และ 21 พบว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีความถี่ในการเล่น เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้ง และ เวลารวมที่ใช้เล่น (แต่ละรูปแบบ) ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวตามตัวแปรปัจจัยชีวสังคมของเด็กปฐมวัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7-10 ที่เด็กปฐมวัยที่มีปัจจัยชีวสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวแตกต่างกัน ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชาย
2. เด็กปฐมวัยที่มีอายุมากกว่ามีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีอายุน้อยกว่า
3. เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดา หรือมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ
4. เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

5.1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวระหว่าง เด็กปฐมวัยเพศชายและ เพศหญิง
 ดัง ตาราง 22

ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวระหว่างเด็กปฐมวัย เพศชายและเพศหญิง

พฤติกรรม การปรับตัว	เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	p
การช่วยเหลือ ตัวเอง	ชาย	110	20.74	4.20	-3.552*	.000
	หญิง	75	22.87	3.67		
การเคลื่อนไหว	ชาย	110	15.08	3.88	-2.223*	.027
	หญิง	75	16.31	3.37		
สัมพันธ์ภาพ ระหว่างบุคคล	ชาย	110	20.41	3.57	-3.334*	.001
	หญิง	75	21.96	2.74		
สติปัญญา	ชาย	109	51.20	15.54	-2.870*	.005
	หญิง	75	57.07	12.13		
รวม	ชาย	109	107.33	24.08	-3.436*	.001
	หญิง	75	118.22	18.84		

จากตาราง 22 พบว่า เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีคะแนนพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านการเคลื่อนไหว ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และด้านสติปัญญาสูงกว่าเด็กปฐมวัยเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจำแนกตามตัวแปรระดับอายุ
ดังตาราง 23

ตาราง 23 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกำรปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุแตกต่างกัน

พฤติกรรม การปรับตัว	ระดับอายุของเด็ก ปฐมวัย	N	\bar{X}	S.D.	F	ผลเปรียบเทียบรายคู่
การช่วยเหลือตัวเอง	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	30	18.00	3.66	28.721**	3>2>1
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	60	20.60	4.14		
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	95	23.38	3.22		
	รวม	185				
การเคลื่อนไหว	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	30	12.75	3.33	19.069**	3>2>1
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	60	14.87	3.60		
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	95	16.92	3.29		
	รวม	185				
สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	30	19.11	3.77	8.239**	3 > 1
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	60	20.79	3.55		
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	95	21.81	2.78		
	รวม	185				
สติปัญญา	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	30	37.93	11.29	61.595**	3>2>1
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	60	48.33	14.89		
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	94	61.95	8.11		
	รวม	184				
รวม	อายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	30	87.80	18.31	52.028**	3>2>1
	อายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	60	104.60	22.73		
	อายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	94	124.00	14.50		
	รวม	184				

หมายเหตุ * แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1 แทนระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี

2 แทนระดับอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี

3 แทนระดับอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี

ตาราง 23 พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านรวม และรายด้านสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี และ ระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5ปี มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านรวม และรายด้าน สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน - 4ปี ยกเว้น พฤติกรรมการปรับตัวด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลพบว่าระดับอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี มีการปรับตัวดีกว่าระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

5.3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา ดัง ตาราง 24

ตาราง 24 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่บิดา หรือ มารดา มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน

พฤติกรรม การปรับตัว	ระดับระดับการศึกษาสูงสุด ของบิดาหรือมารดา	N	\bar{X}	S.D.	F	p
การช่วยเหลือ ตัวเอง	ระดับประถมศึกษา	22	23.09	3.59	1.163	.326
	ระดับมัธยมศึกษา	46	21.16	4.65		
	ระดับอนุปริญญา	40	21.37	3.99		
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	75	21.59	4.01		
	รวม	183				
การเคลื่อนไหว	ระดับประถมศึกษา	22	15.13	3.71	2.091	.103
	ระดับมัธยมศึกษา	46	14.78	3.64		
	ระดับอนุปริญญา	40	15.51	3.83		
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	75	16.39	3.47		
	รวม	183				
สัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	ระดับประถมศึกษา	22	20.70	3.52	2.762	.044
	ระดับมัธยมศึกษา	46	20.41	3.74		
	ระดับอนุปริญญา	40	20.46	3.65		
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	75	21.91	2.71		
	รวม	183				

ตาราง 24 (ต่อ)

พฤติกรรม การปรับตัว	ระดับระดับการศึกษาสูงสุด ของบิดาหรือมารดา	N	\bar{X}	S.D.	F	p
สติปัญญา	ระดับประถมศึกษา	21	54.02	14.77	1.718	.165
	ระดับมัธยมศึกษา	46	50.71	15.71		
	ระดับอนุปริญญา	40	52.00	15.57		
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	75	56.43	12.88		
	รวม	182				
รวม	ระดับประถมศึกษา	21	112.45	22.63	1.832	.143
	ระดับมัธยมศึกษา	46	107.07	24.42		
	ระดับอนุปริญญา	40	109.35	24.68		
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	75	116.34	20.01		
	รวม	182				

ตาราง 24 พบว่า โดยภาพรวมแล้วเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดต่าง
กันมีพฤติกรรมปรับตัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นพฤติกรรมการ
ปรับตัวด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่พบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ย แต่เมื่อนำไปทดสอบรายคู่
กลับไม่พบความแตกต่าง

5.4 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจำแนกตามตัวแปรระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตาราง 25 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

พฤติกรรมกรรมการปรับตัว	ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ	N	\bar{X}	S.D.	t	p
การช่วยเหลือตัวเอง	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	61	22.52	3.89	2.071*	.040
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	123	21.19	4.19		
การเคลื่อนไหว	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	61	15.97	3.84	.820	.413
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	123	15.50			
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	61	20.96	3.20	-.280	.780
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	123	21.11	3.43		
สติปัญญา	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	60	54.48	14.32	.488	.626
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	123	53.36	14.65		
รวม	ฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง	60	113.78	21.93	.729	.467
	ฐานะดี - ฐานะดีมาก	123	111.17	23.05		

ตาราง 25 พบว่า โดยภาพรวมแล้วเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกันทั้งด้านรวมและรายด้าน ยกเว้นพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านช่วยเหลือตนเอง พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวฐานะไม่ดี - ฐานะปานกลาง มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านการช่วยเหลือตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวฐานะดี - ฐานะดีมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ทั้งด้านรวม และ ด้านย่อย
2. หาอำนาจทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจากปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ
3. ศึกษาเปรียบเทียบปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครตามปัจจัยชีวิตสังคม
4. ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครตามปัจจัยชีวิตสังคม

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยทั้งด้านรวมและด้านย่อย
2. ปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบของเด็กปฐมวัยสามารถทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย
3. เด็กปฐมวัยที่มีเพศต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่มีอายุต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
5. เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
6. เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
7. เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชาย
8. เด็กปฐมวัยที่มีอายุมากกว่ามีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีอายุน้อยกว่า
9. เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ
10. เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3 ปี – 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 โรงเรียนแสงอรุณ เขต กรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3 ปี – 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 โรงเรียนแสงอรุณ ปีการศึกษา 2547 จำนวน 211 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว และปัจจัยชีวสังคมของนักเรียนและบิดามารดา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ของนักเรียน รวมทั้ง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจตามการรับรู้ของบิดามารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย สร้างขึ้นตามแนวคิดของ แพตตี แอล แฮร์สัน โดย พิศมัย อรทัย (2540) โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามบิดาหรือมารดา ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก และ 3 ด้านย่อย ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือตนเอง จำนวน 28 ข้อ
2. ด้านการเคลื่อนไหว จำนวน 21 ข้อ
3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 25 ข้อ
4. ด้านสติปัญญา / การสื่อความหมาย จำนวน 73 ข้อ แบ่งเป็น
 - 4.1 การแสดงออก จำนวน 33 ข้อ
 - 4.2 การรับรู้ จำนวน 11 ข้อ
 - 4.3 การเขียนขั้นพื้นฐาน 29 ข้อ

พิศมัย อรทัย (2540) รายงานค่าความเชื่อมั่นแบบ KR-20 ซึ่งศึกษากับเด็กปฐมวัย ในระดับอายุ 4 - 5 ปี และ 5 - 6 ปี ไว้ดังนี้

พฤติกรรมปรับตัวทั้งฉบับ	มีค่าความเชื่อมั่น = .9445 และ .9258
ด้านการช่วยเหลือตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่น = .7800 และ .7059
ด้านการเคลื่อนไหว	มีค่าความเชื่อมั่น = .7421 และ .6778
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	มีค่าความเชื่อมั่น = .8051 และ .7342
ด้านสติปัญญา/สื่อความหมาย	มีค่าความเชื่อมั่น = .9334 และ .9194
: การแสดงออกทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่น = .8406 และ .8045
: การรับรู้ทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่น = .7149 และ .7101
: การเขียนขั้นพื้นฐาน	มีค่าความเชื่อมั่น = .9356 และ .8942

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะรายงานค่าความเชื่อมั่นจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

พฤติกรรมการปรับตัวทั้งฉบับ	มีค่าความเชื่อมั่น = .9669
ด้านการช่วยเหลือตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่น = .8219
ด้านการเคลื่อนไหว	มีค่าความเชื่อมั่น = .8141
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	มีค่าความเชื่อมั่น = .7881
ด้านสติปัญญา/สื่อความหมาย	มีค่าความเชื่อมั่น = .9609
: การแสดงออกทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่น = .8829
: การรับรู้ทางภาษา	มีค่าความเชื่อมั่น = .7822
: การเขียนขั้นพื้นฐาน	มีค่าความเชื่อมั่น = .9599

ตอนที่ 3 ผู้วิจัยศึกษา แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเล่นตามแนวคิดของ วิกกี เจนวี และ ไฮดี้ เจนวี เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเป็นแนวทางในการตัดแปลง โดยผู้วิจัยนำเอาผลการวิจัยของ วรานันท์ มนเพ่งพิริจ ที่ได้ศึกษารูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย ในจังหวัด นครปฐม ว่าเด็กปฐมวัยนั้นรูปแบบการเล่นอย่างไรบ้าง แล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถาม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ และ ครูโรงเรียนอนุบาลกลุ่มตัวอย่างทำการตรวจสอบว่ารูปแบบการเล่นนั้น ครอบคลุมหรือไม่ โดยที่แบบวัดรูปแบบการเล่นนั้นจะแบ่งออกเป็น 9 ด้านได้แก่

1. การเล่นแบบจินตนาการ
2. การเล่นสร้าง
3. การเล่นแบบรับสื่อบันเทิง
4. การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์
5. การเล่นเชิงศิลปะ
6. การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง
7. การเล่นต่อสู้
8. การเล่นก้าวร้าว
9. การเล่นอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

จากนั้นนำไปหาคุณภาพเครื่องมือโดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีแบบวัดซ้ำ (test-retest) โดยเว้นระยะเวลา 2 สัปดาห์ปรากฏว่าได้ค่าเท่ากับ

1. การเล่นแบบจินตนาการ มีค่าความสัมพันธ = .942
2. การเล่นสร้าง มีค่าความสัมพันธ = .974

3. การเล่นเกมรับสื่อบันเทิง	มีค่าความสัมพันธ์ = .796
4. การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์	มีค่าความสัมพันธ์ = .990
5. การเล่นเกมศิลปะ	มีค่าความสัมพันธ์ = .941
6. การเล่นเกมกลางแจ้ง	มีค่าความสัมพันธ์ = .373
7. การเล่นเกมต่อสู้	มีค่าความสัมพันธ์ = .984
8. การเล่นเกมก้าวร้าว	มีค่าความสัมพันธ์ = .922
9. การเล่นเกมอื่นๆ	มีค่าความสัมพันธ์ = .784

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนแสงอรุณ แล้วนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ลงรหัสในรายการเพื่อนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่น กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson product - moment coefficient correlation
2. หาค่าอำนาจการทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยจากรูปแบบการเล่น โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ
3. เปรียบเทียบความแตกต่างปริมาณการเล่น และ พฤติกรรมการปรับตัว ตามตัวแปรเพศ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยใช้สถิติทีทดสอบ (t – test)
4. เปรียบเทียบความแตกต่างปริมาณการเล่น และ พฤติกรรมการปรับตัว ตามตัวแปรระดับอายุของเด็กปฐมวัย ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา โดยใช้สถิติ One-way ANOVA ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของ Tukey

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปตามลำดับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ปริมาณการเล่นในมิติของเวลาในการเล่นแต่ละครั้งแบบจินตนาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านสติปัญญา และ ด้านรวม

2. ปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบไม่สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทั้งด้านรวมและด้านย่อย

3 .เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเล่นตามปัจจัยชีวสังคมพบว่า

3.1 เด็กปฐมวัยเพศชายมีปริมาณการเล่นแตกต่างกับเด็กปฐมวัยเพศหญิงในทุกรูปแบบยกเว้นในด้านการเล่นแบบรับสื่อ และ การเล่นแบบอื่นๆ โดยเด็กปฐมวัยเพศชายมีปริมาณการเล่นสร้าง การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง การเล่นต่อสู้ และ การเล่นก้าวร้าว มากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เดียวกัน เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีปริมาณการเล่นแบบจินตนาการ และ การเล่นเชิงศิลปะ มากกว่าเพศชาย

3.2 เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุต่างกันมีปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบไม่แตกต่างกัน

3.3 เด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าใช้เวลาในเวลาการเล่นแต่ละครั้งแบบจินตนาการน้อยกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี และเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญาตรีใช้เวลาในเวลาการเล่นแต่ละครั้งของการเล่นแบบออกกำลังกลางแจ้งมากกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ ระดับปริญญาตรี หรือ สูงกว่า

3.4 เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีปริมาณการเล่นไม่แตกต่างกัน

4. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวตามปัจจัยชีวสังคมพบว่า

4.1 เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชายทั้งด้านรวมและด้านย่อย

4.2 เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุมากกว่ามีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทั้งด้านรวมและด้านย่อยดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ระดับอายุน้อยกว่า

4.3 เด็กปฐมวัยที่มีระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

4.4 เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวไม่ดี – ปานกลางมีการปรับตัวด้านการช่วยเหลือตัวเองดีกว่า เด็กปฐมวัยที่ระดับฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัว ดี- ดีมาก

อภิปรายผล

เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการปรับตัวกับปัจจัยชีวสังคม
2. ปริมาณการเล่นกับปัจจัยชีวสังคม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปรับตัวกับปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ

1. พฤติกรรมการปรับตัวกับปัจจัยชีวสังคม

จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครตามปัจจัยชีวสังคม

1.1 เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชายทั้งด้านรวม และ รายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 7 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศสมัย อรทัย (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาในเรื่องของการสร้างแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย โดยศึกษากับนักเรียนอนุบาล 1 ถึง อนุบาล 3 ที่มีระดับอายุ 3 ปี ถึง 6 ปี ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และพบว่า เด็กปฐมวัยเพศหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยเพศชาย เช่นเดียวกับงานของภาวิณี อ่อนนาค (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเอกชน และเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพบว่าพฤติกรรมการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับเพศของเด็กก่อนวัยเรียน กล่าวคือ เด็กก่อนวัยเรียนที่เป็นเพศหญิงมีคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุติมา วงศ์วัจนกุล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของ พิศสมัย อรทัย พบว่า เด็กปฐมวัย ในระดับอายุ 4 - 5 ปี และ 5 - 6 ปี ในกลุ่มโรงเรียนเอกชนเพศหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และ ด้านการรับรู้ภาษาดีกว่าเพศชาย ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จินตนา เนียมเปีย (2522 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำ และ ความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคดีกว่าเพศชาย

1.2 เด็กปฐมวัยที่มีอายุมากกว่ามีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีอายุน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี มี

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทั้งด้านรวม และ ด้านย่อยดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 ปี 1 เดือน – 5 ปี และ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 ปี 1 เดือน – 5 ปี มีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน – 4 ปี ยกเว้นพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เด็กปฐมวัยอายุ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปี มีการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยอายุ 3 ปี 1 เดือน – 4 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 8 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮาร์มาดาห์ (ภาวิณี อ่อนนาค. 2541 : 85 อ้างอิงจาก Hamadah. 1993) ที่ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการปรับตัวกับอายุ พบว่าพฤติกรรมกรรมการปรับตัวกับอายุมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก กล่าวคือเมื่ออายุเพิ่มขึ้นพฤติกรรมกรรมการปรับตัวก็สูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา เนียมเปีย (2522 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำ และ ความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า เด็กที่มีอายุมากกว่ามีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พิศมัย อรทัย (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการสร้างแบบวัดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งศึกษากับนักเรียนอนุบาล 1 – 3 ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงอายุ 3 – 6 ปี พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับอายุ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตินา วงศ์วิจกุล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ และ โรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนแต่ละประเภทนั้น พฤติกรรมการปรับตัวทั้งในด้านรวมและด้านย่อยมีค่าเพิ่มขึ้นตามระดับอายุในทุกกลุ่มโรงเรียนด้วยเช่นกัน

ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรระดับอายุของเด็กปฐมวัยมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการปรับตัว กล่าวคือเมื่ออายุเพิ่มขึ้นพฤติกรรมกรรมการปรับตัวก็สูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งด้านรวม และ รายด้าน รวมถึงการปรับตัวด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้วยเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน – 4 ปี, 4 ปี 1 เดือน – 5 ปี และ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปี โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน – 4 ปี และ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปี นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจมาจากเหตุผลที่ว่า ในช่วงระดับอายุ 3 ปี 1 เดือน – 4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มต้นมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากครอบครัวสู่โรงเรียนอันเป็นสถานที่ที่เด็กยังไม่มีความคุ้นเคย ประกอบกับลักษณะตามพัฒนาการของเด็กวัยนี้ยังไม่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ดังนั้นการที่เด็กเข้าเรียนระดับอนุบาลจึงเป็นเสมือนการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรับตัวทางสังคม (ภาวิณี อ่อนนาค อ้างอิงจาก นุปผา สุขรัตน์ปรีชา. 2531 : 61) เมื่อเด็กอายุ 4 ปี - 5 ปี เป็นช่วงเวลาที่เด็กเริ่มที่จะมีการเรียนรู้ และ มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายในโรงเรียน จึงทำให้เด็กมีการปรับตัวได้ดีขึ้น แต่ที่

ยังไม่เห็นถึงความแตกต่าง ก็อาจจะมีสาเหตุมาจากในช่วงนี้เป็นช่วงที่เด็กเริ่มต้นมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งพัฒนาการเด็กมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเมื่อเด็กอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6 ปี เป็นช่วงที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเด็กมีการปรับตัวดีกว่าช่วงอายุ 3 ปี 1 เดือน - 4 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ถวิล รักชลธิ์ (ภาวิณี อ่อนนาค อ้างอิงจาก ถวิล รักชลธิ์ 2526 : 46 - 47) ที่ศึกษาพบว่า พัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมเพิ่มขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้นเช่นกัน

1.3 เด็กปฐมวัยที่ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา หรือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ยกเว้นพฤติกรรมการปรับตัวด้านการช่วยเหลือตนเองพบว่า เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี - ปานกลาง มีการปรับตัวดีกว่า เด็กปฐมวัยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดี - ดีมาก

ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 9 และ ข้อ 10 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คำพวง ห่อทอง (2548 : 160) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา และ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสุรินทร์ และพบว่า เด็กปฐมวัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดสุรินทร์ที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูงกว่ามีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำกว่า ในขณะที่เดียวกันผลการวิจัยมีความแตกต่างจากงานวิจัยของ ภาวิณี อ่อนนาค (2541 : 229) ซึ่งศึกษาการดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่า เด็กปฐมวัยที่บิดาและมารดามีระดับการศึกษาสูงกว่ามีพฤติกรรมการปรับตัวดีกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาและมารดามีระดับการศึกษาต่ำกว่า แต่ในขณะเดียวกันผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตติมา วงศ์วัจนกุล(2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กปฐมวัยที่ระดับการศึกษาบิดามารดาแตกต่างกันมีแนวโน้มพฤติกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน และ งานวิจัยของพิศสมัย อรทัย (2540 : 226) ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วสรุปว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีแนวโน้มไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยทั้งเพศชายและเพศหญิง

สำหรับตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวพบว่าผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี อ่อนนาค (2541 : 230) ซึ่งศึกษาการดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนระดับ 5 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน ที่บิดามารดามีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงมีพฤติกรรมการปรับตัว (โดยเฉพาะด้านการสื่อความหมาย) ดีกว่าเด็กที่บิดามารดามีสถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับต่ำกว่า แต่สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ คำพวง ห่อทอง (2548 : 160) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของ บิดามารดา และ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเด็กปฐมวัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันมี พฤติกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุติมา วงศ์วัจนกุล (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยโรงเรียนนานาชาติ และโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปได้ว่า

เด็กปฐมวัยที่ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมการปรับตัว ไม่แตกต่างกัน

การที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัวของเด็กปฐมวัยตามตัวแปรระดับการศึกษา สูงสุดของบิดาหรือมารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การดำรงชีวิต ในสังคมปัจจุบัน มีอัตราครองชีพที่สูงขึ้น บิดามารดาต้องช่วยกันรับภาระในการหารายได้มาดูแล ครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบุตร ยิ่งทำให้ค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้บิดามารดาไม่ว่าระดับการศึกษาใดก็ตาม ต่างก็มีภาระหน้าที่ในการหารายได้มาดูแลครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวที่ว่า จากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่พ่อแม่ต้องทำงานและหาเลี้ยงคร้ว อีกทั้งยังเป็นช่วงของการก่อสร้างสร้างตัว พ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวทำงานคนเดียวไม่ไหว แม่ต้องช่วยทำงานอีกทางหนึ่ง ซึ่งพบว่า กว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิงในเมือง มีภาระในการทำงานช่วยสามีในการหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก ต้องฝากให้ญาติ หรือ พี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแล ซึ่งสามารถเกิดขึ้นกับทุกครอบครัว (ชนิกา ตูจินดา : 181) จากคำกล่าวข้างต้น น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดาซึ่งมีระดับการศึกษา และ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

สำหรับผลการศึกษาที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีการช่วยเหลือตัวเองดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำต้องทำงานอย่างหนักไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูกจึงทำให้ลูกช่วยเหลือตัวเองตั้งแต่อายุน้อยๆ แต่ในขณะที่บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมักจะทุ่มเทความรัก ความเอาใจใส่ต่อลูกมากเลี้ยงดูลูกแบบประคบประหงมไม่ยอมให้ลูกทำอะไร ด้วยเกรงว่าลูกจะได้รับอันตรายรวมถึงการที่จะมีพี่เลี้ยงคอยดูแลช่วยเหลือ ทำให้ทุกอย่างอาจทำให้เด็กมีการปรับตัวด้านการช่วยเหลือตนเองต่ำกว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ

2. ปริมาณการเล่นกับปัจจัยชีวิตสังคม

จากการเปรียบเทียบปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัยตามปัจจัยชีวิตสังคม อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า

2.1 เด็กปฐมวัยเพศชายมีปริมาณการเล่นแตกต่างกับเด็กปฐมวัยเพศหญิงในเกือบทุกรูปแบบโดยผลการวิจัยพบว่า ในด้านความถี่ของการเล่นในแต่ละรูปแบบ เพศชายมีความถี่ของการเล่นสร้าง การออกกำลังกลางแจ้ง การเล่นต่อสู้ และ การเล่นก้าวร้าว มากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เดียวกันเพศหญิงมีความถี่ของการเล่นเชิงศิลปะมากกว่าเพศชาย สำหรับในด้านเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้งพบว่าเพศชายใช้เวลาเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ และ การเล่นต่อสู้ มากกว่าเพศหญิง และ เพศหญิงเองก็ใช้เวลาในการเล่นจินตนาการ และ การเล่นเชิงศิลปะมากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ถ้ากล่าวถึงเวลารวมทั้งหมดที่ใช้เล่นพบว่าเพศชายมีเวลารวมในการเล่นคอมพิวเตอร์ เกมอิเล็กทรอนิกส์ และ เล่นต่อสู้มากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงมีเวลารวมในการเล่นจินตนาการ และการเล่นเชิงศิลปะมากกว่าเพศชาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรานันท์ มนเพ่งพิณีจ (2547 : 78) ซึ่งศึกษาการเล่นของเด็กในวัยเด็กตอนต้นชั้นอนุบาล ปีที่1 ถึง 2 ในจังหวัดนครปฐม พบว่า เด็กชายจะเล่นสร้าง เล่นคอมพิวเตอร์ เล่นต่อสู้ และ เล่นก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง และ เพศหญิงเล่นจินตนาการและเล่นเชิงศิลปะ มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เจนวี (วรานันท์ มนเพ่งพิณีจ. 2547 : 78 ; อ้างอิงจาก Jenvey. 2000 : 2) ที่ศึกษาพบว่าเด็กชาย และ เด็กหญิงมีการเล่นที่แตกต่างกัน โดยที่เด็กชายจะมีการเล่นแบบใช้กำลังต่อสู้มากกว่าเด็กหญิง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลวิส (วรานันท์ มนเพ่งพิณีจ. 2547 : 79 อ้างอิงจาก วิมลลัก สรรคพงษ์ ; 2538 : 25 ; วิมลลัก สรรคพงษ์ อ้างอิงจาก Lewis, 1972) ที่กล่าวว่าเด็กหญิงจะมีพฤติกรรมการเล่นไม่โลดโผนใช้แรงน้อยในขณะที่เด็กชายมีพฤติกรรมที่รุนแรง ชอบเล่นเกี่ยวกับการต่อสู้

ส่วนการเล่นแบบรับสื่อบันเทิง และ การเล่นแบบอื่นๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในด้านปริมาณการเล่น ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าในปัจจุบันนี้สื่อประเภท วิทยุ โทรทัศน์ เป็นสิ่งที่มีสำคัญและเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น เด็กส่วนใหญ่ชอบที่จะดูโทรทัศน์ประเภทการ์ตูน หรือ รายการเด็ก หรือแม้กระทั่งการเข้าวีซีดี หรือ วีดีโอมาชมซึ่งเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวจึงส่งผลให้ปริมาณการเล่นแบบรับสื่อบันเทิงของเด็กชายและเด็กหญิงมีปริมาณไม่แตกต่างกัน

2.2 เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเล่นตามตัวแปรอายุ พบว่าเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุต่างกันมีปริมาณการเล่นไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วเด็กจะเล่นกับกลุ่มเพื่อนที่มีวัยใกล้เคียงกัน ซึ่งจากลักษณะการเล่นที่แบ่งโดย

วารสาร รักวิจัย (2540 : 136) แบ่งการเล่นตามระดับอายุพบว่า ในช่วงที่เด็กอายุ 4 - 6 ปี มีลักษณะการเล่นที่เหมือนกันคือ เด็กจะชอบเล่นด้วยกันเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ในทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของประณต เค้าจิม (2545 : 29 - 31) ได้สรุปลักษณะการเล่นของวัยเด็กตอนต้นพบว่า เด็กที่มีอายุ 4 ปี หรือมากกว่านี้เด็กจะเล่นแบบละครบทบาทสมมุติร่วมกับเพื่อนที่มีอายุใกล้เคียงกัน และในช่วง 4 - 5 ปี เด็กก็จะเล่นเกมกับเพื่อนบ้านที่มีวัยใกล้เคียงกันทำให้เด็กในวัยนี้มีปริมาณการเล่นที่ไม่แตกต่างกันแม้อายุจะต่างกัน

2.3 เด็กปฐมวัยที่ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดาหรือระดับฐานะทาง

เศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันมีปริมาณการเล่นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อ 5 และ 6 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจจะเป็นไปได้ว่า สภาพสังคม เศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้บิดา มารดาของเด็กปฐมวัยต้องเร่งรีบทำงานหาเงินเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ทั้งบิดา หรือ มารดา ที่มีระดับการศึกษาสูงหรือ ต่ำ หรือ แม้กระทั่งครอบครัวที่มีระดับฐานะเศรษฐกิจ สูงหรือ ต่ำต่างก็ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานนอกบ้าน จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะอยู่ดูแล อยู่เล่นกับลูก นอกจากนี้การเล่นบางประเภทอาทิเช่น การเล่นเกมพิวเตอร์ เกมอิเล็กทรอนิกส์ ก็มีราคาที่ถูกลง อีกทั้งไม่จำเป็นต้องเสียเงินครั้งเดียว สามารถที่จะผ่อนชำระได้ จึงทำให้เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน สามารถที่จะซื้อหามาเล่นได้ ส่วนลักษณะการเล่นที่ต้องใช้สถานที่คือ การเล่นออกกำลังกลางแจ้งนั้นผู้วิจัยคาดว่าเนื่องจากในปัจจุบันที่พักอาศัยของแต่ละครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นอาคารพาณิชย์ คอนโดมิเนียม เป็นส่วนใหญ่ในส่วนที่จะเป็นบ้านที่มีบริเวณ หรือ สถานที่ที่ให้เล่นออกกำลังค่อนข้างมีน้อยจึงทำให้เด็กปฐมวัยที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีปริมาณการเล่นไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ลักษณะการเล่นบางชนิด เช่น การเล่นแบบจินตนาการ การเล่นต่อสู้อ การเล่นเกมแบบก้าวร้าว และ การเล่นแบบอื่นๆ ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่มีราคาสูงมาก หรือ อาจจะไม่ต้องใช้อุปกรณ์เลยจึงทำให้การเล่นชนิดดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นและปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ และ หาอำนาจทำนายพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยจากปริมาณการเล่นในแต่ละรูปแบบ พบว่าโดยภาพรวมแล้ว ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นและปริมาณการเล่น ยกเว้น ปริมาณเวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้งของการเล่นแบบจินตนาการพบว่ามีสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเล่นด้านสติปัญญา และ ด้านรวม

ดังนั้นโดยภาพรวมผลการวิจัยนี้แสดงว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการปรับตัว และปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัย อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวระหว่างเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุต่างกัน พบว่าเด็กปฐมวัยมีการปรับตัวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้านตามอายุ ดังนั้นเพื่อให้ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นและพฤติกรรมกรรมการปรับตัวชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวโดย วิเคราะห์แยกตามระดับอายุ ซึ่งเป็นการควบคุมตัวแปรระดับอายุซึ่งพบผลที่น่าสนใจคือ ในช่วงอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี พบว่าความถี่ของการเล่นสร้าง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านรวม และด้านการเคลื่อนไหว และในขณะเดียวกัน ความถี่ของการออกกำลังกายกลางแจ้งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทุกด้านทั้งด้านรวม และ รายด้าน (ตาราง 29 ในภาคผนวก ค) และ ระดับอายุ 5 ปี 1 เดือน - 6ปี พบว่าความถี่ของการเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านรวม และ ด้านสติปัญญา (ตาราง 30 ในภาคผนวก ค)

ผลการวิจัยภาพรวม ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเวลาที่ให้เล่นแต่ละครั้งแบบจินตนาการ กับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวด้านรวม และ ด้านสติปัญญา และ ผลการวิจัยในด้านย่อยที่มีการควบคุมตัวแปรระดับอายุ พบว่า ปริมาณความถี่ของการเล่นสร้าง การเล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง และ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เกมอิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านรวม และ รายด้าน นั้นสามารถอธิบายได้ 2 แนวทาง คือ การที่เด็กมีการปรับตัวที่ดีได้เป็นผลมาจากการที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการโดยการเล่นตามรูปแบบดังกล่าว หรือ ในอีกแนวทางหนึ่งมีความเป็นไปได้ว่า เด็กที่มีการปรับตัวดีเป็นเด็กที่ชอบเล่นตามรูปแบบดังกล่าว อย่างไรก็ตามหลักฐานการวิจัยที่สนับสนุนความเป็นไปได้ว่า การที่เด็กมีการปรับตัวดีนั้น มาจากการที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการโดยการเล่นกล่าวคืองานวิจัยของจิตพรรณ ทองคำ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และ ความสามารถทางภาษาของเด็ก พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นมีความสามารถทางภาษาดีกว่าการเล่นบทบาทสมมติปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากงานวิจัยของ สุกัญญา ศิลประสาธ. (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติพบว่านักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศรัทธา เทียงเจริญ. (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติก่อนและหลังเรียน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การเล่นที่เด็กได้สมมติตนเองเป็นบุคคลต่างๆ เช่น ครู หมอพยาบาล ตำรวจ ฯลฯ ทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาท และ หน้าที่ของบุคคลต่างๆเป็นการสร้างจินตนาการในงานและ เป็นการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต (สุชา จันทรโสม, 2543 : 81-88) สำหรับในช่วงเวลา 4 ปี 1 เดือน – 5 ปีที่ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นสร้าง และ การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง กับการปรับตัวนั้น เนื่องจากว่าเป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีพัฒนาการด้านสังคม โดยการที่เด็กสามารถเล่นร่วมกับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งการปรับตัว ดังนั้นการเล่นออกกำลังกลางแจ้ง หรือ การเล่นสร้างก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีการปรับตัวที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นรูปแบบดังกล่าวส่วนใหญ่แล้วเด็กจะเล่นเป็นกลุ่มซึ่งจะเป็นการช่วยให้เด็กรู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวัญตา แต่พงษ์สิริธ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครุมีปฏิสัมพันธ์และแบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครุมีปฏิสัมพันธ์มีความสามารถในการแก้ปัญหา สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นน้ำ เล่นทราย แบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิชา แสงบรรเจิดศิลป์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงการเล่นมุมไม้บล็อกเพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นมุมไม้บล็อกแบบเต็มรูปแบบมีความสามารถทางสติปัญญาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมไม้บล็อกแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับในช่วงอายุ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปีที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของการเล่นคอมพิวเตอร์ และ เกมอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องมาจากในปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์ ได้เข้ามามีบทบาทต่อสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากมีราคาที่ไม่แพงสามารถหาซื้อได้ง่าย อีกเป็นกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ครอบครัว นอกจากนี้ในช่วง 5 ปี 1 เดือน – 6 ปีเป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้ได้เร็ว สนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งรอบตัว อีกทั้งการเล่นคอมพิวเตอร์ยังมีโปรแกรมที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ให้เลือกเป็นจำนวนมาก ซึ่งโปรแกรมต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งหนึ่งที่จะเป็นตัวช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาสติปัญญาอีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำพวง ห่อทอง (2548 : 140) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาและพฤติกรรมปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานครที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ มีพฤติกรรมปรับตัวด้านรวมและรายด้านสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ในงานวิจัยของ คำพวง ห่อทอง (2548 : 141) ก็ยังพบว่าเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานครที่มีการเล่นวิดีโอเกม

ซึ่งเป็นรูปแบบการเล่นเดียวกับคอมพิวเตอร์ พบว่าเด็กมีปฐมวัยมีพฤติกรรมการเล่นปรับตัวด้านสติปัญญาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ไม่เล่นวิดีโอเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแล้วพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง เวลาที่ใช้เล่นแต่ละครั้งของการเล่นแบบจินตนาการ และ พฤติกรรมการเล่นปรับตัวด้านสติปัญญา และ ด้านรวม ดังนั้นบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมให้เด็กได้ใช้เวลาในการเล่นแบบจินตนาการมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นช่วงที่เด็กทำการบ้านเสร็จแล้ว หรือ ในช่วงวันหยุดซึ่งเป็นเวลาสำหรับครอบครัว เนื่องจากการเล่นแบบจินตนาการนั้นสามารถนำมาเป็นกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวได้ ยกตัวอย่างเช่น การให้บทบาทสมมุติโดยการเล่นเป็นคณบดีของแล้วให้พ่อแม่เล่นเป็นลูกค้ามาซื้อของ นอกจากจะทำให้เกิดความสุขสนทนากันแล้ว ยังก่อให้เกิดการพัฒนาทางความคิด และทักษะทางปัญญาอีกด้วย

2. จากผลการวิจัยที่วิเคราะห์เพิ่มเติมในระดับอายุ 4ปี 1 เดือน – 5 ปี พบว่า ความถี่ของการเล่นออกกำลังกลางแจ้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเล่นปรับตัวทุกด้าน ทั้งด้านรวม และ รายด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเด็กเล่นนอกร้าน บ่อยครั้งมีการปรับตัวที่ดี ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองน่าจะส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างภายหลังจากที่เด็กได้ทำการบ้าน ในช่วงก่อนหรือหลังรับประทานอาหารเย็น ให้เด็กได้ออกกำลังนอกร้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถร่วมกันภายในครอบครัว อีกทั้งก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว นอกจากนี้ยังเป็นการสอนให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคมกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นการให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องของการปรับตัวต่อไปในอนาคต สำหรับสถานที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมนั้นก็อยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นสนามเด็กเล่น หรือ สวนสาธารณะที่มักจะพบว่ามีครอบครัวพาเด็กมาเล่น หรือ มาออกกำลังกายอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นในการเล่นของเด็กพ่อแม่ผู้ปกครองเองควรที่จะดูแลเด็กให้อยู่ในสายตา เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดกับเด็กได้

3. ในช่วงอายุ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปี พบว่า ความถี่ของการเล่นคอมพิวเตอร์ และเกมอิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมการเล่นปรับตัวด้านรวม และ ด้านสติปัญญา สำหรับการเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ในเด็กอายุ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปี นั้นพบว่า การเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์ กลับมีปริมาณการเล่นที่น้อย พบว่ามีการเล่นไม่ถึง 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งจากตรงจุดนี้น่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ปกครองได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการเล่นคอมพิวเตอร์ เกมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งน่าจะมีการส่งเสริมให้เด็กได้เล่นมากขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองเองก็จำเป็นต้องดูแลในด้านการจัดการเวลา รวมถึงลักษณะเกม โปรแกรมต่างๆ ให้มีความเหมาะสม

ต่อเด็ก รวมถึงการมีส่วนร่วมของบิดามารดาก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการ และ การปรับตัวที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย และ จิตใจต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อจำกัดทางด้านเวลาจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยฝากแบบสอบถามผ่านครูประจำชั้นไปยังผู้ปกครอง ซึ่งในการตอบแบบสอบถามนั้นพบว่า บิดา มารดา บางท่านยังมีข้อสับสนในลักษณะของการเล่นของเด็ก เนื่องจากว่าลักษณะการเล่นบางประเภทมีลักษณะคล้ายคลึงกันทำให้บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองเกิดความไม่มั่นใจไม่สามารถแบ่งแยกประเภทได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรมีโอกาสในการพูดคุย สัมภาษณ์ บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองของเด็ก เพื่อไม่ให้ผู้ปกครองเกิดความสับสนได้

2. จากการเก็บข้อมูลนั้น บิดามารดาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามว่ามีจำนวนข้อมากเกินไป โดยเฉพาะแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีทั้งหมด 147 ข้อ ทำให้แบบสอบถามบางฉบับไม่สมบูรณ์ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาตัดทอนข้อคำถามในแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวแต่ละด้านให้มีจำนวนน้อยลงแต่ยังคงครอบคลุมเนื้อหามากที่สุด และ มีการตรวจสอบคุณภาพให้แน่ใจว่าไม่ด้อยกว่าเดิม

3. งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นกับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ซึ่งพบผลที่ไม่ชัดเจนทั้งนี้ เพราะอิทธิพลการเล่นอาจยังต้องใช้เวลาในการส่งผล ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลของการเล่นต่อการปรับตัวอย่างชัดเจนจึงควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่นของเด็กปฐมวัยกับพฤติกรรมการปรับตัวซ้ำอีกครั้ง โดยศึกษาความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเด็กในวัยถัดไป เช่น วัยเด็กตอนต้น เป็นต้น

4. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรปัจจัยชีวสังคม ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อปริมาณการเล่น เพิ่มเติม เช่น จำนวนบุตรหรือสมาชิกในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). "การใช้การเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย," ใน วารสาร การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ขจิตพรรณ ทองคำ. (2536). การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผล ต่อการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- ขวัญตา แต่งพงษ์โสรัต. (2544). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยใน กิจกรรมการเล่นน้ำ เล่นทรายแบบครุมีปฏิสัมพันธ์และแบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์ ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- คณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องเล่นของเด็ก. (2534). เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ.
- คำพวง ห่อทอง. (2548). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเล่นส่งเสริมการเล่นของบิดา มารดา และ พฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในเขตกรุงเทพมหานครกับ จังหวัดสุรินทร์. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- จินตนา เนียมเปีย. (2522). พัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของ ประโยคของเด็กวัยก่อนเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ กีนาวงศ์. (2534). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ชนิกา ตู่จินดา. (2545, มีนาคม). หนังสือบันทึกคุณแม่ คอลัมน์ interview. หน้า 181 ฉบับที่ 104.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2545). เอกสารการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย: กิจกรรมที่ขาดเสียมิได้ในการเสนอเค้าโครงการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. (2535). การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ดวงพร สถาปนกุล. (2545). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.*
- ทวีพร ณ.นคร. (2533). *การศึกษาการเล่นการเล่่นสรรค์สร้างกลางแจ้งแบบอิสระกบแบบกึ่งชี้แนะที่มีผลต่อความสามารถในการสังเกต และ การจำแนกของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.*
- ทิตนา แชมมณี. (2537, มกราคม – มีนาคม). "การเล่นกับการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กไทยในชนบท," *วารสารครุศาสตร์. 22(3).*
- นฤมล ปิ่นดอนทอง. (2544). *การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมสร้างมโนทัศน์ด้านจำนวน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.*
- ณัฐพร พงษ์สิงห์. (2539). *พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.*
- เบญจมาศ วิไล. (2544). *การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบการประเมินสภาพจริง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.*
- ประณต เค้าฉิม. (2545). *เด็กกับพัฒนาการทางด้านสังคม. เอกสารประกอบการเรียน วิชาจิตวิทยาเด็ก ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายสำเนา.*
- ประไพจิตร สุขสวัสดิ์. (2535). *พัฒนาการด้านการรับรู้ขนาดวัตถุของเด็กก่อนวัยเรียน ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.*
- ประภาพรณ สุวรรณสุข. (2525). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ : รุ่งพิมพ์ การพิมพ์.*

- ปราณี ศักดิ์ภรณ์. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของบิดามารดาเกี่ยวกับการเล่นของบุตรวัย 2 - 4 ปี*. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลและครอบครัว). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี ผลโยธิน. 2540, กุมภาพันธ์). "การเล่นกับภาษาแบบธรรมชาติ," *วารสารการศึกษา กทม.* 20(5) : 21 - 24.
- พิศสมัย อรทัย. (2540). *การสร้างแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- พิศสมัย อรทัย. (2540). *คู่มือการใช้แบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ.
- ภรณ์ ศุภรัตน์. (2535). *การเล่นของเด็ก*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภรณ์ ศุภรัตน์. (2540, มกราคม). "เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 43 - 51.
- ภาวิณี ช่ออนาค. (2541). *การดัดแปลงแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัว VABS สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- เยาวพรรณ ทิมทอง. (2535). *การพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษามิติสัมพันธ์* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- วิศิษฐ์ หล้าหา. (2546) 1 มกราคม). "เล่น "ของเล่น" เล่นอย่างไรรู้คุณค่าและรู้ทันเพื่อพัฒนาการเต็มร้อย," ใน *วารสารแม่และเด็ก*. 25(37) : 108-115.
- รัตนวดี รอดภิรมย์. (2533). *การศึกษาพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- รักตวรรณ ศิริดาพร. (2532). *ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทักษะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.

- ราชบัณฑิตสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน. (2531). *พื้นถิ่นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2540). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.
- วราพันธ์ มนเพ่งพิณีจ. (2547). *การศึกษาการเล่นของเด็กในวัยเด็กตอนต้นชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง 2 ในจังหวัดนครปฐม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายสำเนา.
- วราลี โกศัย. (2540). *ผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- วาสนา บุญจันทร์. (2539). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- วิจิตรา เอื้อจิตราเจริญ. (2529). *ผลของการเล่นตามสถานการณ์ที่มีต่อพัฒนาการทางด้อยค่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ด้อยทักษะทางด้อยค่า*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิภาพร มาพบสุข. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิภาวี สติรังกูร. (2546). *การศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กแรกเกิด - 5 ปี ในโรงพยาบาลศิริราช*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วิมลลัก สรรคพงษ์. (2538). *ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ ที่มีความสนใจในการเลือกของเล่นชนิดบ่งบอกเพศผู้เล่นของวัยอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วีรพงศ์ บุญประจักษ์. (2545). *การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรัญ ตติยาภิตติ. (2544). *การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อของเล่น*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.

- ศรีสมวงศ์ วรณศิลป์ และคณะ. (2520). *การเล่นของเด็ก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเซชม.
- ศรัทธา เทียงเจริญ. (2541). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ*. รายงานการวิจัย กศม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สมชาย บ้านไร่. (2541). *ความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายวริน จินวุฒิ. (2541). *การศึกษาบทบาทของบิดา บทบาทของมารดาในฐานะตัวทำนายพฤติกรรม การปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- สินีนารถ นรินทรสรรค์ดี. (2539). *การศึกษาการเล่นของเด็กในกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา ศิลประสาท. (2544). *การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ*. สารนิพนธ์ ศศม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- สุชา จันทรเอม. (2543). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดา ชันไพศาลศิลป์. (2543). *การเปรียบเทียบการเลือกของเล่นของเด็กชายอายุ 5 ปีที่พ่อแม่มีบทบาททางเพศต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาทิพย์ ภูพานิช. (2536). *การศึกษากิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถในการรับรู้ และ เข้าใจทัศนะผู้อื่นของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- สุดิมา วงศ์วีจันกุล. (2546). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมปรับตัวของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- สุวดี ศรีเลณวัติ. (2534). *จิตวิทยากับพยาบาลผู้ป่วยเด็ก*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อัมพร โอตระกูล. (2544). *สุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

- อนงค์ แสงเงิน. (2533). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการ
เล่นสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถามและการเล่นสรรค์สร้างแบบไม่ใช้คำถาม.*
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- อิชยา แสงบรรเจิดศิลป์. (2538). *การเล่นมุมไม้บล็อกเพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา
ของเด็กปฐมวัย.* ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- "องศา ร้อย เล่น...นี่มีความหมาย," ใน *วารสารแม่และเด็ก*. ปีที่ 23 ฉบับที่ 337 มี.ค. 2543
หน้า 35-37
- อารมณั ทักซิณ. (2526). *เปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มี
การเล่นแตกต่างกัน.* ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Cookahn, Kathleen ; Fantuzzo, John, Mendez, Julia. (2000, September). *Preschool peer
interactions and readiness to learn : relationships between classroom peer
play and learning behaviors and conduct.* Journal of education psychology.
Volume 92. Number 3 p. 458-465.
- Fantuzzo, John w. ; mcwayne, christy. (2002, March). *The Relationship between per-
play interactions in the family context and dimensions of school readiness for
low-income preschool children.* Journal of education psychology. Volume 924
Number 1 p. 79-87.
- Fewell,RebeccaR.,Ogura,Tamiko and Notari-Syverson,Angela. (1997, Spring) *The
Relationship Between Play and Communication Skills in Young Children with
Down Syndrome.* Early Childhood Spacial Education.Volume 17: p.103-18.
- Hurlock,E.B. (1978). *Child Development.* 6th ed. Tokyo: McGrew-Hill International Book
Company.
- Irvin,Gail Margaret. (1989). *The Social Behavior of Primary School Children and The
Relationship of Preschool Experience Versus No Preschool Experience on
This Behavior.* Dissertation Abstract International. AAI 8922758 .

- Jeff Sigafoos, Donna Roberts-Pennell and Diane Graves. (1997). *Longitudinal Assessment of Play and Adaptive Behavior in Young Children with Developmental Disabilities*. *Dissertation Abstract International*.
- Massey, Marilyn S. (1998, October). *Early Childhood Violence Prevention*. *Education Resources Information Center*.
- Tietz, Julie Ann. (1998, September). *Gender Segregation in Early Childhood : A Test of The Play Style Compatibility Hypothesis (Boy ,Girl)*. *ProQuest - Dissertation Abstracts*. DAI-B 59/03 , p.1395.
- Vickii and Heidi Jenvey. (2000). *Australian Children's Play And Toy Preferences 1989-2000*. Monash University Australia: copy.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ. ประณต เค้าจิม
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์ สุพรรณิ นามวงศ์
อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนอนุบาลจตุพร
3. อาจารย์ นัฐรักษ์ หลิวสุวรรณ
อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนอนุบาลจตุพร
4. อาจารย์ ชลาลัย ทศพิทักษ์กุล
อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวรรณสว่างจิต
5. อาจารย์ สุทธิดา สุทธิ
อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
6. อาจารย์ ชนินันท์ ศักดิ์วิทย์
อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ที่ ศธ 0519.12/๒๙๙๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนแสงอรุณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นายธรรมบุญ สุนทรพจน์โสภณ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่นและพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย โรงเรียนแสงอรุณ กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์นิยะดา จิตต์จรัส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ตอบแบบสอบถามรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบแบบวัดพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย ในระหว่างเดือนธันวาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นายธรรมบุญ สุนทรพจน์โสภณ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 06-9071097

ภาคผนวก ค

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเล่น และพฤติกรรมการปรับตัว
จากการควบคุมตัวแปรระดับอายุ

ตาราง 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นสร้าง และ การเล่นออกกำลัง กลางแจ้ง พฤติกรรมการปรับตัวด้านรวมและรายด้าน ในเด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุ 4 ปี 1 เดือน - 5 ปี

พฤติกรรมการปรับตัว	ความถี่ของการเล่น	
	การเล่นสร้าง	การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง
ด้านการช่วยเหลือตัวเอง	.147 (.274)	.328* (.014)
ด้านการเคลื่อนไหว	.367* (.005)	.421* (.001)
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	.197 (.143)	.364* (.006)
ด้านสติปัญญา	.226 (.091)	.294* (.029)
ด้านรวม	.264* (.048)	.374* (.005)

จากตาราง 26 พบว่า ความถี่ของการเล่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวด้านรวม และด้านการเคลื่อนไหว และในขณะเดียวกัน การเล่นออกกำลังกลางแจ้งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับตัวทุกด้านทั้งด้านรวม และรายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการช่วยเหลือตัวเอง ด้านการเคลื่อนไหว ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และ ด้านสติปัญญา

ตาราง 27 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นคอมพิวเตอร์ และ เกมอิเล็กทรอนิกส์ กับ พฤติกรรมการปรับตัวด้านรวมและรายด้าน ในเด็กปฐมวัยที่มีระดับ อายุ 5 ปี 1 เดือน – 6 ปี

พฤติกรรมการปรับตัว	ความถี่ของการเล่น คอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์
ด้านการช่วยเหลือตัวเอง	.103 (.321)
ด้านการเคลื่อนไหว	.183 (.077)
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	.104 (.320)
ด้านสติปัญญา	.226* (.030)
ด้านรวม	.213* (.040)

จากตาราง 27 พบว่า ความถี่ของการเล่นคอมพิวเตอร์และเกมอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการปรับตัวด้านรวมและด้านสติปัญญา

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
แบบสอบถามรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย
และแบบวัดพฤติกรรมกำรปรับตัว

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของเด็กปฐมวัย และ บิดา หรือ มารดาของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของเด็กปฐมวัย และ บิดา หรือ มารดาของเด็กปฐมวัย

วิธีการตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ชื่อ – นามสกุล.....

เพศ ชาย หญิง

ระดับชั้น.....

อายุ 3 ปี 1 เดือน – 4 ปี

4 ปี 1 เดือน – 5 ปี

5 ปี 1 เดือน – 6 ปี

ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา หรือ มารดา

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา

ระดับอนุปริญญา

ระดับปริญญาตรี

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตามการรับรู้ของท่าน

ฐานะไม่ดี

ฐานะไม่ค่อยดี

ฐานะปานกลาง

ฐานะดี

ฐานะดีมาก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามรูปแบบการเล่นของเด็กปฐมวัย

โปรดตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อเป็น 2 กรณีดังนี้

1. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาลูกของท่านได้เล่นตามลักษณะที่ระบุบ่อยครั้งเพียงใด
2. ถ้าเล่น โดยเฉลี่ยเล่นครั้งละกี่นาที

ข้อ ที่	ลักษณะการเล่น	1. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาลูกของท่านได้เล่นตาม ลักษณะที่ระบุบ่อยครั้งเพียงใด					2. ถ้าเล่น โดย เฉลี่ยเล่นครั้ง ละกี่นาที
		ไม่เคย ปฏิบัติ	สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 4-5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	จำนวนนาที โดยเฉลี่ย ต่อครั้ง
1.	เล่นแบบจินตนาการ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้ จินตนาการ และความคิด สร้างสรรค์ โดยเด็กจะแสดง ออกโดยการเล่นบทบาท สมมุติทางสังคม เช่น เล่น ตำรวจจับผู้ร้าย, เล่นเป็นหมอรักษาคนไข้, เล่นขายของ, เล่นเป็นพ่อแม่ ลูก เล่นละคร, เล่นตุ๊กตา, เล่นเป็นดารา เล่นเป็นนัก ร้อง หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ						
2.	การเล่นสร้าง หมายถึง การที่เด็กนำวัสดุ หรือสิ่งของที่เขาค้นพบ มาส ร้างเป็นสิ่งของตามความคิด และตามแบบฉบับของเขา เอง เช่น เล่นเลโก้ เล่นบล็อก เล่นต่อตัวต่อ หรือเล่นแบบ อื่นๆ โปรดระบุ						

ข้อ ที่	ลักษณะการเล่น	1. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาลูกของท่านได้เล่นตาม ลักษณะที่ระบุบ่อยครั้งเพียงใด					2. ถ้าเล่น โดย เฉลี่ยเล่นครั้ง ละกี่นาที
		ไม่เคย ปฏิบัติ	สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 4-5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	จำนวนนาที โดยเฉลี่ย ต่อครั้ง
3.	เล่นแบบรับสื่อ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้ โลตทัศน์ เช่น ดูโทรทัศน์, ฟัง วิทยุ, ฟังเพลงจากซีดี เทปดูวี ดีโอ, ดูซีดีหนัง, ดูซีดีการ์ตูน, ดูซีดีคอนเสิร์ต, อ่านหนังสือ การ์ตูน, อ่านนิตยสารอ่าน นิทาน, ฟังพ่อแม่เล่านิทาน หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ						
4.	เล่นคอมพิวเตอร์ สื่อ อิ เล็กทรอนิกส์ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้ คอมพิวเตอร์ หรือเกมที่เป็น อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เล่น อินเทอร์เน็ต, เล่นวาดรูปจาก คอม, เล่นเกมคอมพิวเตอร์ หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรด ระบุ.....						
5.	เล่นเกี่ยวกับศิลปะ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้ ศิลปะ เช่น เล่นวาดรูป, เล่น ระบายสี เล่นปั้นดินน้ำมัน, เล่นพับกระดาษ, เล่นพับผ้า, เล่นร้องเพลง, เล่นดนตรี หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรด ระบุ.....						

ข้อ ที่	ลักษณะการเล่น	1. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาลูกของท่านได้เล่นตาม ลักษณะที่ระบุบ่อยครั้งเพียงใด					2. ถ้าเล่น โดย เฉลี่ยเล่นครั้ง ละกี่นาที
		ไม่เคย ปฏิบัติ	สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 4-5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	จำนวนนาที โดยเฉลี่ย ต่อครั้ง
6.	เล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง หมายถึง การเล่นนอกบ้านหรือนอกอาคารเรียน เช่น เล่นกีฬา เช่น วายน้ำ เตะฟุตบอล, วิ่งแข่ง เล่นสเก็ต (รองเท้าที่มีล้อเลื่อน), วิ่งเล่น, วิ่งไล่จับ, เล่นม้าหมุน, เล่นสนามเด็กเล่น, เล่นชิงช้า หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ.....						
7.	การเล่นต่อสู้ หมายถึง การเล่นที่ต้องใช้กำลังในการต่อสู้กัน เช่น การเล่นมวยปล้ำ, การเล่นเกมดัดพืดเหวี่ยง, เล่นฟันดาบ, เล่นต่อสู้กับเพื่อน หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ.....						
8.	เล่นแบบก้าวร้าว หมายถึง การเล่นที่เป็นการรุกรานก่อความไม่สบายใจไม่ว่าจะเป็นการแกล้ง การขู่ การแหย่ หรือการทำร้าย เช่น แกล้งเพื่อน, แกล้งน้อง, แกล้งที่เล่นปืน หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ.....						

ข้อ ที่	ลักษณะการเล่น	1. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาลูกของท่านได้เล่นตาม ลักษณะที่ระบุบ่อยครั้งเพียงใด					2. ถ้าเล่น โดย เฉลี่ยเล่นครั้ง ละกี่นาที
		ไม่เคย ปฏิบัติ	สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ ละ 4-5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	จำนวนนาที โดยเฉลี่ย ต่อครั้ง
9.	เล่นแบบอื่นๆ หมายถึง การเล่นนอกเหนือ จากที่กล่าวมา เช่น ทำการ บ้าน, เล่นกับสัตว์เลี้ยง, ปลูก ต้นไม้, รดน้ำต้นไม้, ทำงาน บ้าน, เล่นต่อจิ๊กซอ, เล่นเกม เศรษฐี หรือเล่นแบบอื่นๆ โปรดระบุ.....						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

แบบสอบถามนี้ ต้องการให้ท่านประเมินพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในปกครองของท่าน ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อไม่มีคำตอบถูกผิด เพราะเด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ ได้ต่างกัน ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุดก็คือ คำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมจริงของเด็ก ขอความกรุณาท่านตอบทุกข้อ ซึ่งท่านอาจใช้ความทรงจำของท่านหรือลองให้เด็กทำพฤติกรรมต่างๆ ตามข้อคำถามและกรุณาอย่าตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กด้อยกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง การประเมินที่ตรงกับความเป็นจริงของเด็กจะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประเมิน

วิธีการตอบแบบสอบถาม

โปรดอ่านและตอบคำถามแต่ละข้อ ดังนี้

1. กรณีที่เด็กทำพฤติกรรมนั้นได้ ให้ขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง "ทำได้"

ดังตัวอย่างข้อ 1, 2 และ 3

2. กรณีที่เด็กทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้ ให้ขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง "ทำไม่ได้" และโปรดระบุเหตุผลที่เด็กของท่านกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ไม่ได้ หรือคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กที่ท่านต้องการชี้แจงให้ทราบลงในช่อง "เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม" ด้วย

ดังตัวอย่างข้อ 4, 5 และ 6

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
11	การช่วยเหลือตนเอง ดื่มน้ำจากแก้วได้เองโดยไม่หก ✓
22	ใช้ช้อนตักกินอาหารกินเอง(โดยไม่หก) ✓
33	รินน้ำดื่มจากเหยือกน้ำหรือขวดน้ำใส่แก้ว โดยไม่ต้องช่วยและน้ำไม่หก ✓
44	ไม่ปัสสาวะรดที่นอนตอนกลางคืน ✓	ปัสสาวะรดที่นอนตอนกลางคืน
5	ติดกระดุมเสื้อผ่าหน้าได้อย่างถูกต้อง ✓	เด็กยังเล็ก

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
6	เลือกเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ให้เหมาะสมกับโอกาสหรือสภาพการณ์ได้เอง เช่น เสื้อผ้าสำหรับอยู่บ้าน เสื้อผ้าสำหรับใส่ไปเที่ยว เสื้อผ้าสำหรับใส่ไปโรงเรียน✓	ไม่เคยสอนให้เด็กทำเอง

แบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
1.	การช่วยเหลือตนเอง ดื่มน้ำจากแก้วได้เองโดยไม่หก
2.	ใช้ช้อนตักกินอาหารกินเอง(โดยไม่หก)
3.	ใช้ส้อมจิ้มอาหาร ขนม หรือผลไม้กินได้เอง (โดยอาหารไม่หล่น)
4.	รินน้ำดื่มจากเหยือกน้ำหรือขวดน้ำใส่แก้ว โดยไม่ต้องช่วยและน้ำไม่หก
5.	อุจจาระในห้องส้วมพร้อมชำระล้าง และราดส้วม ด้วยตนเอง
6.	ไม่ปัสสาวะรดที่นอนตอนกลางคืน
7.	สวมกางเกงเอวยางยืดได้เองอย่างถูกต้อง
8.	แกะกระดุมเสื้อผ้าหน้าได้เอง
9.	ติดกระดุมเสื้อผ้าหน้าได้เองอย่างถูกต้อง
10.	รูดซิปกางเกงหรือกระโปรงขึ้น - ลงได้เอง
11.	ติดตะขอกางเกงหรือกระโปรงได้เอง
12.	ถอดกางเกงมีซิปได้เอง
13.	สวมกางเกงมีซิปได้เองอย่างถูกต้อง

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
14.	สวมเสื้อแบบสวมหัวได้เองอย่างถูกต้อง
15.	สวมถุงเท้าได้เอง โดยอาจจะไม่เรียบร้อย
16.	ร้อยเชือกผูกกรองเท้าได้เองอย่างถูกต้อง
17.	ผูกเชือกกรองเท้าเป็นรูปโบว์ได้เอง
18.	แต่งตัวได้เองอย่างสมบูรณ์ โดยต้องสวมกางเกงในและเสื้อผ้าถูกต้อง เช่น ไม่กลับตะเข็บ ด้านหน้า - หลังถูกต้อง ไม่ไพล่ไปข้างใดข้างหนึ่ง รวมทั้งติดตะขอ ติดกระดุมและรัดซิปได้เอง
19.	เลือกเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ให้เหมาะสมกับโอกาสหรือสภาพการณ์ได้เอง เช่น เสื้อผ้าสำหรับอยู่บ้าน เสื้อผ้าสำหรับไปเที่ยว เสื้อผ้าสำหรับใส่ไปโรงเรียน เป็นต้น
20.	อาบน้ำและใช้สบู่ถูตัวพร้อมเช็ดตัวให้แห้งได้เอง
21.	แปรงฟันได้เองโดยไม่ต้องช่วย (บิบบยาและล้างแปรงเอง)
22.	ล้างและเช็ดหน้าให้แห้งได้เอง
23.	ทาแป้งที่ใบหน้า รักแร้ และลำตัวได้เอง
24.	หวีผมได้เอง โดยผมอาจไม่อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย
25.	หวีผมได้เอง และผมอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย
26.	ล้างและเช็ดน้ำมูกได้ โดยไม่ต้องมีคนคอยช่วยเหลือ
27.	ปิดปากและจมูก เวลาไอ หรือ จาม
28.	สระผมได้เอง (โดยใช้แชมพูหรือสบู่สระผม)

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
29.	<u>การเคลื่อนไหว</u> เปิด - ปิดฝาจากเกลียวได้
30.	โยนลูกบอลให้เพื่อนรับได้
31.	ใช้มือรับลูกบอลที่โยนมาจากระยะไกล 10 ฟุตขึ้นไปได้ (วงหรือกระโดดรับก็ได้)
32.	เดินขึ้นบันไดสลับเท้าแบบผู้ใหญ่ได้ (อาจเกาะกำแพงหรือราวบันได)
33.	เดินลงบันไดสลับเท้าแบบผู้ใหญ่ได้ (อาจเกาะกำแพงหรือราวบันได)
34.	เดินขึ้น - ลงบันไดสลับเท้าแบบผู้ใหญ่ได้เอง
35.	วิ่งเปลี่ยนทิศทางและเปลี่ยนความเร็วได้คล่อง
36.	ปีนขึ้น - ลงบนเครื่องเล่นต่างๆ ได้เอง เช่น กระดานหก ชิงช้า เป็นต้น
37.	ปีนขึ้น - ลงบนเครื่องเล่นสูงๆ ได้เอง เช่น บาร์ สำหรับปีนป่าย ต้นไม้ รั้ว ได้โดยไม่ตกหล่น
38.	ยืนขาเดียวนาน 1 นาทีโดยไม่ล้มได้
39.	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า 3 ครั้ง โดยไม่เสียการทรงตัว
40.	ขี่จักรยาน 2 ล้อได้ (มีล้อพยุง)
41.	อ้าและปิดกรรไกรโดยใช้มือเดียวได้
42.	ตัดกระดาษให้ขาดด้วยกรรไกรได้
43.	ตัดกระดาษด้วยกรรไกรตามรอยเส้นได้
44.	ตัดรูปภาพที่ซับซ้อนด้วยกรรไกรได้ (เช่น ตึกตากรดาษ และรูปภาพจากหนังสือ)
45.	ลบกระดาษด้วยยางลบ และกระดาษไม่ขาดได้
46.	ไขแม่กุญแจที่ล็อกอยู่ได้

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
47.	วาดรูปจากความทรงจำได้ (เช่น รูปบ้าน รูปเรือ รูปต้นไม้)
48.	วาดรูปคนโดยมีอวัยวะ 3 อย่างขึ้นไปและอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง
49.	วาดรูปคนโดยมีอวัยวะ 5 อย่างขึ้นไปและอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง
50.	สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล รู้จักใช้วิธีการทำให้ผู้อื่นถูกใจ พอใจ เช่น พุดจา ไพเราะ พยายามช่วยเหลืองานบ้าน เป็นต้น
51.	เข้าเล่น/ร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนได้
52.	บอกได้ว่าชอบเพื่อนคนใดมากกว่าคนใด
53.	บอกได้ถึงความรู้สึกที่ตนเองมี เช่น ชอบ - ไม่ชอบ
54.	เล่นบทบาทสมมติตามลำพัง หรือ ร่วมกับคนอื่นได้
55.	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเล่นโดยไม่ต้องเตือน
56.	ไม่นำของของคนอื่นมาเป็นของตนเอง
57.	รู้จักพูดคุยต่อ เมื่อผู้ใหญ่แนะนำให้รู้จักกับคนแปลกหน้า
58.	รู้จักกล่าวคำ "สวัสดี" หรือคำทักทายต่อเพื่อนๆ หรือบุคคลอื่น
59.	รู้จักจำแนกลักษณะของบุคคล เช่น อ้วน ผอม ดำ ขาว เตี้ย สูง เป็นต้น
60.	ทำตามกฎ กติกา ของการเล่นได้อย่างถูกต้อง
61.	รู้จักชวนเพื่อนที่เล่นด้วยกันเป็นประจำทำกิจกรรมอื่นได้ เช่น ทำการบ้าน ดูทีวี เล่นเกมต่างๆ เป็นต้น

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
62.	รู้จักขอออกไปเล่นนอกบ้าน บริเวณใกล้เคียง
63.	รู้จักแสดงความรัก ความสงสาร และ/หรือ ความช่วยเหลือต่อเด็กที่เล็กกว่า
64.	ทำให้ผู้อื่นเพลิดเพลินด้วยท่าทางและคำพูดได้
65.	กล่าวคำ "ขอโทษ" ด้วยตนเองเมื่อทำผิดโดยไม่เจตนา
66.	ไม่พูดคำหยาบคายต่อผู้อื่นเมื่อโกรธหรือไม่พอใจ
67.	นำของไปคืนผู้อื่นโดยไม่ต้องเตือน
68.	กล่าวคำ "ขอบคุณ" เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น
69.	สามารถทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ และ/หรือ ช่วยผู้ใหญ่ทำงานได้เมื่อถูกขอร้อง
70.	ช่วยผู้ใหญ่ทำงานบ้านได้โดยไม่ต้องขอร้อง
71.	ทำตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนได้ เช่น แต่งกายถูกระเบียบ การทำความเคารพครู เป็นต้น
72.	ทำตามกฎของชุมชนได้ เช่น ไม่ทิ้งขยะตามถนน ไม่ทำลายของสาธารณะ เป็นต้น
73.	คิด หรือทำ หรือเก็บเงินของตนเองซื้อของขวัญเล็กๆน้อยๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัวด้วยตนเองได้
74.	รู้จักบอกเลิกการทำกิจกรรมกับเพื่อนได้เหมาะสม เช่น "วันหลังเล่นด้วยกันใหม่นะ" "วันนี้พอแค่นี้ก่อนนะ" เป็นต้น

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
75.	<u>สติปัญญา/การสื่อสาร</u> - การแสดงออก พูดประโยคสั้นๆ มีประธาน กิริยา และกรรมได้ เช่น ตึกตาทานขนม ปีกจะตีแมว เป็นต้น
76.	พูดคำศัพท์ (ภาษาไทย) ที่รู้จัก ได้อย่างน้อย 50 คำขึ้นไป แม้จะออกเสียงไม่ชัดเจน
77.	ใช้สรรพนามแทนตัว เช่น เรา เค้า เขา ฉัน แทนการใช้ชื่อได้
78.	เรียก/บอกชื่อจริงหรือชื่อเล่นของพี่น้องหรือกลุ่มเพื่อนได้
79.	ตั้งคำถามที่ขึ้นด้วยคำว่า "ใคร" "อะไร" "ที่ไหน" "ทำไม" และ "เมื่อไหร่" ได้อย่างน้อย 3 คำ
80.	พูดคำศัพท์ (ภาษาไทย) ที่รู้จักได้อย่างน้อย 100 คำขึ้นไป แม้จะออกเสียงไม่ชัด
81.	พูดได้อย่างชัดด้วยชัดคำ
82.	พูดเป็นประโยคที่ประกอบด้วยคำตั้งแต่ 6 - 7 คำขึ้นไป โดยต้องพยายามพูดด้วยตนเอง แม้ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ หรือการออกเสียง
83.	บอกหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ เช่น ตา ใจ ตู หู ใจ ฟัง จมูกดมกลิ่น เป็นต้น
84.	บอกชื่อย - ขวา ของตนเองได้
85.	ใช้คำว่า "แต่" และคำว่า "หรือ" ในประโยคหรือวลีที่พูดได้ เช่น ปีกจะอ่านหนังสือ หรือดูทีวี จมอยากไปแต่เน็ดอยากอยู่ที่นี่ เป็นต้น
86.	บอกชื่อ - สกุล ของบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูได้

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้ หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
87.	บอกค่าของเหรียญชนิดต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น เหรียญ 10 บาทมีค่ามากกว่าเหรียญ 5 บาท เหรียญ 5 บาทมีค่ามากกว่าเหรียญ 1 บาท เหรียญ 1 บาทมีค่ามากกว่าเหรียญ 50 สตางค์ และเหรียญ 50 สตางค์มีค่ามากกว่าเหรียญสลึง เป็นต้น
88.	เรียกวันต่างๆ ใน 1 สัปดาห์ (หรืออาทิตย์) ตามลำดับได้
89.	นับ 1 – 10 ตามลำดับได้
90.	บอกวัน เดือน ปี เกิดของตนเองได้
91.	บอกอายุจริงตามปฏิทินของตนเองได้
92.	เล่านิทาน เรื่องตลก เรื่องหนึ่ง ละครในทีวีได้ เด็กต้องเล่าว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีอะไรเกิดขึ้น และเรื่องจบลงอย่างไร ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดมาก หรือเล่าได้ตามลำดับเหตุการณ์ที่ถูกต้อง แต่ต้องมีเนื้อหาพื้นฐานของเรื่องอยู่
93.	เล่าประสบการณ์โดยบอกถึงรายละเอียดได้เมื่อถาม(สิ่งสำคัญคือ เนื้อหาที่เด็กเล่าไม่ใช่หลักไวยากรณ์ หรือการออกเสียง)
94.	บอกรูปร่างสิ่งของ หรือ วัตถุที่มีรูปทรงเรขาคณิตพื้นฐานได้ เช่น ดวงอาทิตย์เป็นรูปวงกลม กล้องเป็นรูปสี่เหลี่ยม หลังคาบ้านเป็นรูปสามเหลี่ยม เป็นต้น
95.	สามารถลำดับขนาดของวัตถุใหญ่ กลาง เล็ก ได้
96.	สามารถบอกความใกล้ - ไกลของวัตถุ หรือสิ่งของได้

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
97.	บอกว่าสิ่งของใดหนัก – เบากว่ากันได้อย่างถูกต้อง
98.	สามารถบอกความมาก – น้อยของสิ่งของได้อย่างถูกต้อง
99.	สามารถบอกความสูง – ต่ำของวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกต้อง
100.	สามารถอธิบายความคิดเห็นหรือสิ่งที่พูดให้ชัดเจนขึ้นได้ เมื่อมีคนไม่เข้าใจในสิ่งที่เด็กพูด โดยใช้คำพูดใหม่ๆ หลายๆ อย่าง มาอธิบาย เช่น ดินเป็นคนดี คือว่า ไม่ดีอ กินข้าวหมด ไม่แก้งเพื่อน เป็นต้น
101.	บอกค่าของแรงค์ชนิดต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น แรงค์พันมีค่ามากกว่าแรงค์ห้าร้อย แรงค์ร้อยมีค่ามากกว่าแรงค์ห้าสิบ แรงค์ห้าสิบบาทมีค่ามากกว่าแรงค์ยี่สิบ เป็นต้น
102.	บอกความแตกต่างของกลิ่นได้ เช่น กลิ่นดอกไม้ กลิ่นอาหาร กลิ่นขนม เป็นต้น
103.	บอกชื่อเดือนในรอบปี เรียงตามลำดับได้
104.	บอกเวลาเป็นชั่วโมงได้
105.	อธิบายทิศทางที่ซับซ้อนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เช่น บอกทางที่จะไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เป็นต้น
106.	บอกเบอร์โทรศัพท์ที่บ้านได้
107.	บอกที่อยู่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง ทั้งบ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัด

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
108.	- การรับรู้ ตอบคำถามที่ขึ้นต้นด้วย "ใคร" "อะไร" "ที่ไหน" "ทำไม" และ "เมื่อไหร่" ได้อย่างน้อย 3 คำ
109.	ตั้งใจฟัง/สนใจ เรื่องที่ผู้ใหญ่เล่าได้อย่างน้อย 5 นาที
110.	รู้จักประโยชน์ของสิ่งของ เช่น ดินสอและปากกา ใช้เขียนหนังสือ เตารีดใช้รีดผ้าให้เรียบ เป็นต้น
111.	เข้าใจความหมายของคำว่า มากมาย หลาก หลาย เยอะแยะ เป็นต้น
112.	เข้าใจความหมายของคำที่แสดงตำแหน่ง เช่น นอก - ใน บน - ล่าง ข้างหลัง - ข้างหน้า เป็นต้น
113.	ทำตามคำสั่งที่ซับซ้อนได้ เช่น เดินไปหยิบน้ำในตู้ เย็นมาให้แม่ แล้วนำรองเท้าของหนูไปเก็บไว้ที่ชั้น วาง รองเท้า เป็นต้น
114.	รู้จักและเข้าใจเวลา เข้า เทียง เย็น และกลางคืน
115.	รู้จักและเข้าใจความหมายของคำว่า เมื่อวานนี้ วันนี้ และพรุ่งนี้
116.	รู้จักและเข้าใจความหมายของคำที่เป็นนามธรรม เช่น ผู้กล้าหาญ ผู้ซื่อสัตย์ ผู้ใจดี คนเก่ง เป็นต้น
117.	ตอบคำถามจากเรื่องที่คนอื่นเล่าให้ฟังได้ ถูกต้อง
118.	ฟังนิทานแล้วบอกใจความสำคัญของเรื่องได้

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
119.	- การเขียนขั้นพื้นฐาน ลากเส้นตรงตามแนวตั้งได้ (เอียงไม่มากกว่า 30 องศา)
120.	วาดรูป ○ ตามแบบได้
121.	วาดรูป → ตามแบบได้
122.	วาดรูป □ ตามแบบได้
123.	วาดรูป ☺ ตามแบบได้
124.	วาดรูป ☼ ตามแบบได้
125.	เขียนตัวเลข 1 - 10 ตามแบบได้
126.	เขียนตัวเลข 1 - 10 จากความจำได้
127.	เขียนตัวเลข 1 - 30 จากความจำได้
128.	เขียนตัวเลข 1 - 50 จากความจำได้
129.	เขียนตัวเลข 1 - 100 จากความจำได้
130.	เขียนพยัญชนะตามแบบได้น้อย 5 ตัว
131.	เขียนพยัญชนะตามแบบได้ทุกตัว
132.	เขียนพยัญชนะจากความจำได้น้อย 5 ตัว
133.	เขียนพยัญชนะจากความจำได้น้อย 10 ตัว
134.	เขียนพยัญชนะจากความจำได้ทุกตัว
135.	เขียนสระตามแบบได้น้อย 5 ตัว
136.	เขียนสระตามแบบได้ทุกตัว
137.	เขียนสระจากความจำได้น้อย 5 ตัว
138.	เขียนสระจากความจำได้น้อย 10 ตัว
139.	เขียนสระจากความจำได้ทุกตัว
140.	เขียนชื่อเล่นได้
141.	เขียนชื่อจริง - นามสกุลได้
142.	เขียนชื่อบิดา - มารดา และนามสกุลได้
143.	เขียนคำตามตัวอย่างได้ถูกต้อง

ข้อที่	พฤติกรรมของเด็ก	ทำได้	ทำไม่ได้	เหตุผลที่ทำไม่ได้ หรือคำอธิบายเพิ่มเติม
144.	เขียนคำจากความจำได้ 2 คำ
145.	เขียนคำจากความจำได้ 5 คำขึ้นไป
146.	เขียนประโยคง่ายๆ ที่ประกอบด้วยคำ 1 - 2 คำ ได้ เช่น ไก่ขัน เปิดไฟ เป็นต้น
147.	เขียนประโยคต่างๆ ที่ประกอบด้วยคำ 3 - 4 คำ ได้ เช่น ต้นรักแม่ ต่อกจะไปเที่ยว เป็นต้น

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล นาย ธรรมบุญ สุนทรพจน์โสภณ
 วันเดือนปีเกิด 10 ธันวาคม 2522
 สถานที่เกิด อำเภอชนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 64 ซ. อีสรภาพ 26 ถนนอีสรภาพ แขวงวัดกัลยาณ์
 เขตชนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10600
 โทร. (06) 9071097

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแสงอรุณ
 พ.ศ. 2540 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสังเวช
 พ.ศ. 2544 ปริญญาตรี (วท.บ.) จิตวิทยา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)
 พ.ศ. 2547 กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ